

DETSEMBER 2012

NR 4/130

ORIENTEERUJA

Teekond rogaini maailmameistriliini
Tagasivaade rattaorienteerumise hooajale
Mati Poomi 50 aastat o-radadel
Suusaorienteerujad tiitlivõistluste ootel
PWT ringreis Hiinas
Seiklussport

Vanasadam

Vanasadama Jahisadam

Saaremaa sadam

Heade sõnumite sadam

AS Tallinna Sadam on Läänemere suurim kauba- ja reisisadamate kompleks, mis etendab olulist rolli Eesti transpordisüsteemis ja majanduses tervikuna.

www.ts.ee

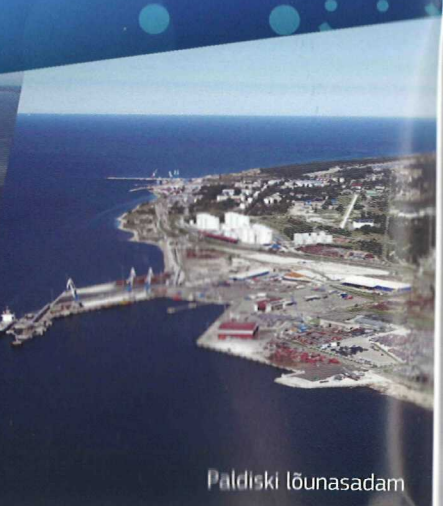
TALLINNA SADAM

Muuga sadam

Paljassaare sadam

Paldiski lõunasadam

SISUKORD

- 4 Lühiuudised
- 8 Medalijaht
- 9 Siseorienteerumine
- 10 Päevakud
- 11 Rogaini MM
- 17 Rattaorienteerumine
- 26 EST-LAT
- 30 Võsast Väljas
- 33 Veteranid
- 38 Tippportlase treeningpäevik
- 40 Suusaorienteerumine
- 42 Seiklussport
- 46 Noorendik
- 53 Võistluste kokkuvõtted
- 59 Teerajaorienteerumine
- 62 Talvine kalender
- 63 Juhatuse otsused

Väljaandja: Eesti Orienteerumisliit

Vastutav toimetaja: Maret Vaher, tel 5232977,
maretvaher@gmail.com

Toimetus: ajakiri@orienteerumine.ee
Eva-Maria Truusalu, Kersti Ehala, Sixten Sild,
Markus Puusepp, Mihkel Järveoja

Keeletoimetaja: Milvi Kivistik

Küljendaja: Külli Leola

Tellimine: eol@orienteerumine.ee
<http://www.orienteerumine.ee/ajakiri/telli.php>

Kaanel Rain ja Silver Eensaar, rogaini maailmameistrid 2012
Foto: Assar Jõepera

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei retsenseerita ega tagastata. Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaamide sisu eest.

Põhjaskäimise kasulikkusest

Aastal 2012 lõppes Eesti ja Läti orienteerumisliitude mastaapne kaheaastane projekt „Eesti-Läti orienteerumisliiga“, lätlane tuli maailmameistriks orienteerumisjooksus, kaks eestlast saavutasid sama rogainis, eestlane võitis rattaorienteerumise MK-etapi, Eestis korraldati rattaorienteerumise MK-etapid ja valmistutakse läbi viima

selle ala MM-võistlusi 2013. aastal, ning samal aastal on lätlased enda korraldada võtnud suusaorienteerumise EM-võistlused. Kõik need sündmused on esmakordsed ja üksteisega seotud, kui mitte otseselt, siis kaudselt kindlasti. Need räägivad selget keelt sellest, et üle 50 aasta oleme oma Balti naabritega ajanud ühist orienteerumise asja ning teinud seda edukalt. Kui kuni 1991. aastani olime NLiidu orienteerumise arengu avangardis ja kontakt välismaailma orienteerumisega oli minimaalne, siis nüüdseks oleme kõigile tõestanud, et oleme arvestatavad tegijad ka ülemaailmses mastaabis.

Loomulikult pole ei meie ega lätlaste ressursid võrreldavad orienteerumise suurriikide omadega, jääme siin enamasti vähemalt suurusjärgu võrra alla, kuid meie suhtelist panust maailma orienteerumisellu ei pea me häbenema. Vastupidi, arenemiseks peame julgelt uutele ja suurematele väljakutsetele otsa vaatama. Nõnda olemegi lõunanaabriga mõlemad üritamas saada endale seenioride MM-võistluste korraldamise õigust. See on õigupoolest ainuke IOF-i egiidi all toimuvatest tiitlivõistlustest, mis vähegi õigesti korraldatuna suure vaeva nägijatele ka väärilise majandusliku tulu toob. Leedu on sellega 2001. aastal juba hakkama saanud, kuid vahepeal on võistluse saamine siinsesse regiooni märksa raskemaks muutunud. Lätlased on esitanud oma taotluse juba palju aastaid järjest, seni edutult. EOL otsustas, pärast mõne aasta tagust ebaõnnestunud katset Otepäega, esitada seekord taotlus 2016. aasta seenioride MM-iks keskusega Tallinnas. Lauluväljak kui laulva revolutsiooni hääl, Tallinna vanalinn ja Kõrvemaa kaunid maastikud kombinatsioonis mitmekülgse kultuuriprogrammiga peaksid eeldatavasti kokku andma konkurentsivõimelise pakkumuse.

Seenioride MM ei ole aga veel tippude tipp – tähtsaim ja keerulisim tiitlivõistlus, mida võiksime korraldada, on orienteerumisjooksu MM. Visionääride nägemuses on ka see Eestis võimalik, kuluaarides on olnud arutusel isegi Eesti-Läti ühistaotlus. Ja miks ka mitte, kui tugev kontseptsioon seda toetab.

Esialgu aga võiksime kõik 2013. aastal pilgud hoopis meie põhjanaabrite poole pöörata ja minna Vuokatti MM-ile omasid toetama ja korraldusest šnitti võtma. Maailma atraktiivseimat orienteerumisvõistlust, Jukola teatejooksu, korraldavalt orienteerumisrahvalt on kõigil palju õppida, ja peale kõige muu hea tuleb ka jõuluvana sealtkandist!

Häid jõule ja põnevat uut orienteerumisaastat!

Sixten Sild, Eesti Orienteerumisliidu juhatuse esimees

Tõnis Ermile ja Taaniel Toomingule määrati riiklik spordistipendium

Kultuuriminister Rein Lang kinnitas riigi spordistipendiumide komisjoni ettepaneku ja määras teisel poolaastal riikliku spordistipendiumi kokku 74 sportlasele.

Stipendiumi määramisel arvestati osalemist Londoni suveolümpiamängudel ja samuti teistel rahvusvahelistel tiitlivõistlustel saavutatud tulemusi, spordialaliitude seisukohti, sportlaste osalemist treening- ja võistlusprotsessis, nende professionaalset suhtumist eesmärkide saavutamisse ning sportlaste arengut. 140-eurose kuustipendiumi saajate hulka kinnitati ka orienteerujad Tõnis Erm ja Taaniel Tooming.

Foto: EOL

Taaniel Tooming

„Liigu kaardiga” projektis sai toetust 9 kaarti

Liikumisharrastuse projekti „Liigu kaardiga” raames jagati tänavu toetust orienteerumispäevakute sarju korraldavatele klubidele kaartide joonistamiseks ning uuendamiseks. Taotluse esitas 11 klubi, millest rahuldati 9 taotlust.

Kultuuriministeeriumi finantseeritavast projektist said toetust järgmised kaardid, mis on alates detsembrist ka EOLi orienteerumiskaartide andmebaasis:

www.orienteerumine.ee/kaart/kaardid.php vabalt trüki-kõlblikuna (300dpi) allalaetavad.

Kaart	Maakond	Reg nr
Türi-Kõrgessaare	Järvamaa	2012043LK
Kaiu	Jõgevamaa	2012053LK
Rapla	Raplamaa	2012024LK
Ahijärv	Põlvamaa	2012018LK
Tammiste	Pärnumaa	2012090LK
Kubja	Võrumaa	2012023LK
Pirita ringrada	Harjumaa	2012038LK
Viitna	Lääne-Virumaa	2012091LK
Trepimägi	Valgamaa	2012085LK

EOL suusaorienteerumise noortelaager toimub Valgamaal Sihval, Pühajärve põhikoolis, 26.-30. detsembrini

Laager on mõeldud kõigile noortele, kes on huvitatud suusaorienteerumisest. Laagris on võimalus osaleda peale noorte ka kõigil teistel soovijatel. Kavas suusa-o treeningvõistlus, lisaks kaardiga treeningud maastikul ja saalitreeningud kooli võimlas. Laager toimub ka kehade ja olematute lumeoludega.

Laagri hind 50 € inimese kohta, sisaldab: 13 toidukorda, 4 ööbimist kooli põrandal (oma madratsid kaasa), kaarditreeninguid, ettevalmistatud radu, ühte Pühajärve SPA külastust 1x, saali kasutust. Registreerimine ja raha tasumine kuni 19. detsembrini : okkobras@gmail.com. OK Põlva Kobras a/a 1120074588. Korraldaja OK Põlva Kobras. Laagri ülem Alar Assor tel 53410476.

Eesti Orienteerumislit valis Aasta Tegijaks maailmameistrid

Foto: Eduard Pukkonen

Põlvamaal Taevaskojas toimunud Eesti Orienteerumislidu üldkogu valis Aasta Tegijateks tänavu rogaini maailmameistriteks tulnud vennad Rain ja Silver Eensaare. Septembri alguses Tšehhi Maagimäestikus tugevas konkurentsivõidetud kuld on Eestile esimene rogaini MM-i kuldmedal põhiklassis. 2012. aasta parimateks orienteerumisjooksus valiti Timo Sild ja Annika Rihma, rattaorienteerumises Tõnis Erm ja suusaorienteerumises Daisy Kudre. Parimaks võistluseks tunnustati orienteerumisklubi Värska Peko poolt korraldatud MK-etapid rattaorienteerumises ning parima kaardi tiitel läks jagamisele Avo Veermäe joonistatud Lajavangu ja Madis Orase joonistatud Rutu mägede kaardi vahel.

2013. aastal toimub Eestis 6 IOFi edetabelivõistlust

Oktoobris avalikustas Rahvusvaheline Orienteerumisföderatsioon (IOF) 2013. aasta maailma edetabelivõistluste (WRE) kalendri, mis sisaldab ka 6 võistlust Eestis. Need on tähtsad võistlused põhiklassidele WREpunktide kogumiseks, mille põhjal jagatakse riikidele näiteks kohti maailma karikaetappidel osalemiseks.

IOFi edetabelivõistlused Eestis 2013

27.01 Eesti meistrivõistlused suusaorienteerumises
tavarada, Pannjärve, Ida-Virumaa

18.05 Balti meistrivõistlused orienteerumisjooksus
tavarada, Kuura, Võrumaa

17.06 Tallinna O-nädala sprint
sprint, Tallinn

21.06 Tallinna O-nädala
lühirada, Paukjärv, Harjumaa

13.-17.07 Eesti meistrivõistlused rattaorienteerumises
sprint, tavarada, Värska, Põlvamaa

Allikas: www.orienteeering.org

Eesti Orienteerumislidu ajakiri

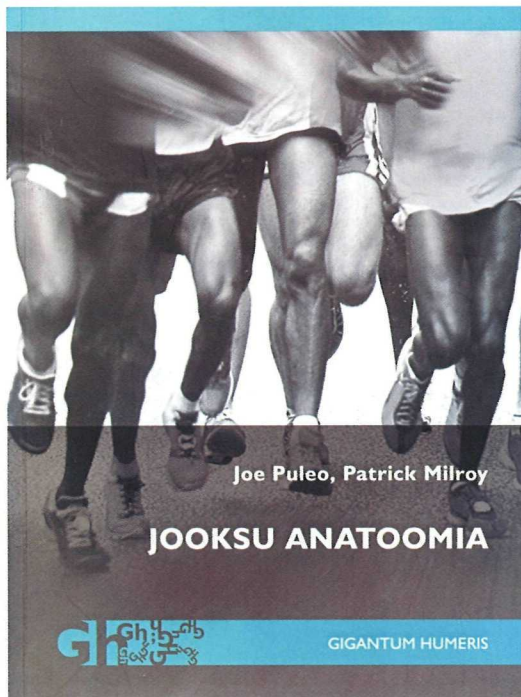
ORIENTEERUJA

Telli aastaks 2013

Ilmub 4 x aastas

www.orienteerumine.ee/ajakiri

Raamatututvustus

Tallinna Ülikooli kirjastus on üllitanud väärt käsiraamatu. „Jooksu anatoomia“ on tõlge tunnustatud jooksuekspertide ingliskeelsest raamatust „*Running anatomy*“ (Human Kinetics, 2010).

Eessõnas ütleb Kristjan Port tunnustavalt, et raamat ulatab abistava redeli inimeseks olemise horisondist kaugemale vaatamiseks ehk arusaamiseks, kuidas toimib inimkehaks nimetatud lihastest, kõõlustest, kõhrestest ja luudest koosnevate mootorite, akumulaatorite, amortisaatorite, ülekannete ning kangide süsteem. „Tarbijaliku vaimulaadi tõttu teame oma kehaist vähe ega usu, et loodus disainis meid jooksumasinaks“, kirjutab Port. Tunnustusega ei ole kitsid ka teised tuntud füsioterapeudid ja spordiarstid. „See on praegu parim eestikeelne jooksuõpik,“ ütleb Mihkel Mardna. Raamat on kavandatud käsiraamatuks tippportlasele, jooksuharrastajale, treenerile, kehakultuuri üliõpilasele, perearstile jooksuhuvilise nõustamiseks ning abistavaks lugemisvaraks kõigile neile, kes soovivad jooksmise kaudu lähemalt tundma õppida inimkeha keerukust, ratsionaalsust ja ilu.

Raamatu võib sisu poolest jagada kolmeks. Kõigepealt selgitatakse, millised elundid meie kehas on jooksu ajal töös, kuidas vereringe- ja hingamiselundid, luud, lihased, sidemed ja kõõlused keha liigutamiseks toimivad. Illustratsioonidel on värvikoodide abil näidatud, millised primaarsed ja sekundaarsed lihased ning sidekoed jooksuliigutuses osalevad. Seejärel keskendutakse keha tugevdamise ja jõutreeningu tähtsusele jooksuvõime parandamiseks. Peatükkide lõpus on harjutused jooksuvõime parandamiseks. Need on loogilised, kergesti kasutatavad ja aitavad mõista, kuidas suurtel koormustel treenides korduvate liigutuste juures vigastusi vältida.

Tagakaanelt leiame Lauri Roosmaa kommentaari: „Suurepärastelt koostatud ja illustreeritud raamat! Pärast selle lugemist on su jooksusamm kergem, kilomeetrid lühemad ja, mis peamine, oskad püsida terve ning nautida liikumist.“

Raamat on praegu Rahva Raamatu lettidel saada, interneti teel saab seda osta TÜ kirjastuse kodulehelt www.tlupress.com

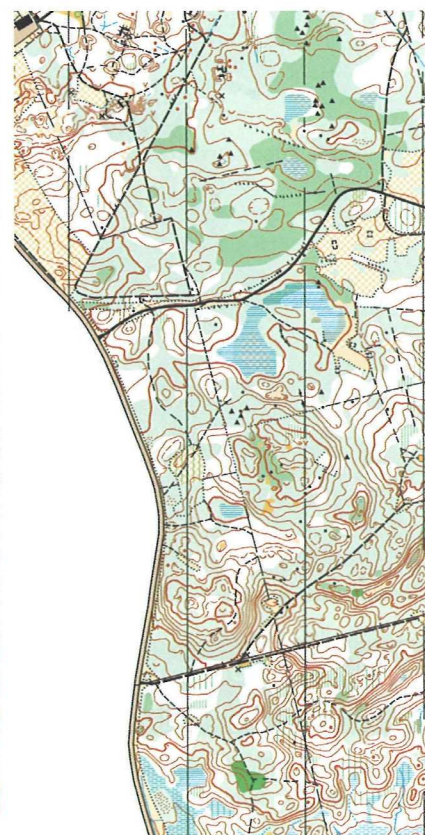
Programm automaatseks orienteerumiskaartide genereerimiseks – Karttapullautin

Soomlane Jarkko Ryyppö, kes on enam küll tuntud Mr Routegadgeti pseudonüümi all, on viimase aasta jooksul arendanud programmi automaatseks orienteerumiskaartide loomiseks laserskaneeritud andmete põhjal. Programm nimega Karttapullautin on loodud tegema laserskaneeritud (lidar) kõrgusandmetest orienteerumiskaardi sarnase kaarditoote, mida saaks kasutada näiteks treeninguteks seni kaardistamata maastikel. Programm genereerib klassifitseeritud kõrgusandmetest samakõrgusjooned, järsakud-kaljused, kõlvikupiirid ning püüab järele aimata ka läbitavust. Kuna Soome riikliku maamõõduteenistuse topograafilised andmed on vabalt üle riigi kättesaadavad, on Karttapullautini andmeid võimalik tasuta kasutada ka hoonestuse, teedevõrgu, veestiku jt kihtide osas. Teadaolevalt pole ükski maa-amet seni veel automaatselt kaarti püüdnud luua.

www.routegadget.net/karttapullautin

Näidiskaart Rutu mägedest.

Vasakul Karttapullautiniga loodud kaart, paremal traditsiooniline orienteerumiskaart (EOL 2012007).

Uus distants orienteerumisjooksu MM-võistluste kavas

IOFilt laekunud informatsiooni kohaselt on alates 2014. aastal Itaalias toimuvatest maailmameistrivõistlustest kavas sprindi segateade 4-liikmelistele võistkondadele. Vihjates naispoole võimele enam draamat luua, joostakse järjestuses naine-meis-meis-naine. Võistlusdistantside pikkus on 15 minutit võistleja kohta ning rada peab olema vähemalt 75% ulatuses televisioonikaameratega kaetav.

Otsus MMi kava muuta võeti vastu tänavu suvel IOFi Peaassambleel. Koos uue alaga kaovad ära ka tava- ning lühiraja kvalifikatsioonijooksud. Eesti Orienteerumislit uurib hetkel võimalusi sprinditeate kaasamiseks Eesti meistrivõistluste kavva hiljemalt 2014. aastal.

MM-programmi muudatustest on kirjutatud ka ajakirja tänavuses aprillinumbris 1/127.

Tippjalgpallur Raio Piiraja näeb tulevikku orienteerumises

Viimastel aastatel vigastustega kimpus olnud 109-kordne internatsionaal Raio Piiraja võttis sel suvel aja maha ning püüdis erinevate traumade kiuste sportlikku suve nautida. Kunagise päevakutekogemuse, ala harrastanud abikaasa ning sõpradest vendade Marek ja Andre Nõmme (orienteerujad) tõttu polnud raske ka sel suvel teed Pärnumaa neljapäevakutele leida.

„Esimisel päevakutel oli kaardi mõistmisega probleeme, kuid hooaja lõpus lugesin juba ka reljeefi“, ütleb vana kooli tugeva jooksupõhjaga jalgpallur. Sõber Marek Nõmm peab Raiot orienteerumise fänniks, kes naudib hullult arengut. „Soetas endale vormi, kompassi jm ning neljaritel käib kogu aeg“, kirjeldab Marek Raiot. „Maastikul pole me veel koos trenni teinud, oleme vaid laua taga õpetanud, aga plaanime ka koos metsa minna. Hetkel paneb ta ikka oma kogemuse pealt.“

Käies terve suve päevakutel ning nimetades neljapäeva nädala oodatumaks päevaks, jõudis Raio oktoobriks juba Pärnumaa meistrivõistluste pikale rajale, olles 17 lõpetaja seas 13. ning saades ühe parima vaheaja. Pärnumaa neljapäevakutel jäi tema saagiks üks võit ning kokkuvõttes 4. koht.

Novembri alguses tehtud seljaoperatsiooni järel pole ta oma jalgpallurikarjääri jätkumises täiesti kindel: „Kui vigastusejärgne ettevalmistus hästi sujub, näen end veel paar aastat jalgpallurina jätkamas“, avaldas Piiraja lootust. „Muidu olen mõelnud juba ka suurematele orienteerumisvõistlustele, näiteks 2 aasta pärast saaksin juba veteranide MM-ist osa võtta“, lõpetas tippjalgpallur õhinal.

Raio Piiraja Pärnumaa MV finišis

Foto: Anneli Nõmm

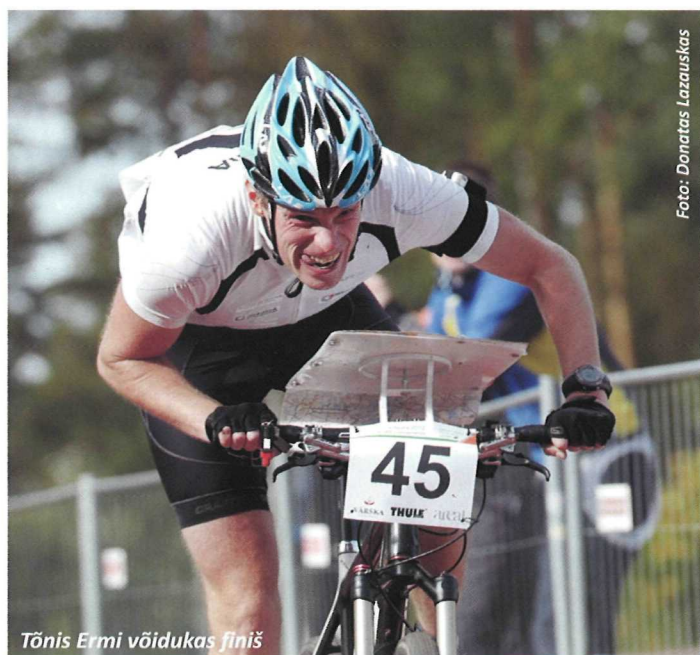

Foto: Donatas Lazauskas

Tõnis Ermi võidukas finiš

Orienteerumismaailma oktoobri sportlaseks valiti Tõnis Erm

Esmakordselt valis Rahvusvaheline Orienteerumislit (IOF) kuu sportlaseks eestlase, meie parima rattaorienteeruja Tõnis Ermi.

Tõnis võitis septembri lõpus Rāpinas toimunud rattaorienteerumise maailmakarikaetapi sprindis ja sai tänavuses MK-arvestuses kokkuvõttes 10. koha.

Orienteerumismaailma erilise tunnustuse osaliseks sai Tõnis Erm 2011. aasta rattaorienteerumise MM-võistlustel, lõpetades sprindivõistluse medalikohaga, kuid märgates alles finišis, et ta oli reeglite vastu eksinud ning teinud löike rajalt rajale läbi maastiku, mis vastavalt rahvusvahelistele reeglitele on keelatud. Samas oli maastikul selles kohas olemas eelmiste võistlejate poolt sissesõidetud rada (maapinnal oli näha rattajälgi), mistõttu ta seda rada ka kasutas. Kohtunikud Tõnise eksimust ei märganud, aga ta ise tegi oma viga märgates sellekohase avalduse võistluste žüriile ja tema tulemus tühistati. Selle *Fair play* teoga pälvis ta toona kogu orienteerumismaailma tähelepanu ja austuse.

Allikad: www.orienteeing.org & sport.err.ee

IN MEMORIAM Riina Miljan 29.12.1949 – 02.10.2012

2. oktoobril lahkus ootamatult meie hulgast koondislane Riina Miljan (sünd Võhma). Riina sündis Kohtla-Järvel ja sidus end koolipõlves spordiga. Treeneriks oli Jüri Schmidt. Juba noorteklassis jõudis ta Eesti koondisse.

1968. aastal astus matemaatika õpetaja tütar Tartu Ülikooli matemaatikat õppima. Kuid spordialadest sai peamiseks orienteerumine, treeneriks ülikooli ajal oli Arne Kivistik. Eesti täiskasvanute koondises esines ta aastail 1968–72 kokku 24 korda, võites ühe individuaalse ja ühe teatevõistluse. Eesti meistriks tuli 6 korda ja medaleid sai kokku 12, seda ajal kui harrastada sai vaid kahte talve ja nelja suveala. Ülikooli lõpetas Riina 1972 ning asus tööle Maaülikooli (tookord Eesti Põllumajanduse Akadeemia – EPA). 1972 abiellus Jaan Miljaniga,

neil oli kolm poega. Pärast poegade sündi loobus Riina tasapisivõistlemisest, kasvas koos abikaasa Jaaniga pojad meheks ja pühendas end tasapisi tööle. Kaitses majandusteaduste magistri kraadi 1999 ja majandusteaduste doktorikraadi 2005.

Matkahuvi lõi lõkkele, kui poisid olid oma teed läinud, koos Jaaniga käisid nad läbi peaaegu kogu maailma. Kuid suurim huvi ja rõõm oli tal hoopis oma kätega loodud kunst – keraamika, portselanimaal ja maalimine. Ta ei kartnud leida häid õpetajaid ja loomingulist leeki aitas hoida oma soetatud savipõletusahi.

Tagasihoidliku olekuga, matemaatiku selge mõtlemise ja omaenda maailmanägemisega on Riina oma huvikaaslastele sügavalt meelde jäänud ja konkurentidele-võistkonnakaaslastele unustamatu.

XI KoKu jooksu võitsid taas vennad Sillad

27. oktoobril Pikajärvel toimunud XI KoKu jooksu lõpetas sümboolselt suvehooaja ja avas samal ajal ka talvise. Päev enne võistlust maha sadanud üpris paksust lumest hoolimata otsustas 65st startinud võistkonnast suuskade kasuks siiski vaid üks. Tagantjärele võib öelda, et Otepää ja Pikajärve ümbruse rasketel maastikel ei tasunud taoline julge valik ennast seekord ära. Läbi aegade ajaliselt pikima KoKu jooksu võitsid taas Timo ja Lauri Sild, kelle võiduaeg 25 kilomeetri pikkusel rajal oli 3 tundi ja 21 minutit. Lühemal distantsil (13 km) olid kiireimad Tiit Tali ja Priit Pääslane. Finišis jäi osalejate muljetest kõlama arvamus, et seekord oli tegu ilmselt pikima nööriaja-võistlusega, mis kunagi on korraldatud, sest paksu lume tõttu jooksid kõik võistlejad nagu seakari ühes jäljes. Välja arvatud perekond Rõõm, kes pidi suuskadel otsima lumisemaid kohti. Tugevaimad mehed olid rajal üle 7 tunni ja võisid hiljem saunalaval muljetada imeilusast päikseloojangust Otepää kõrgustiku kuplite taha.

Lauri ja Timo Sild

Foto: Arvo Saar

Lühiraja võitja Staffan Tunise ja Even Toomase liikumised (kaarti on vähendatud)

Suusaorienteerujad avasid hooaja Lapimaal

Detsembri esimese nädalavahetusel toimunud „Esimese lume võistlused“ Soomes Saariselkäl peeti heades lumeoludes, kuid külma ilmaga. Osa võttis üle 400 võistlejaga seitsmest riigist. Kahepäevase võistluse lühirajal alanes temperatuur stardihetke -18 kraadist -25 kraadini. See halvas paljude võistlejate soorituse, kuid siiski midagi hullu sportlastega ei juhtunud. Tavarajaks polaarjoone pakane leebus ja võistlused toimusid kerges lumesajus 11 kraadise pakasega.

Kahe päeva kokkuvõttes hoolitsesid parimate tulemuste eest õed Doris ja Daisy Kudre Värskas OK Peko klubist. Doris saavutas D16 vanuseklassis III koha ja Daisy D20 klassis 4. koha. Evely Kaasiku (JOKA) oli samas vanuseklassis 6.

Esimesel päeval põhiklassides oli lühirada maailma edetabeli võistluseks. Parimat tulemust näitas eestlastest Even Toomas, kes saavutas 17. koha, kaotades võitjale Staffan Tunisele 4.18. Tiit Toomas saavutas 24. koha (mõlemad Värskas OK Peko).

Hooaeg algas eestlastele ebakindlalt, kuid ees on ootamas huvitav suusaorienteerumise hooaeg, mille kulminatsiooniks on veebruari alguses Lätis Madonas toimuvad Euroopa MV ja Juunioride MM. Täiskasvanute peaeesmärgiks on loomulikult edukas esinemine märtsi alguses Kasahstanis toimuvat maailmameistrivõistlustel.

Raul Kudre
suusa-õ kondise treener

Sarivõistlused ja Medalijaht 2012

Eduard Pukkonen

Eesti orienteerumiskalender on täidetud tohtul hulgal igasuguste suuremate ja väiksemate võistluste ja päevakutega. Ka viimased on koondarvestuse pidamisega muudetud võistlusteks, lähavad ju hooaja lõpul jagamisele medalid ja auhinnad. Ehkki kõige magusam on ikkagi võit lähikonkurendi üle, on edetabelikoht internetis ja väike medal või nänn oluline

Korraldajate poolt on sarivõistluste eesmärk eelkõige saada startidesse rohkem inimesi ja anda võimalus neil oma võistlushasart välja elada. Kohati lähivad osalejate arutelud isegi päevakutulemuste arvestamisel üsna tuliseks, hoolikalt jälgitakse juhendeid ja võistlusreegleid.

Vabariiklikest sarivõistlustest tuleks eelkõige nimetada EOLi orienteerumisjooksu edetabelit, mis võistlusklasside sees annab hea tulemuse, absoluutkategorias on kasutatavad algoritmid aga vähemsobivad. Edetabelikohta järgi määratakse näiteks koondisi ja tehakse EMV stardijärjekord. Lisaks autasustatakse võistlusklasside parimaid sügisel EOLi üldkogul.

Parimate noorte väljaselgitamiseks on ellu kutsutud EOLi noorte suusaorienteerumise karikasari ja Printcenter Eesti noorte orienteerumisjooksu karikasari. Karikaid-medaleid, au ja auhindu jagatakse veel Sprindikarikasarjas, millel on rohkem elujõudu Põhja-Eestis, ning EST-LAT liiga koondarvestuses, kus tegijateks on valdavalt lätlased ja lõunaestlased. Lisaks paremate selgitamisele on sarivõistluste üheks olulisemaks eesmärgiks ka o-võistluste osaluskordade suurendamine.

Tänavu lisandus olemasolevatele sarjadele Eesti meistrivõistluste medalite kogumise võistlus ehk **Medalijaht 2012**. Idee sai alguse EOLi juhatuse koosolekul, kus tegevdirektor Paul Poopuu teatas, et kõikide alade võistlusklassides kokku jagatakse 2012. aastal välja 744 EMV medalit. See arv tundus erakordselt suur ja tekitas kohe küsimuse, et kellele neid jagatakse või kes kõige rohkem medaleid teenib. Pole kunagi olnud selget ülevaadet aasta tublimatest EMV medalisaajatest, sh kõige mitmekülgsematest orienteerujatest – medalistidest nii suusa-, jooksu- kui rattarajal. Samas on põhiklasside medalite osas, tänu Heino Mardistele, ülevaade taastatud ja sealt on lihtne ajakirjandusele ette sööta Maret Vaheri järjekordseid kuldmedaleid. Ei saa ka Medalijahi juures mööda minna eesmärgist suurendada EMV osaluskordade arvu ja seda just suusa- ning rattaorienteerumise osas.

Medalijaht 2012 eripära on veel selles, et antakse välja vaid üks auhind, sõltumata võistlusklassist. Reeglid on lihtsad: kes kogub enim EMV medaleid, on võitja. Auhinnaks on 2012. aastal Šveitsi draakoni-aasta kuldplaat prooviga 999,9 ja kaaluga 5 g. Arvatavasti pole orienteerumisvõistlustel sellist auhinda veel välja antud.

Võistlus ise

Kohe võib öelda, et edukaid orienteerujaid, kes pea igalt EMV-lt medali said, oli ootamatult palju. Seepärast jätkus põnevust kuni viimasealani, rattaorienteerumise tavarajani. Seal oli teoreetiline võimalus esimeseks tulla veel 9 orienteerujal – viiel noorel ja neljal naisveteranil, tegelikkuses siiski vaid kolmel võistlejal, kes rattaorienteerumise Eesti meistrivõistlusest osa võtsid. Sellele vaatamata jätkus pinget kuni lõpuni, kui noorukesel Marianne Haugil oli vaja ka teisel päeval tugevas konkurentsis medal saada. Vastasel juhul oleks võitnud Saima Värton 10 medali ja suurema arvu esikohtadega.

Mariannel õnnestuski hõbemedal saada ja Medalijaht 2012 võita 11 EMV medaliga 12st. Kokku sai ta 5 kulda ja 6 hõbedat, vaid ühel distantsil, orienteerumisjooksu põhiklassi teates, jäi medal saamata.

Kõige rohkem kuldmedaleid, kokku 8, võitis Tõnis Laugesaar. Teisi medaleid ta ei tunnistanudki. Kõige rohkem põhiklassi medaleid võitis Maret Vaher, kokku 7. Veteranidest olid edukamad naised, ilmselt väiksema konkurentsi tõttu. Meesveteranide hulgas eristuvad selgemini suusa- ja rattaorienteerujad jooksjatest. Universaale oli vähe. Head sportlikku taset ja stabiilset vormi näitasid veteranidest Saima Värton, Siiri Poopuu, Jana Kink, Airi Alnek jt.

Medalijahu võitja Marianne Haug oma auhinna, 5g kuldplaadiga

Lisaks Mariannele oli ka noorte hulgas väga palju tublisid tegijaid: 8 medaliga on Rimmo Rõõm, Doris Kudre, Madli-Johanna Maidla ja Kristiine Aluvee, 7 medaliga Rene Post, Kristiina Himma, Märten Henrik Pais ja Daisy Kudre.

Esialgsetes plaanides on Medalijahiga jätkata ka 2013. aastal. See, mitu grammi kulda mängu läheb, sõltub headest sponsoritest.

Medalijahi kokkuvõte

	Medaleid	Kulda
I Marianne Haug / OK Võru	11	5
II Saima Värton / OK Põlva Kobras	10	6
III Kerstin Uiboupin / OK Võru	9	5
4. Siiri Poopuu / OK Joka	9	4
5. Tõnis Laugesaar / Rakvere OK	8	8
6. Rimmo Rõõm / OK Ilves	8	6
7. Doris Kudre / OK Peko	8	2
8. Madli-Johanna Maidla / OK Põlva Kobras	8	2
9. Kristiine Aluvee / OK Põlva Kobras	8	1

Suusahullus on levinud siseorienteerumisse

Sigrid Saluri

Juba klubi nimest on selge, millega Suusahullud peamiselt tegelevad. Tartus korraldavad nad aga ka sportlik-meelelahutuslikku siseorienteerumise minisarja.

Kõik algas jaanuaris peetud Suusahullude nääripest, mille sportlikuks osaks oli klubi eestvedaja Jaak Teppan koos oma venna Vahuriga välja mõelnud siseorienteerumisvõistluse. See osutus lõbusaks sevimiseks ja väiksema pundiga tekkis mõte, et seda võiks veel teha. Mõeldud, tehtud.

Eelmisel hooajal sportlaskarjääri lõpetanud ja Suusahulludes treeneriks asunud Vahur pidas läbirääkimised Tartu kahe suurema, Lõunakeskuse ja Tasku kaubanduskeskustega. Mõlema suhtumine oli väga positiivne ja ka auhinnad olid nende poolt.

Esimesed sise-orienteerumise võistlused tegimegi aprillis. Nõu ja jõuga oli meile esimestel võistlustel abiks Juta Tarmak. Üheks keerulisemaks kohaks osutus mõlema keskuse puhul kaart, st A4-le mahtuv hoonete üldplaan. Kaardid joonistas meile Elo Saue.

Suusahullude siseorienteerumisvõistluse formaat on lihtne. Kella 18–20.30 on kõikidel huvilistel võimalik minna rahvarajale ja kell 21 antakse start võistlusrajale. Rahvarajal kasutatakse osaliselt samu punkte kui võistlusrajal, aga rahvarada on lühem ja lihtsam.

Võistlusrajal on ainult üks jooks, klasse on kaks: mehed ja naised. Stardiintervall on 15 sekundit, võistlusraja pikkus on umbes 3–4 km. Võistlusrajal on osavõtjaid olnud 60 ringis, samapalju inimesi on käinud ka rahvarajal. Rahvarajal paremusjärjestust ei selgitata ning rajale võib minna ka mitmekesi. Rajameistrid on Suusahullude endi hulgast – Ain Kaare ja Väino Ellamik.

Selleks sügiseks planeerisime kolme-etapilise minisarja, millest kaks on juba olnud.

25. oktoobril toimus võistlus Lõunakeskuses. Et vähese korruste kasutamise võimalusega Lõunakeskuse rada huvitavam saaks, kasutasid rajameistrid seal ühesuunalisi jooksukoridore. Võistlus oli tasavägine ja mõlemad esikolmikud mahtusid ühe minuti sisse. Meestest võitis etapi Kenny Kivikas ajaga 11.20, järgnesid Kristo Heinmann ja Rain Eensaar. Naiste parim oli Hannula-Katrin Pandis 12.40-ga, teiseks tuli Eveli Saue ning kolmandaks Marili Zimmermann.

8. novembril toimunud etapi Tasku keskuses võitis Rain Eensaar ajaga 15.15, järgnesid Kristo Heinmann ja Indrek Mahla. Naiste esikolmik – Karmen Alnek (17.56), Marianne Haug ja Margret Zimmermann – mahtus kaheksa sekundi sisse.

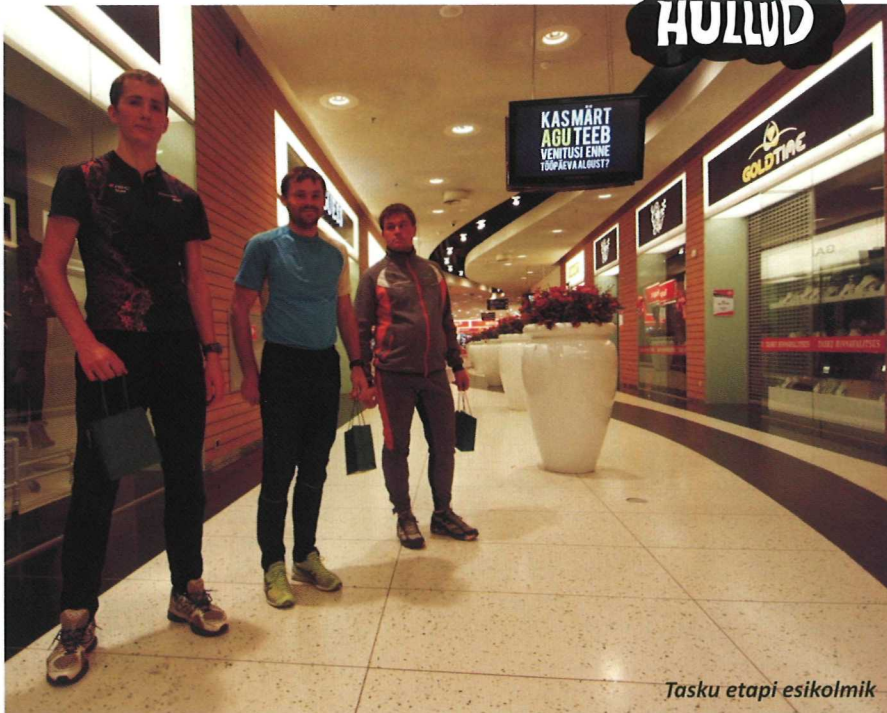
Tasku etapi eripäraks on, et viimane KP asub esimesel korrusel ning finiš on 14. korrusel Plasku tipus. Nagu ütles siinkirjutaja orienteerumisklubikaaslane Koprast Tõnu Loog: „See ei ole orienteerumine, vaid orienteerumiselementidega trepijooks. Aga tore ikkagi. Trenni eest.“

Kolmas etapp toimus 22. novembril uuel „maastikul“, AHHA keskuses, mis ajas oma keerukusega sassi nii mõnegi kunagise ja praeguse maailmameistri pea. Kõige edukam teaduseksponaatide vahel kruisija ning finišisirgel 20-kordse Tigutorni otsa tõusja oli Taavi Pipar ajaga 17.06, kellele järgnesid Rain Eensaar (17.33) ning Kristo Heinmann (18.21). Naistest võitis Triin Aedmäe (18.35) Eveli Saue (19.41) ja Elo Saue (19.50) ees. Keskuse suurepärase suhtumist ja koostöövalmidust näitab AHHA enda soov jätta rahvarada avatuks mitmeks päevaks.

MTÜ Suusahullud tegutseb Tartus ja koondab endasse üle 100 liikme, kellele meeldib aktiivne eluviis. Koos tehakse trenni, käiakse matkamas ja treeninglaagrites. Päris mitmed suusahullud on ka aktiivsed orienteerumispäevakutel käijad. Kõige rohkem rahvast ühistreeningutel kohtab muidugi suusahooajal.

Rohkem Suusahullude tegemistest loe

www.suusahullud.ee

Tasku etapi esikolmik

Jõgevamaa orienteerumispäevakud proovitööna

Toomas Puss

Umbes aasta tagasi tegi Eesti Orienteerumisliidu päevakute toimkonna juht Peep Otsavel mulle ettepaneku korraldada Jõgevamaal orienteerumispäevakute sari. EOLi poolt oli ajendiks minu varasem aktiivne koostöö Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ja Siimusti Lasteaed-Algkooli kaasamisel orienteerumispäevadele Eesti-Läti ühisprojekti raames.

Mind innustas võimalus eneseteostuseks lemmikspordialal kodumaakonnas ning äratagemine mulkidele (Viljandimaa jäi tänava päevakute osas ainsaks valgeks laiguks). Suurimat kõhklust tekitas ees seisnud projektipõhine tegevus. Peep soovitas taotleda toetust LEADER meetmest.

Otsustasin proovida. Korralduslikus mõttes olin eelnenud 18 aastal läbi viinud maakondliku kriisiabiõppe Kaitse End ja Aita Teist raames algõpetust ja võistkondlikke valikorienteerumise võistlusi kuni 150 õpilasele. Ajavõtu korraldamisel SPORTidendiga lubas appi tulla maakonna spordiliit ja välja õpetada ka operaatorid Anne Valdmaa ja Maire Kure. Osalejate värbamisel tuginesin eelnenud veerandsajandi jooksul läbi viidud orienteerumise algõppe ja sportliku orienteerumistreeneri hobitöö kogemustele ja tulemustele. Kaks minu õpilast (Laura Suur ja Oskar Orupõld) on oma vanuseklassis korduvalt Eesti esikuuikus. Samuti olid kujunenud laiapõhjalised sidemed. Peep nõustas eelarve osas. Enda peale võtsin üldise korralduse ning rajameistritöö.

Peebuga leppisime kokku 3 päevaku osas: mais Siimusti alevikus sprindikaardil ning kaks septembris metsas Kuremaa terviseradadel. Esimeseks ehmatusel oli PRIA reegel maksta välja toetus pärast projekti teostamist ja aruande esitamist. Kogu eelarve lähenes kahele tuhandele eurole, sellest poolteist tonni moodustas transport. Teine ja tõeline pauk oli kauba ja teenuste pakkujate oskamatus ja/või laiskus hinnapakkumiste koostamises. Olin täielikus šokis.

Õnneks tuli appi SL Kalju tegevjuhi abi Epp Hoovi, ja nii sai teenuste pakkujaid vajalikul määral haritud-töödeldud. SPORTident ajavõtusüsteemi käitlemiseks soetasime kasutatud sülearvuti, õpilaste transpordiks korraldasime kaks bussiringi, võistluskeskusesse tellisime helivõimenduse.

Nagu alati (eriti tundmatus kohas vette hüpatas) olin kohutavas ajahädas ning korraldaval tiimil tuli korduvalt taluda vastastikusi teravusi. Lisaks tuli jaanuari lõpus PRIAst teade hinnapakkumiste kõlbmatuse kohta. Otsustasin loobuda. Siis sekkus resoluutselt Epp, ning koostöös Koostöökoja kolme abilisega pidasime hinnapakkujatega telefonidebatte ja saime hinnapakkumised pooleteist tunniga korda. Ultimaatumil on ikka suur jõud!

Saabus maikuu ja esimene päevak Siimusti alevikus. Maastiku keskele jääv Siimusti Lasteaed-Algkool osales sisuliselt tervenisti oma 46 õpilasega. Lisaks tosin Põltsamaa ja kümmekond Lustivere õpilast. Kokku oli osalejaid 69. Maakonna idapoolmik ei osalenud, ehkki olin saatnud haridusosakonna kaudu juhendid kõigile koolidele ning töödeldud võistluseelsel nädalal telefonitsi eraldi kõiki "idapoolkera" koole eraldi. Täiskasvanuid ei tulnud üldse. Lisaks varastati korraks põõsa alla jäetud SI-jaamade pundist üks jaam, mis jäigi kadunuks, vaatamata politsei jälitustegevusele. Tulemuste töötlemine takerdus, kuid saime siiski pärast võistlejate lahkumist protokollil valmis ning see edastati järgmisel päeval koolidele.

Suvevaheaeg oli meie jaoks puhkus, osalesime Tartu päevakutel, millest mitmed toimuvad tegelikult Jõgevamaa maastikel. Septembris jätkasime sügiseste päevakutega. Ning ennäe imet, saabus ka mõningane moraalne tasu: pooletoobine vananaistesuvi ning meeldiva ehmatusena Mustvee Vene Gümnaasiumi 32-liikmeline esindus koos karismaatilise, kunagise jüriöölasest direktori Jaan Rahukülaga. Ta läks õpilastega metsa neid aitama ja juhendama (erakordne pretsedent!). Osales ka 14 õpilast Põltsamaalt ja 3 täiskasvanut. Kõik toimis, ka ajavõtusüsteem. Seda õnne!

Teine sügisene päevak tõi kohale täismajad Mustveest ja Põltsamaalt (kokku 74 osalejat). Mustvee Gümnaasiumi direktor seekord ise metsa ei läinud, vaid komplekteeris kogenud ja kogenematutest õpilastest paare.

Geniaalne! Paremad võtsid suusaradadel ja nende vahetus läheduses paiknenud kõik valikuraja punktid tunnise kontrollaja sees poole tunniga.

Aga... õhtuhämaruses raja ülesvõtmisel teatas Tauno Kure ühe punkti kadumisest. Kadunud varandus leiti kolmandal otsingul 12 päeva hiljem, pärast seda, kui Põltsamaa õpetaja oli läbi viinud osalejate küsitlemise. Viienda klassi võrukaelad olid krutskina tüdrukute eest jaama koos jalaga natuke eemale puu taha peitnud ning isegi korrektselt (JOKK!) maasse vajutanud. Muide, petetud tüdrukud ise leidsid peidetud jaama üles ja tegid vajaliku märke ära.

Kokkuvõttes – ÄRA TEGIME! Kuid seda meeletu aja, vaeva ja pingega asjaosaliste põhitöö ja pereelu kõrvalt. Suured tänud Spordiliit Kaljule (Uno Valdmets ja Epp Hoovi), Jõgevamaa Koostöökojale (Aive Tamm ja Kaire Sardis), ennastunustavalt töötanud Anne Valdmaale ja tema abile Maire Kurele, KP-de paigutamisel ja mahavõtmisel abistanud Ahto Rähnile.

Uno Valdmets alustas samal sügisel SI-süsteemiga koolide spordiõpetajatega testvõistluste korraldamist saadaoleva kaardimaterjaliga Põltsamaal, Adaveres, Lustiveres, Tormas ja Laiusel. Jõgevamaa on tagasi Eesti orienteerumiskaardil!

PS. Kahjuks viis kuri saatus oktoobrikuu viimasel õhtul meie keskelt võrratu sädeinimese, päevakute peasekretäri Anne Valdmaa. Jääme Annet tänutundega meenutama.

2-minutilise varuga täidetud eesmärk

Silver Eensaar, Mihkel Järveoja, Markus Puusepp

Augusti viimasel ja septembri esimesel päeval Tšehhi-Saksamaa piiril Prebuzi linnas toimunud rogaini MM-võistlused lõppesid eestlaste triumfiga meeste põhiklassis. Meistritiitliga kaasneva auhinnakarika, metalli valatud matkasaapa, töid esmakordselt Eestisse Silver ja Rain Eensaar, kes valiti Orienteerumislidu poolt ka tänavusteks Aasta Tegijateks. Võistluseelsetest tegemistest ja 24-tunnise katsumuse võtmehetkedest Maagimäestikus annab ülevaate Silver Eensaar.

Rogaini MM oli meie jaoks selle aasta tähtsaim spordivõistlus, ülejäänud oli ettevalmistus. Eelmise aasta suurepärase tulemus EMil (1. koht – toim) ja tänavukevadine EMI läbijooks andsid lootust, et oleme valmis selle maailma vägevatega mõõtu võtma. Ja vastased olid tõesti üsna vägevad, paljud neist pärjatud erinevat karva rogaini ja seiklusspordi tiitlivõistluste medalitega. Mul on tohutu respekt kõigi isikute suhtes, kes on seiklusspordi MMil lõpetanud esikümnes. Neis on sisu. Ühesõnaga: ees ootas kõva võistlus ja järjekordne eneseületus. Meeldiv oli flirtida mõttega MM-i võidust, kuid tõenäolisem võidušanss tundus olevat järgmise aasta Venemaa MM-il (võistlus toimub Pihkva oblastis, Alolis – toim), kus maastik kodusem.

Kohale sõitsime koos Andrease ja Erikuga (Kraas ja Albast – toim) Wrocław kaudu, vahemaandumisega Varssavis. Hilinenud väljalend Tallinnast tõi kaasa probleemid pagasi liikumisel, nii selgus Wrocławis, et minu kohver oli jäänud Varssavisse. Õnneks oli tegu tiheda liiniga. Rõõmu ja rahuloluga saime lõpuks õhtul kohvi kätte ja asusime kuuvalgel ööl läbi Poola ja Saksamaa võistlusprika sõitma.

Hommikul võtsime eine ja seejärel suundusime treeningmaastikule. Selle eesmärk oli ennekõike tehnilist laadi – viia ennast kurssi kaardistamisstiili, mõõtkava ja metsatüübiga. Võtsime asja Rainiga väga kergelt, hindasime kaugusi, harjutasime suunaga nõlvadel diagonaalis liikumist ja mõõtsime erinevatel maastikutüüpidel samme distantsi määramiseks. Kõiksujus.

Pärast juulikuist Soomes toimunud seiklusspordivõistlust Endurance Quest kiusas mind imelik labajala vigastus, jalg oli valulik, kuid ei seganud otseselt jooksmist. See oli enne rogaini suurim hirm. Lootsin iseparanemise võimesse, mis tekib keha ekstreemsesse koormus-situatsiooni panemisel. Ja kokkuvõttes see viimane koos DiClaciga (valuvaigisti – toim) vist toimiski.

Varustus

Kui paar aastat tagasi olin seisukohal, et soe söök 24 tunni võistlusel on oluline, siis nüüdseks on *vaimne tugevus* edasi arenenud ja meie jaoks see enam oluline ei ole. Ausalt öeldes ei tahtnud rajal isegi soolast süüa. Võileib ja päkkid jäid alles, piirdusime rajal praktiliselt ainult geelide ja müslibatoonidega.

Kotid üritasime teha võimalikult kerged ja paigutada söögi võimalikult kättesaadavalt võõle, et mitte teha ebavajalikke peatusi. Joogi varumiseks kasutasime lisaks kottidele ka joogipudeleid, millega ojadest vett haarata ja peatumata edasi liikuda. Seljakoti joogipaunasid täitsimegi ainult 2 korda.

Jalatsite osas jäime läbiproovitud *La Sportivade* juurde, riietus oli samuti õhuke ja tavapärane. Enamik aega lühikese käisega särk, siis käised ja öösel vihmagaga peale *Gore-tex* koorikjope. Jalas õhukesed liibuvad püksid.

Foto: Jan Slama

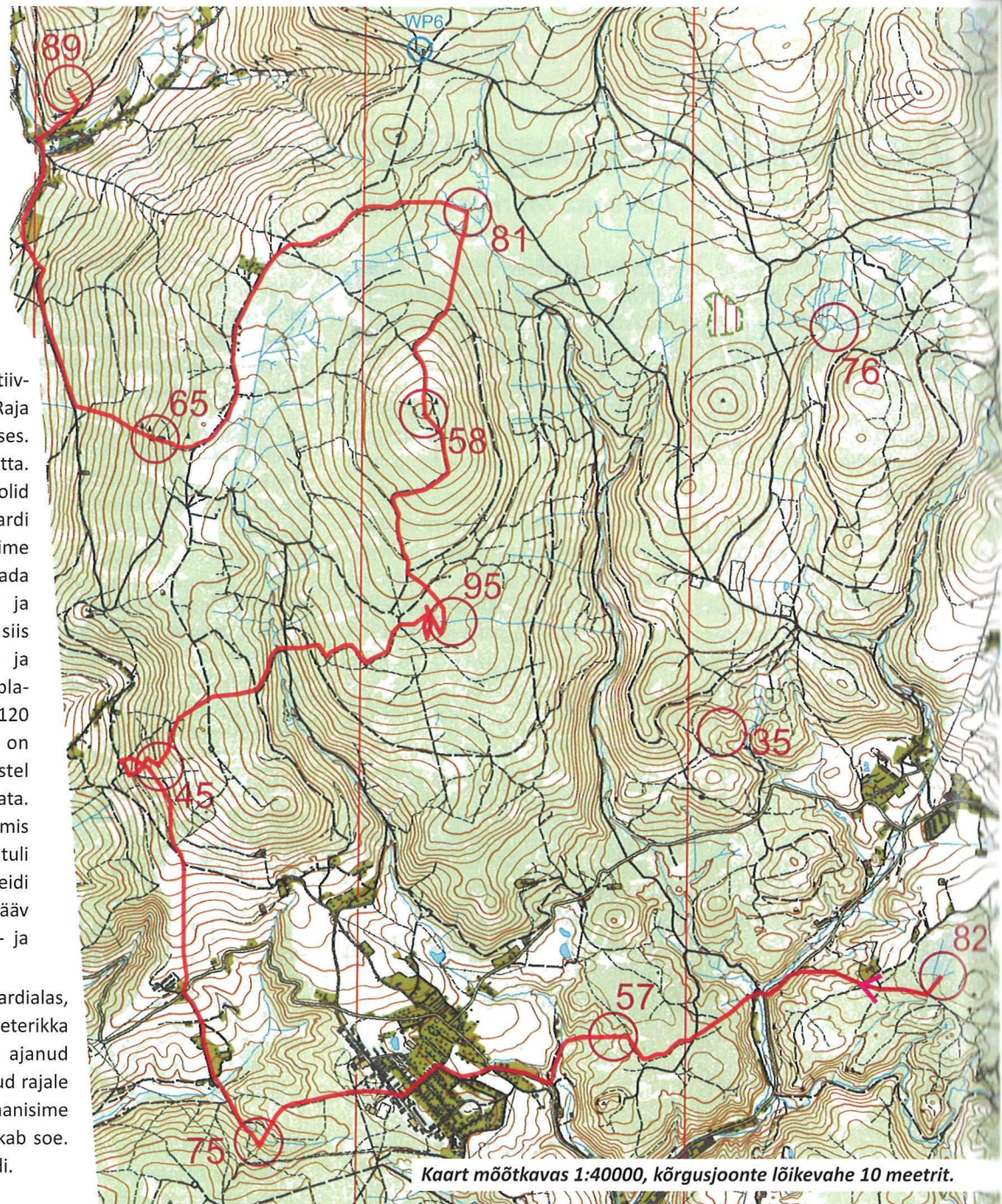
Foto: Zbysza Żebrák

Stardi eel

Olime võistluskeskuses õigeaegselt kohal, saime oma SI-kaardid kinnitatud ja ootasime esimeste hulgas kaarte. Veidi kummaline oli, et n-ö kolmas planeerimiskaart oli mõõtkavalt võistluskaartidest erinev ja planeerimiseks seetõttu sobimatu. See lahendus tundus ajuvaba.

Esimene mulje kaardist oli positiivne. Punkte oli üsna hõredalt. Raja planeerimisega olime aga kimbatutes. Selge oli, et kõiki punkte ei jõua võtta. Samas – kõikides otstes ja nurkades olid piisavalt kallid punktipesad. Kaardi keskosa oli hõredam. Varsti asusime vana taktika juurde – esmalt ühendada mugavad teid mööda kulgevad ja kõrgust hoidvad punkti-vahed, siis hakkad ääri-veeri lisama tõuse ja asimuudiga minekuid. Esmase planeeringu mõõtmine näitas üle 120 linnu-lennulise km (llkm). See on rohkem kui senistel tiitlivõistlustel keegi teinud on. Tuli tagasi tõmmata. Lõpuks jäime planeeringu juurde, mis võttis umbes 117 llkm. Et võita, tuli pisut pikema distantsiga riskida. Veidi hirmutav oli õhtune ja öö algusse jääv rohkete orgudega maastiku edela- ja lääneosa.

Veidi enne kella 12 olime stardialas, olles kummutanud viimase toitaineterikka piimajoogi (Nutridrink) ja sisse ajanud banaani. Üsna vähesed olid julgenud rajale minna lühikestes käistes. Kuna plaanisime joosta, siis teadsime, et peagi hakkab soe. Õhutemperatuur oli umbes 15 kraadi.

Kaart mõõtkavas 1:40000, kõrgusjoonte löikevahe 10 meetrit.

Võistlejad stardi eel rada planeerimas.

Esimene kriitiline hetk rajal

Pärast umbes veerandit võistlusmaad polnud me teinud peale esimese punkti minutitki viga. Kuue tunniga olime läbinud 40 llkm, seega liikusime väga heas tempos ja olime graafikust tublisti eest. Nüüd hakkasime aga jõudma füüsiliselt nõudlikumale maastikule, kõrgustevahed läksid suuremaks ja nõlvad järsemaks. Seal tundsin ka

esimest korda, et väsimus hakkab peale tulema. Leidsime, et suudame oma plaanidesse pigistada 75 ja 45 võtmise 35 asemel. Kui see muudatus ei peaks ennast õigustama, saame hiljem mõnest teravnurksest 8st või 9st loobuda.

See oli kokkuvõttes hea plaan, kuid järgnevad sündmused oleksid võinud nõrgema närvikavaga meeste võistlusele saatuslikuks saada. 75 saime ilusti, joostes läbi linnakese ja tervitades seal kohalikke. 45 poole oli pikk lage tõus karjamaal. Kõndisime, nautisime vaadet. Ilus koht oli. Punktile lähenedes kõik klappis, rajad olid, noorendik oli, punkti objekt tee otsa näol oli, aga punkti ei olnud. Hakkasime hea nähtavusega metsas mööda nõlva üles-alla kammima. Tegime seda ca 10 min ja olime juba lootust kaotamas ja lahkumas, kui samas kamminud segapaar vilistas ja leidsime punkti sadakond meetrit otsingukohast kõrgemalt. Esimene viga, mille panem kaardi ebatäpsuse arvele. Lõunast punkti suunas saabuv tee ja punkti teeots on kaardil samal kõrgusel. Tegelikult oli punkt oluliselt kõrgemal. Mis siis ikka, vigu tuleb ette. Olimegi ju sisuliselt 7 tundi ilma vigadeta läbi ajanud.

Agas see oli alles ebaõnne algus. 95 poole ronisime mäest üles, läbisime oru, olime õiges teeristis ja suundusime soo otsa punkti võtma. Lugesime samme, distants oli käes. Oli soo, oli võsa, oli kraave, kuid ei olnud punkti. Tiirutasime märjas kuusevõsas pendeldades punktist kummalegi poole jäävate teede vahel, kuid ikka ja jälle edutult. Kuidas on see võimalik? Kas tõesti jääb see võistlus siia paika? Meeleheide tikkus

peale. Olime jälle otsimisest loobumas, kui otsustasime teha veel viimase kaare ühe vene naistetiimi sabas. Ja enne, paarsada meetrit hiljem võsa lõppes ja seal säras ka kaua otsitud punkt. 25 min viga. Puhas ebaõnn. Oleks me tulnud teisest suunast, oleks punkt kaugelt säranud. Ka selle punkti õige asukoha osas jääme kaardistaja ja rajameistriga lahkarvamusele. Aga vigu esineb kõigil. Võistleja peab oma vea kiirelt unustama, eriti rogainil, kus vigade parandus on mingil määral võimalik. Üritasime kaotusest üle olla.

Hämarus lähenes kiiresti. 58 saime veel ilma lampideta, kuid keerulise 81 poole läbi tiheda kuusiku laskudes tuli lambid põlema panna. Oleks siis tulnud ainult pimedus, aga tuli ka udu.

Kevadel Leedus oli Raini lamp kustunud kolmandal tunnil. Nüüd ootas 10 tundi pimedust. Üritasime võimalikult palju energiat säästa ja kasutasime tugevat tuld ainult punktide otsimiseks, mitte liikumiseks. 81 oli võib-olla võistluse keerulisim punkt. Või tundus see nii seljatang, see rutiinsem osa. Ees ootas pikk ja keeruline öö. Olime kaotanud vigadega üle poole tunni ehk 3–4 km, kuid olime endiselt kokkuvõttes väga heas seisus. 65 poole liikudes oli rajani jõudmine päris keeruline, kuid kui lõpuks kohal olime, saime pikalt joosta. 65 asus suure kalju all ja selle punkti leidsime hästi.

Keeruline ja pime öö

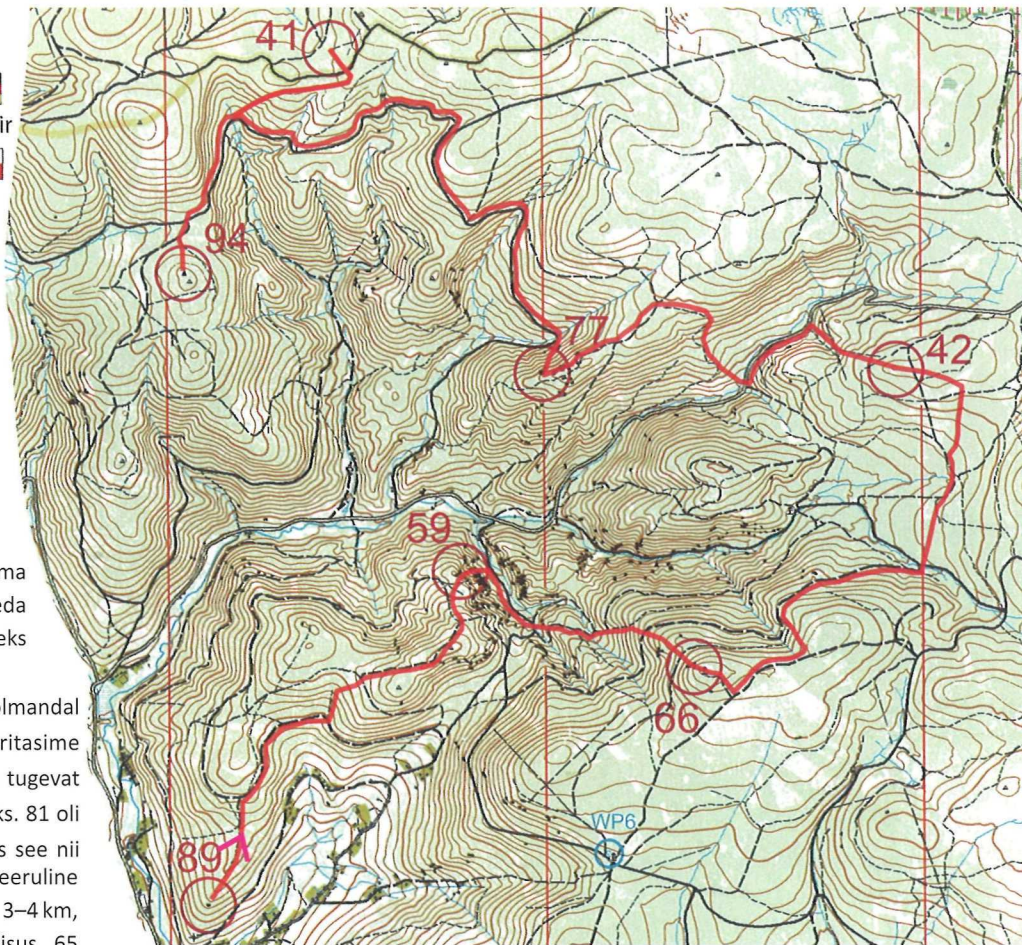
Edasi laskusime raja madalaimasse punkti, suurde orgu maastiku lääneservas. Üritasime tabada metsatee käänakut, kuid sattusime liiga madalale, ja siis tasus juba päris alla asfaldile välja joosta. Sörkisime vahelduseks mööda asfaldi, oli kerge. Külmas enne 89 tuletasid kohalikud noored meelde, et on reede õhtu ja ainult päris napakad jooksevad lampidega metsas. Tuli nõustuda, aga meil oli missioon. Võita MM tiitel.

Saime punkti kätte ja suundusime mööda harja edasi 59 suunas. Seda punkti paljud ilmselt pelgasid, eriti öösel, aga see piirkond nägi kaardilt keerulisem välja kui ta oli reaalsuses. Lisaks oli see keskusele päris lähedal ja siin leidsid päris korralikke lohasid, mis meile enesekindlust andsid. Pärast kaljupunkti võtmist suundusime uuesti sügavasse orgu, mille põhjast alustasime mööda teed tõusu 66 suunas. Füüsiliselt üks võistluse raskemaid etappe. Kilomeetriga üle 250 m tõusu. Kui tundus, et oleme juba päris lähedal, nägime punkti piirkonnas lampe ja need tundusid olevat peaaegu seniidis...

Viimased 50m tõusime läbi kuusevõsa, mida oli harvendatud, jättes kuused teiste kuuskede vahele vedelema. Siin tekkisid tugevad paralleelid Tasmaania seiklusspordi MMiga, edenemise raskus oli märkimisväärne. Võib-olla oleks pidanud punktile lähenema ikka mööda radu... Lõpuks olime üleval, ja kuigi oli pime ja vaadet ei näinud, tundus see koht olevat populaarne. Siia oli rajatud isegi viinavõtu-plats rotundi näol. Meie aga pidime teed jätkama. Punktist suundusime välja mööda loha, mis viis meid teele punktist kagus. Jooksime pisut mööda teed ja siis suundusime järsust mäest alla järgmisele teele. Seda mööda jooksime järgmise ristini ja siis võtsime läbi kuusiku suuna 42ni viiva teeni. Jõudsime suure buldooseriga lükatud teeni, mis tundus klappivat. Varsti tee hargnes ja kaalusime pisut, millist haru valida. Valisime vist vale. Igal juhul oli koht segane, rada hajus ja pidime edasi liikuma üldsuna. Peagi jõudsime aga teedeni, mida sai kaardiga kokku ajada ja mõningase pusimise peale saime ka punkti kätte. Keeruline kant.

Riigipiir

Kaart mõõtkavas 1:40000, kõrgusjoonte lõikevahe 10 meetrit.

Foto: Jan Tojnar

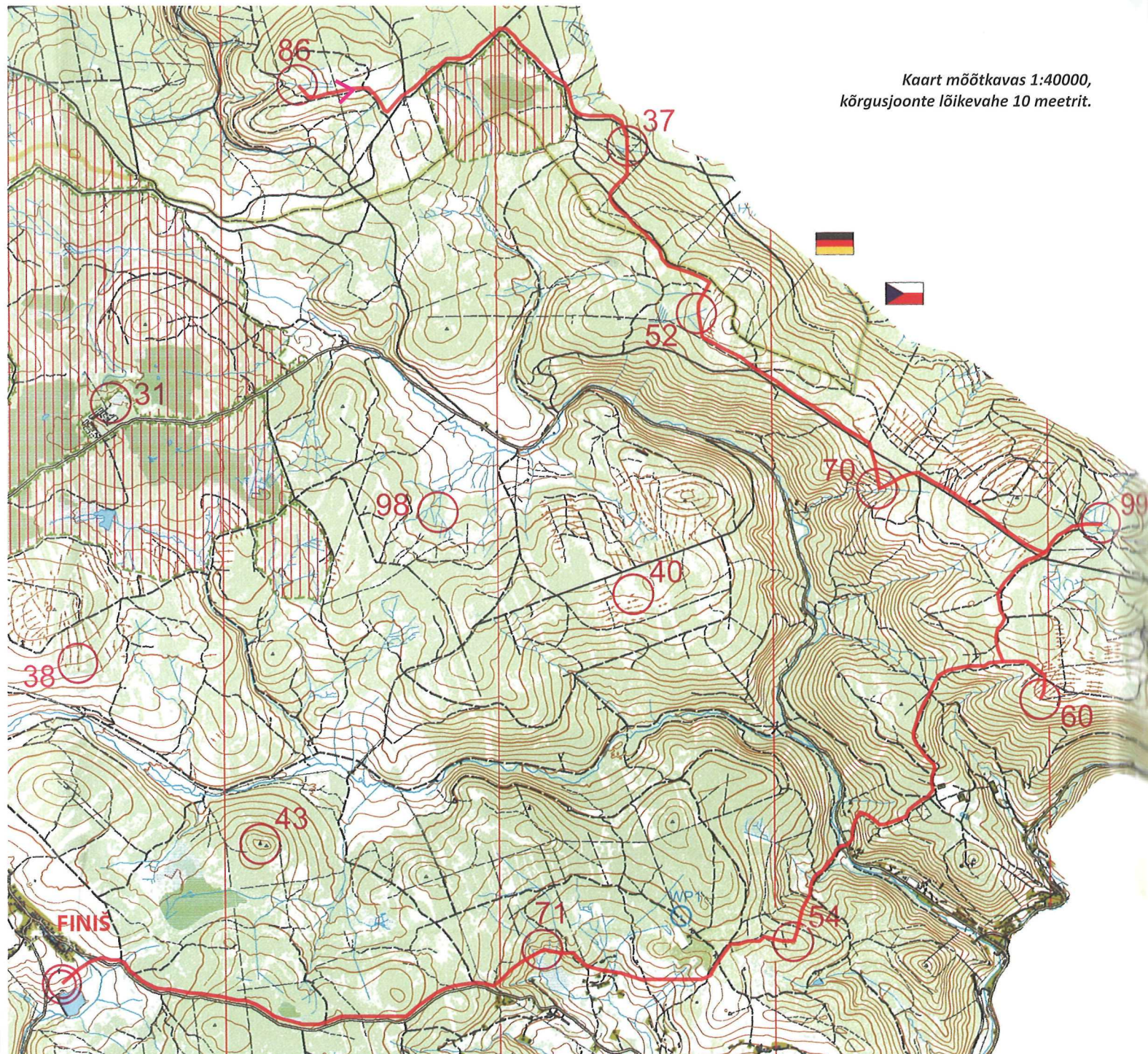
Nüüd pidime veelkord laskuma orgu, siis veidi mööda maanteed jooksma ja tõusma oru põhjakaldale. Tõus oli jälle raske ja mets päris rägane. Lõpuks olime üleval ja jätkasime mööda rada ja toetavaid lohasid 77sse.

Olime peaaegu keerulisest piirkonnast läbi. 94 jooksime pika ringi põhjapoolt mööda orunõlva kulgevat teed. Linnulennuliselt umbes 2 km etapi läbimiseks kulus 38 minutit mööda teed. OK, käisin ka vahepeal ojast juua võtmas. Oli öö, tempo oli langenu, väsimus rõhus. Pool võistlusaega oli kulutatud, läbinud olime ehk 64 lkm, võrreldes päevaga oli tempo drastiliselt kukkunud. Aga olime endiselt graafikus!

Moraalne ja füüsiline madalseis

Keset ööd olime pisut moraalses ja füüsilises madalseisus ning mulle tundus, et liiga apaatsed. Raputasime ennast ja püüdsime teineteist motiveerida. Öö oli raske kõigile, kiskus jahedaks, uduvihm muutis kõik märjaks ja rõskehks.

Kaart mõõtkavas 1:40000,
kõrgusjoonte löikevahe 10 meetrit.

Olime pannud peale liibuvad käised, kuid endalegi üllatuseks olime vastu pidanud ühekihilise riietusega. Kui hakkas sadama külma vihma tundsin, et aeg on küps koorikjopeks. Sellega läks aga siiski liiga palavaks ja nii jooksime järgmised paar tundi pool keha ja üks käsi jopes ja teine pool väljas. Jope oli hea ka alaselga hõõruma hakanud seljakoti vastu. Ainult 9 tundi oli veel jäänud. Valguse saabumiseni 3 tundi...

Lõpuosa täppisaritmeetika

Oli juba ammu uus päev ning jalad olid väga valusad, eriti reied eest, ja tegid igal sammul piina. Kannatasime. Nüüd oli vaja ennast raputada – vaatasime teineteisele otsa ja leppisime kokku, et jätame uimamise ja kannatame need 4 järelejäänud tundi ära. Vaja oli aktiivsust tõsta, et suudaksime oma plaani ellu viia ja õigeaegselt finišisse jõuda. Mõõtes järelejäänud distantsi, otsustasime esialgselt planeeritud 98 asendada 37ga. Hiljem rääkisid Erik ja Andreas, et 98 oli olnud päris keeruline ja füüsiliselt raske punkt. Meie tee 37 kaudu kulges mööda radu ja raskeks tegid liikumise ainult valusad jalad.

Pidime kalkuleerima ka raja lõpuosa: kas jõuame võtta 43 või peame mööda asfaldi 71-st otse finišisse suunduma? Otsustasime, et kui jõuame 60-sse nii, et aega jääb 1,5 tundi, siis üritame võtta. Esialgu tee-etapid 52–70–99 koos rassimisega punktide piirkonna kuusevõsas. Suuri vigu ei teinud. 60 poole jooksime paremalt kaarega, siis läbi noorendiku. Punkti hakkasime võtma esimese valli järgi ja see vedas meid suure nina idapoolsele küljele. Olime päris segaduses, kuna kaart ja maastik ei klappinud kõige paremini ja tähist ei näinud. Pärast mõningast ringivahtimist taipasime, et punktikoht asub edasi lõuna poole. Ehmatuse ja mitu kaotatud minutit. Aega finišini oli 1 tund 25 min, joosta umbes 8 lkm, sh sügava oru läbimine. Peaksime jõudma, kuid 43 võtmise muutus kahtlaseks. 60–54 nägi kaardi pealt välja väga mägine, kuid õnneks oli 3/4 etapist allamäge. Füüsiliselt on see kergem, aga kõige suurem probleem ei olnud nüüdseks mitte joosta jõudmine, vaid joosta saamine. Allamäge jooks oli väga valus. Aga tuli joosta. Tuli valust üle olla. Viimaks, 60 min enne kontrollaega, olime maanteel oru põhjas. Hakkasime mööda teed ja siis läbi hõreda metsa 54 punkti poole tõusma. Käes. Tasasel maal oli veidi parem joosta.

Liikusime mööda radu 71 poole. Punktile otsustasime läheneda võimalikult sirgjoones mööda lagedaid, mitte paremalt teed mööda ringi. Lootsime, et lage on hästi joostav, kuid pidime pettuma. Kõrge hein. Pehme pinnas. Raske. Surusime edasi, majade juurest mööda, mäest üles, ja õnneks sãras tähis nina otsas kaugelt vastu. Punkti võtmisel oli finišisse jõudmiseks aega täpselt pool tundi. Nüüd oli täiesti selge, et 43 jääb ära ja õigeaegselt finišisse jõudmine eeldab pingutamist. 3,5 km, sellest pool maad 120 m tõusuga ülesmäge. Olime väga väsinud. Orust asfaldile välja jõudes oli aega 21 min. Pidime jooksuma ka ülesmäge. Liitsime ennast kummiga ja surusime. Jalad valutasi, reied põlesid, pea huugas. 15 min varuga olime mäest üles jõudnud ja läbisime viimast 2 kilomeetrit. Varsti hakkas paistma lage ja siis ka finiš. 7–8 min aega, umbes 1 km minna. Jõuame. Jõudsim! Varu jäi 1 minut 47 sekundit.

Kustutage tuled!

Rain viskas kohe pikali ja vajus pilvedesse. Ise muretsesin SI mahalugemissabas edasilikumise pärast ja hoidsin silmad lahti. Rõve oli olla. Kui sellise pingutuse peale medalit ei saa siis...

Varsti kogusime ennast ja komberdasime SI mahalugemisse. Siis telki, kust leidsime eest Andree ja Eriku. Viimane oli ennast samuti täielikult kustutanud. Rain magas telgis võistlusriietega tunnikese, ise suutsin riided ära vahetada. Kõige keerulisem oli maast püsti saada. Jalad olid nii valusad, et ei kandnud. Magasime. Siis teatas Andreas, et tulemused on väljas ja õnnitles maailmameistreid. Erilisi emotsioone ei tekkinud, olime täiesti tühjad. Mingi aja pärast komberdasime sööma ja vaatasime tulemusi. Meil oli õnne, et meie ebaõnn rajal oli võtnud just nii palju aega, kui ta võttis. Oleks me paar minutit hiljem finišisse jõudnud... Ebaõnne oli meie soorituses umbes 5 km jagu. Kokku läbisime üle 150 km ja võtsime üle 5000 m tõusu.

Küsimustele vastab Rain Eensaar

Teie tulemus jätab vähe ruumi millegi kallal nuriseda, ent siiski – kas midagi jäi kripeldama?

Tõsi, silmakirjalik oleks midagi kahetseda. Kuigi tegelikult oli paar vägagi kriitilist hetke, kus ilmselt kõigevägevam oli siiski otsustanud meid säästa. Esiteks umbes 7ndal tunnil olime kahe järjestikkuse, kaardi järgi üsna selgel objektile oleva kontrollpunkti (45 ja 95) läbimisega tõsiselt hädas. Kokku kaotasime mõlemas piirkonnas lubamatult palju väärtuslikke minuteid. Kummalgi korral ei suutnud kaarti maastikuga kokku viia ning sisuliselt olime alla andmas ja väärtuslikest punktidest loobumas. Siiski komistasime õnneks tähistele, mis meie arvates ei paiknenud sugugi seal, kus neid maastiku järgi oodanud oleks.

Silver kirjeldab suhteliselt kiretult ja ilustamata, kuidas pärast finišit paljud mehed, sealhulgas sina, kustusid. Millal taas jalule saite ehk kui hästi taastusite?

Kõige raskem on esimestel päevadel, kuid nädala möödudes saab juba joosta. Kiiruslikele võimetele ei mõju sedavõrd pikk ja monotoonne koormus hästi, kuid vastupidavusele tuleb ilmselt kasuks.

Kuidas suutsite jalgade hõõrdumist vältida?

Oleme leidnud endale väga hästi sobivad *La Sportiva Crosslite* jalanõud, mis on piisavalt kerged ja mitte liiga pehme tallaga. Hõõrdumistel on abiks ennetav teipimine ja jalgade eelnev töötlemine hõõrdumisvastase salviga. Samuti on abiks pahklud ümbritsevate bahhillide kasutamine, et vältida mustuse ja prahi sattumist jalanõudesse.

Nii teie kui ka paljude teiste rogainijate või seiklussportlaste võistlusjärgsetes kommentaarides tuleb ikka välja, et kõigil on mingil hetkel rajal vastik olla. Sportlastel on kerge mõista, et „vastik“ saab vahel ka päris mõnus tunduda, aga kuidas seletaksid seda tunnet/olekut lugejatele, kelle elu möödub suures osas mugavustsoonis?

„Vastik“ on ehk ilukirjanduslik liialdus. Kui eesmärk on silme ees, siis on ka raskusi lihtsam taluda. Rogainil pole võimalik võistelda protsessi nautimata. Tuleb valmis olla hetkeks, mil peab hakkab kummitama küsimus „miks ma siin olen?“. Eneseületamist nõudvate pingutuste tasu on eelkõige pingutusejärgne rahulolu seatud eesmärgi saavutamisest.

Kuu aega pärast MMi startisite kodusel TA OK rogainil koos abikaasadega ega läinud taaskord võitu püüdma. Miks nii? Kuidas teie naised üldse aeganõudvasse hobisse suhtuvad – veedate pikki päevi võistlustel ja treeningutel ning tulet ju tihti peale võistlustelt rampväsinuna koju?

Tuleb anda teistele võimalusi ja ise midagi uut proovida. Samas soovisime veidi lähemalt tutvustada neid tundeid, mida rogainis kogetakse – jõuan, ei jõua, ei taha, tahan, jõuan siiski. Ega millelegi ülemäära pühendumine pole kunagi tervislik. Tuleb leida tasakaal. Samas väärtustatakse ühiselt sportlikku eluviisi, ning võimalusel oleme osalemise ka perereisiks vorminud, sest üheks võistluste valikukriteeriumiks on asukoht ja ümbritseva piirkonna atraktiivsus.

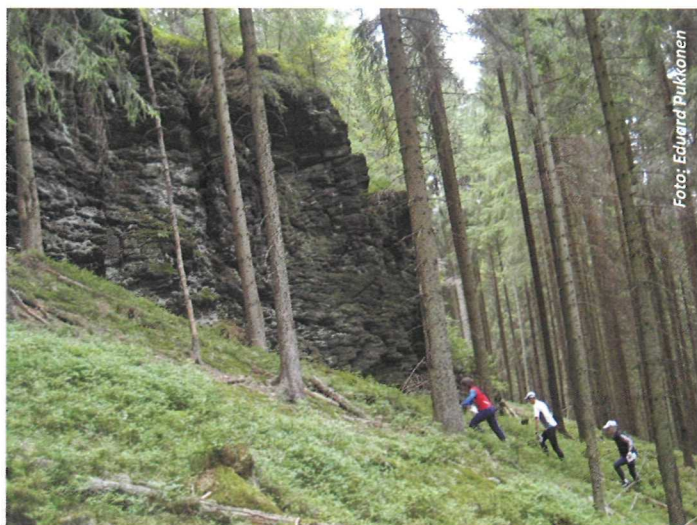

Kas vennaga on lihtsam selliseid pikki võistlusi ette võtta ja tekib vähem konflikte?

Sugulusside pole ehk määrav, kuigi ilma selleta on ilmselt raskem ja aeganõudvam teineteist hästi tundma õppida. Võimalike konfliktide põhjused võivad pigem peituda erinevas ettevalmistuse tasemes või eesmärgis. Kui üks soovib rada läbida, aga teine võistelda, siis see head ei tööta. Seni oleme asjadesse enamasti ühte moodi suhtunud. Eriarvamuste korral oleme kokkuleppele jõudnud.

Mis soovitusi annaksid noortele rogainihuvilistele – millest alustada, et tulla maailmameistriks?

Otseteed ei ole. Tuleb puudutada redeli kõiki pulki. Orienteerumise meisterlikkus, olukordadega kohanemise ja kaardi tõlgendamise võime on kindlasti olulised. Kehaline ettevalmistus mängib oma rolli, kuid enamasti antakse pikematel võistlustel alla just vaimselt. Selle vastu aitab osalemine pikematel võistlustel. Pärast mitmepäevaseid üritusi tundub 24 tundi väga lühikese võistlusena. Kogemuste ja tunnetuse saamiseks aitab kindlasti eelnev osalemine samasuguse formaadiga võistlustel.

Kas olete juba ka uue suurema eesmärgi püstitanud? Seiklusspordi MM? Või on see hoopis teine ala ja seal osalevad hoopis teised kehad?

Tiitlit kaitsta on alati raskem kui seda esimest korda võita. Võimalik, et läheme Venemaale tiitlit kaitsma. Vähemalt Chris Forne'ga (seiklusspordi ja rogaini maailmameister Uus-Meremaalt – toim) sai kokku lepitud, et kui nemad lähevad, siis läheme meie ka, ja selgitame lõpuks välja, kes on paremad.

Seiklusspordi võrrandis on rogainiga võrreldes palju rohkem muutujaid. Inimesed, varustus, kogemused ja raha. Seni pole meil õnnestunud sobivat komplekti kokku saada. Lähemas perspektiivis kahjuks ei paista, et konkurentsivõimeline võistkond võiks olla sini-must-valge. Samas otseselt ei välistaks, et lähiajal õnnestub osalemise asemel ka võistelda võistkonnas, kus kõik teemandid on lihvitud. Käime lahtiste silmadega ringi ning otsime mõttekaaslasid ja toetajaid.

Täispikkuses rajaanalüüs Silver Eensaare blogis tpmv.blogspot.com/2012/09/rogaini-maailmameistrid.html

10. rogaini MMi tulemused 2012 (Přebuz, Tšehhi Vabariik)

1. Eensaar Rain, Eensaar Silver (Eesti)	3670 pt	23:58:13
2. Jäppinen Eero, Pinola Jukka (Soome)	3650 pt	23:43:48
3. Dombrovskiy Evgeniy, Kalinin Oleg (Venemaa)	3350 pt	23:55:52
4. Aibast Erik, Kraas Andreas (Eesti)	3250 pt	23:50:14
5. Griesel Ryno, Mulder Nicholas (LAV)	3230 pt	23:51:04
6. Mäkinen Seppo, Oja Hannu (Soome)	3220 pt	23:51:41

www.rogaining.cz/wrc2012

Räpina ja Värskas võõrustasid maailma parimaid rattaorienteerujaid

Mihkel Järveoja

Septembrikuu lõpus toimusid Värskas ja Räpinas rattaorienteerumise MK-etapid, kus osales üle saja sportlase kahekümnest erinevast riigist. Nii suure ja kõrgetasemelise rattaorienteerumisvõistluse korraldamine oli esmakordseks kogemuseks kohalikele orienteerumisklubile Peko, aga ka heaks käeharjutuseks Eesti Orienteerumislidule enne 2013. aastal Rakveres toimuvaid MM-võistlusi.

Kui nii suvises suundorienteerumises ja ka talvises suusaorienteerumises on Eesti pinnal peetud mitmeid rahvusvahelisi suurvõistlusi, alustades juunioride MM-võistlustest ja lõpetades Euroopa MVga, siis rattaorienteerumises taoline kogemus puudus. Ometi ei mõtelnud OK Peko eesotsas Värskas vallavanema Raul Kudrega pikalt, kui umbes kaks aastat tagasi tehti neile telefonikõnes ettepanek korraldada MK-finaaletapid. „Pikalt ei saanudki mõelda – telefonis küsiti otse, kas olete nõus või ei ole,“ meenutab Kudre. Valmisolek suurvõistluse korraldamiseks ei tulnud tühja koha pealt. Kuna kaks varasemat aastat kandideeriti orienteerumisjooksu noorte Euroopa MV korraldusõigusele, mida neile küll kahjuks ei antud, olid nad ometi IOFile silma jäänud.

Suure orienteerumisvõistluse korraldamine hõlmab endas alati mitmeid erinevaid etappe. Esiteks tuleb paika panna võistlusmaastikud ja -keskused, teavitada maaomanikke ja kohalikke inimesi ning alustada kaardistamise ja radade planeerimisega. Siis tuleb kokku panna korraldusmeeskond ning jagada kõigile ülesanded. Võistluste peakorraldaja Raul Kudre leiab, et kui ta oleks liinitöoline, siis oleks sellise ürituse korraldamine töö kõrvalt võimatu. „Mina sain aga oma aega paremini planeerida ning vajadusel mitmeid töö ja võistluste korraldamisega seotud käimisi ühildada. Eks ühtepidi on suurürituste korraldamine või nende toimumisele kaasaaitamine ju ka osa vallavanema tööst,“ selgitab Kudre palgatöö ja spordiürituse korraldamise ühildamist.

Taalise ürituse korraldamine on üpris kallis ettevõtmine, mille kuludest katavad sportlaste osavõtumaksud väga väikese osa. Toetajate leidmine spordialadele, mis laiemale avalikkusele on vähetuntud ega pälvi Eestis suurt meediakajastust, on keeruline ülesanne. „Siis tuleb üles otsida vanad tuttavad ja neilt abi paluda,“ pakub ühe lahenduse välja Meelis Mälberg, kelle õlul oli just see keeruline ülesanne. „Näiteks võistluste reklaamklipi tootmisel oli suureks abiks nii minu kui peakorraldaja ühine naaber Andres Maimik. Samuti pakkusid mitmed ettevõtjad tasuta oma tooteid või teenuseid, mistõttu meie pidime reaalselt vähem raha välja käima ja saime seda raha kasutada muudes korralduslikes valdkondades.“ Oma panuse, ja üldse mitte väikse, andsid ka Räpina ja Värskas vald ning Eesti riik eesotsas Kultuuriministeeriumiga.

Võistluste sujuv korraldus pälvis kiidusõnu nii osalejatelt kui IOFi ülevaatajalt. Oli näha, et see kiitus polnud tavaline viisakas sõnakõlks, vaid tuli südamest. Kõige suurem tasu tehtud töö eest on aga kindlasti oma koondislaste head tulemused. Tõnis Erm valiti pärast MK-etapi sprindidistantsi võitu IOFi oktoobrikuu parimaks sportlaseks, ning kodune jõuproov koos maailma tugevaimate rattaorienteerujatega oli kindlasti suureks innustuseks noorematele, et juba järgmisel aastal Rakveres toimuvatel rattaorienteerumise MM-võistlustel suuri tegusid teha.

Võistluste avamine Räpina keskväljakul

Põnevaid fakte ja juhtumisi võistlustelt

Pea kahe aasta pikkuse korraldustöö tulemusel tekkis peakorraldaja arvuti MK-etapi kausta 277 erinevat faili kogumahus 493 megabaiti.

MK-etapi korraldamisel osales kokku umbes 60 inimest, kellele lisandusid Räpina sprindivõistluse ajal veel 20 last ja 15 politseinikku. Korraldajate hulgas oli enamik kohalikest orienteerumisklubist Peko, ent kaasatud olid ka abilised Eesti Orienteerumislidust ja teistest Lõuna-Eesti orienteerumisklubidest.

Mõni päev enne võistluste algust kostus Värskas aleviku vahel harvesteri müra. Otse võistlusmaastikule lõigati ühe päevaga korralik raielank, mille tõttu tuli juba valmistrükitud teatevõistluse kaardid uuesti trükkimata saada. Sellised juhtumised pole orienteerumisvõistluste puhul harvad, ning nii tähtsa võistluse puhul ei tohi kaart ebatäpne olla.

Üldiselt olid maaomanikud sõbralikud ja vastutulelikud. Paar korda tuli siiski veidi skeptilistele peremeestele selgitada, millega on tegemist. Meelis Mälbergi sõnul aitas sellistel puhkudel hästi argument, et „tahame võistlejatele näidata oma piirkonna kõige ilusamaid kohti, seepärast paneksime ühe kontrollpunkti ka teie maadele.“

Võistluste käigus tankis Austria koondise treener oma rendiautole kogemata bensiini asemel diiselkütust. Loomulikult ei sõitnud see auto enam pikalt ja Riiast toodi treileriga uus asemele.

Päev pärast võistluste lõppu tuli korraldajatele kiri, kus Prantsusmaa koondise treener kurtis, et tema sportlased pidid võtma 300 euro eest takso Värskast Tallinnasse, et õigeaks ajaks lennuki peale jõuda. Tegelikult olid needsamad prantslased hoopis hommikul sisse maganud ja tol hetkel teel korraldajate poolt organiseeritud bussiga pealinna poole. Veidi hiljem saabus treenerilt teine kiri, kus ta vabandust palus. See oli olnud kõigest ühe sportlase hommikune nali, mille ta sõnumiga oma treenerile oli saatnud.

Tulemused, kaardid ja pildid:
www.orienteerumine.ee/mtbo2012

Raja analüüs

Tõnis Erm

Kaks nädalat enne Eesti MK-etappi seisin valiku ees, kas võistelda Elvas Samsung Cupi viimasel rattamaratonil või käia Soomes vähese tähtsusega ratta-O võistlustel. Minu üllatuseks soovitas mu treener Sigvard Kukk minna Soome, ehkki me mõlemad olime ühel meelel, et rattamaratoni sõitmine oleks tugevam kehaline ärritaja ja annaks ülejärenevaks nädalaks hea superkompensatsiooni. Soomes aga võtsin kohaliku koondise ees võidu sprindidistantsil ja see andis ka Eesti MK ringiks hea enesekindluse – konkurente ei kartnud ja tunnetasin hästi, kui kiiresti tuleb sõita, et teistest kiirem olla.

Minu senine tutvus Räpinaga oli piirdunud autosõiduga mööda Tartu-Värsksa maanteed. Mäletasin aedlinna, aga muust ei osanud midagi arvata. Eelinfo rääkis heina sisse lõigatud radadest, vaatasin vana kaarti – suured õunapuuaiad. Minu vaimusilma tekkis rattaorienteerumine stiilis Holstre-Polli SO EMV, kus rajameistrid vallatavad trimmeri ja ATVGa mahajäetud õunapuude vahel ning punuvad sinna tiheda ja keerulise radadevõrgu. Olin valmis ülikeeruliseks ja üliriliseks võistluseks, seda seekord siiski ei juhtunud.

Stardi eel on mu ärevus suhteliselt kõrge. Lauri Malsroos teeb ettepaneku koos soojendust sõita, sõidame natukene aega koos, aga siis tunnen, et tahan sõita üksi. Teen korraliku soojenduse ja hoian oma mõtted kontrolli all. Kaardi saan kätte 1 minut enne starti. Ma ei suuda hästi hinnata algusosas metsaradade sõidetavust ja teevalikute tegemine võtab aega. Jõuan siiski läbi mõelda valikud kuni 5nda KPni.

KP number (koht etapil) + kaotus parimale ajale

KP1 (4) + 3 sek

Teen lihtsama ja õige teevaliku. Stardist hooga välja, tänava lõpuosas loen kaarti ette.

KP2 (2) + 3 sek

Teevalik on õige, aga mets on hõre ja nurki maha lõigates saaks kiiremini.

KP3 (41) + 11 sek

Plaan on teha kindla peale ringisõit. KPst väljumisel on keegi puid langetanud nii, et teele välja lõikamine pole võimalik. Sõidan 2 aeglast pööret ja minu teevalik osutub valeks.

KP4 (21) + 9 sek

Plaan on teha kindla peale lähenemine KPlle mööda rada vasakult. Lõpuosa on aga väga ebatasane, võitlen, et sadulas püsida, ja pulss tõuseb väga kõrgeks. Kiirem oleks olnud otse läbi metsa KPsse sõita.

KP5 (7) + 15 sek

Oluline teevalik, teen etapivõitjaga sama variandi. Täpitsurajad on väga-väga aeglased, nii et tegelikult oleks võinud KP-le isegi läänest tiigi äärest läheneda. Pulss tõuseb ülikõrgeks, mul on väga raske. Saan kätte 1 minut varem startinud Viktor Korchagini.

KP6 Etapivõit!

Alustan etappi kahe võimaliku teevalikuga, primaarne plaan on sõita paremalt ringi, aga kuna otsevariandi algus paistab hea, siis otsustan kiiresti ringi. Olen lõpuks ainus, kes sõidab aiamaade serva mööda. Väikse kraavi juures pean maha tulema, muidu oleks etapivõit veel suurem.

KP7 (10) + 5 sek

Valin pikema ringisõidu, kus on vähem pöördeid. Kohalik veoauto takistab paari sekundi võrra.

KP8 Etapivõit

Lähenen KPlle tagumise värava kaudu, seetõttu ei satu ka majade vahel segadusse nagu paljud konkurendid. Saan kätte 2 min varem startinud Andreas Bergmanni.

KP9 (12) + 4 sek

Loen etapi keerulise lõpuosa tänavatel ette. Prantslanna jääb kõige kitsama koha peal ette.

KP10 (3) + 2 sek

Sõidan tunde järgi väljakute taga olevale pargiteele.

KP11 (12) + 3 sek

KPde tihedus siin on nii suur, et püüan kogu aeg ette vaadata, et lugemisjärje ja teevalikutega endast ees püsida.

KP12 (21) + 5 sek

Kõik on kontrolli all.

KP13 (45) + 10 sek

Alahindan pargi märgiga tähistatud metsa sõidetavust ja teen plaani sõita mõisa nurga kaudu vasakult ringi. Tegelikult läheneda KPlle suhteliselt otse, aga korrigeerin igaks juhaks vasakule, millest tuleb ajakadu. Konksus istunud kaasvõistlejad viga kaasa ei tee ja saavad mööda.

KP14 Etapivõit

Mul endal on ka etapp välja loetud, aga sõidan Viktori järgi.

KP15 Etapivõit

Suurte majade vahe on tallinlase lemmik. Vajutan Viktorist mööda.

KP16 Etapivõit

Etapp on ette loetud. Sõidan.

KP17 (9) + 5 sek

Loen taas kaarti. KP natukene üllatab oma asukohaga raja kõrval lehtlas.

KP18 (2) + 4 sek

Ei loe kaardilt välja veel otsemat varianti. Tunnen end kindlalt ja vajutan.

KP19 (17) + 9 sek

2 valikuvariandi etapi alguses ja 2 lõpuosas. Valin mõlemas kiire ringisõidu. Esimeses kurvis segab mind natukene kohalik elanik rattaga.

KP20 (7) + 3 sek

Lihtsalt ringi. Loen järgmist etappi ette.

KP21 (24) + 9 sek

Valin otsevariandi, aga jätan lõikamata üle väljaku KP suunas. Pärast väljakust möödumist algab äärekivi, mis takistab parempöoret.

KP22 (2) + 1 sek

Lõpuspurt algab! Viskan veel pilgu järgmisele etapile. Viktor ja Andreas jäävad maha.

KP23 Etapivõit

Võtan sutsu kergemalt, kuna see on raja viimane keeruline KP.

KP24 Etapivõit

Kõik endast välja! Möödun napilt vastutulevast autost, loodesse suundudes kasvab kiirus üle 45 km/h. Märkan veel lõigata nurka suure maja juures, aga seal on 20 cm kõrgune äärekivi. Ma ei tunne end hüpemel hästi, aga pidurdada pole aega, tõukan ära kiirusel ca 30 km/h ja lendan napilt üle kivi serva. Paraku mõnikümmend meetrit hiljem sõidan üle äärekivi, mis pörutab keti eest hammasratastelt maha. Proovin õrnalt vändates ketti taas peale saada, ei õnnestu, veeren vabakäigul viimasesse KPsse välja.

F (48) + 5 sek

Teen veel viimase vändapöörde üritades ketti peale saada. Ei õnnestu. Rattalt maha ja joostes finišisse, õnneks on finiš väga lähedal. Kostavad kommentaatori hämmeldunud sõnad: „Ja Tõnis Erm tuleb JOOSTES finišisse... Aga läheb sellegi poolest juhtima!“

1:7500
h=2,5m

Räpina

rattaorienteerumiskaart
PÕLVAMAA

1:7500, h=2,5m

1. Tõnis Erm 23:23

Sprint, 21.09		
MEN	7,2 km	20 m

Leppemärkide seletus/
definition of symbols:

- x kaev, püskkaev/well, fountain
- o suur puu/prominent tree
- o pui, põõsas/tree, bush
- x mänguvahend/suur infotahvel playground app./information sign
- o lõkkekoht, monument/picnic place/monument

2012014 Eesti Orienteerumisiit
Värskia OK Peiko
Välitiis: Markus Puusepp, 2012
Joonis: Markus Puusepp, OCAD 10 (4279)
Alusmaterjalid: Maa-amet
Inspekteerinud: R. Otteson

R R R

Soorituse kokkuvõte

Ma olin väga heas vormis, aga enesetunne ei olnud sprindi päeval parim võimalik.

Ma olin võistluseelsetel päeval suhteliselt närvis ja enne starti ärevuses.

Ma tegin väga hästi kontrollitud soorituse. Riskeerisin minimaalselt, teadsin kogu aeg, kus ma olen, kuhu ma lähen, kuhu ma tahan jõuda ja kuhu sealt edasi.

Teevalikutega jäin hätta raja alguses metsas, kus kahel korral ei osanud hinnata Eesti metsa sõidetavust.

Kaks teevarianti (KP6 ja KP8) suutsin leida sellised, mida vaid üksikud konkurendid kaardilt välja lugesid. Mõlemad variandid toimisid.

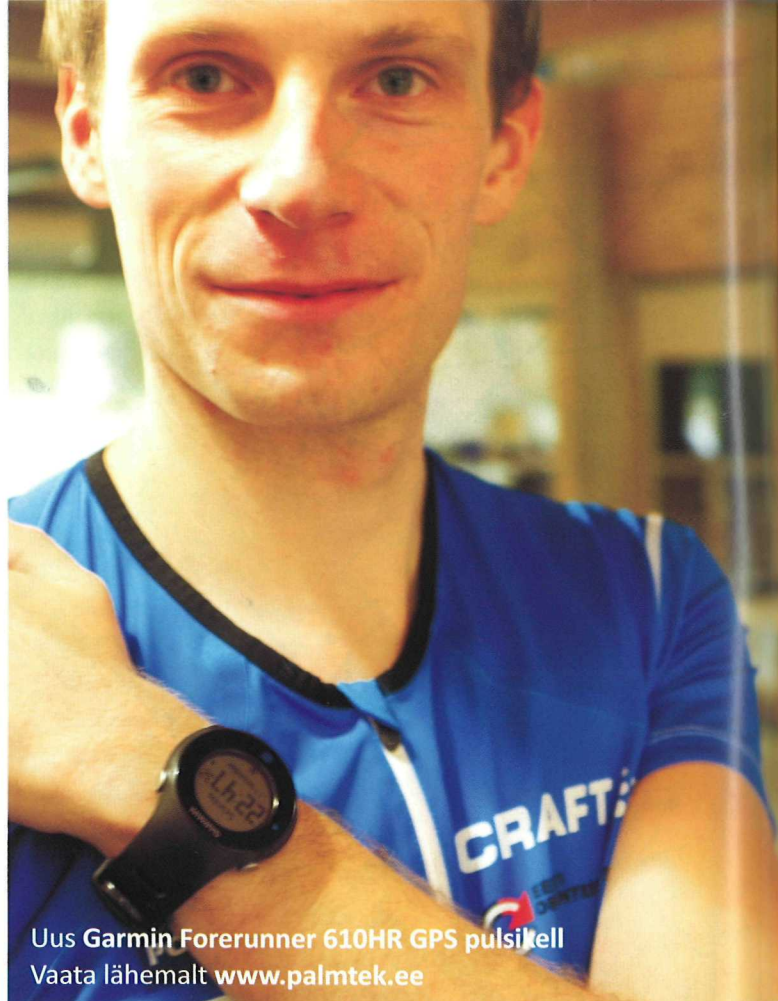
Olin kõige kiirem infotihedas alas suurte majade vahel.

UUS KELL!

Tõnis Erm võttis kasutusele uue **Garmin Forerunner 610HR GPS pulsikella**, mis on saadaval www.palmtek.ee vahendusel.

Tõnise kommentaar:

„Asendasin 2 aastat tagasi oma Soome päritolu pulsikella Garmini GPS kellaga. Olen selle vahetusega väga rahul – orienteerumisvõistluste teekonnad saavad salvestatud, suusatamisel ka kilometraaž mõõdetud, pulsivöö on töökindlam ning jalgrattal on ühendatud kiirus- ja kadentsiandur. Kokkuvõttes: uus GPS-kell on vanaga võrreldes mugavam kasutada ning salvestab analüüsimiseks oluliselt rohkem infot.“

Uus **Garmin Forerunner 610HR GPS pulsikell**
Vaata lähemalt www.palmtek.ee

Rajameistri ja kaartide autori Markus Puusepa kommentaar

Esimene tutvus maastikega sai tehtud 2011. aasta sügisel. Otsin Tõnis Ermilt MK-etapi pronksise ratta, et tunnetada teid ja radu sarnaselt võistlejatega. Aega tundus olevat veel väga palju..., kuni oli käes kevad ja järsku tarvis joonistada 3 kaarti: sprindikaart Värskasse, 1:20000 tavaraja kaart Värskast lõunasse ning 1:10000 teatekaart Värskala aleviku lähiümbrusse. Tolle hetke ainukeseks arusaamaks RO-kaardi tegemisest olid kaks spetsiaalselt tehtud võistlusstarti, reeglite fail ning konsultatsioonid ala tippudega.

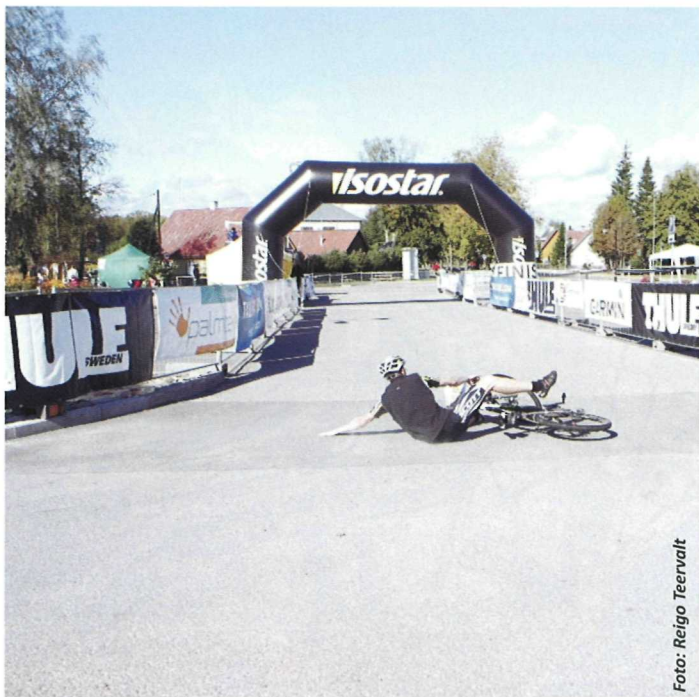

Foto: Reigo Teervalt

Välitööd rattaga olid väga mõnusad, kuigi alguses kippusin nii mõnigi kord rattakingade tõttu end veriseks kukkuma. Nii nagu paranes rattaga sõitmise tehnika, muutus ka kaardistamine lõbusamaks, ning arusaam hakkas vaikselt paika loksuma. Tagantjärele vaadates tundub, et kui alguses märkisin mõne tee või lõigu aeglaselt sõidetavaks, siis hiljem nihutasin nende klassi võistlejatele läheneva füüsilise tõttu juba ülespoole.

Tava-orienteerumise kaartide standardiga (ISOM 2000) võrreldes paistis RO oma (ISMTBOM 2010) toorem. Kõva liivapõhjaga Mustoja männikutes olin väga hädas standardi tõlgendamisel halvasti nähtavate, kuid hästi sõidetavate teede osas. Lähtumine ainult sõidetavusest, nagu standard ütleb, ei olnud hea valik; klassi võrra aeglasemaks viimise eest sain jällegi IOFi RO-komisjoni pealikul pragada. Teine mure, mis lõpuks ka radu mõjutas, oli nõue anda võistlejatele punktide legendid, kui mõni kontrollpunktides peaks asuma väljaspool teedevõrku. Legendide nõue õnneks 2013. aastast alates kaob.

Ettevalmistustöös oli kaks eriti pingelist nädalat: 2 kuud enne võistlust (eelviimase büllätäni ilmumise tähtaeg) ning võistlusnädalale eelnev. Natuke ootamatult oli minul kõigist korraldajatest enim büllätäni minevat infot, mis tuli kõik veel korrektses euro-inglise keeles üles tähendada. Kolm võistluspäeva septembris olid nende kõrval juba puhkuse väärtusega, sest korraldamisel kõik sujus ning ka võistlejad kasutasid ära kõik välja käidud teevalikuvariandid.

Mälestused elu esimestest ratta- ja radadest ning kaartidest elavad veel 2 kuud hiljem edasi armina vasakul puusal ning lootusetult määrdundud autoistmete näol. Kui tänapäeval on kombeks iga luhtalainud töö või tegemise peale kosta, et see oli hea kogemus, siis mida peaks ütleva väga hästi läinud MK-etapi kohta?

GPS SPORDIKELLAD

GARMIN

207.-

Garmin Forerunner 210 HRM

- GPS vastuvõtja kuni 8h
- Pulsil põhinev kalorete arvustus
- Veekindel (IPX7)
- Automaatne ringide lugemine

359.-

Garmin Forerunner 610 HRM

- GPS vastuvõtja kuni 8h
- Puutetundlik ekraan
- Training Effect funktsioon
- Automaatne andmete edastus arvutisse
- Kasutaja treeningud

399.-

Garmin Forerunner 910 HRM

- GPS vastuvõtja kuni 20h
- Ujumiskindel (50m)
- Baromeetiline altimeeter
- Multi-Sport
- Ujumisinfo (basseini pikkus, käetõmmete arv jm.)

POLAR

249.-

Polar RC3 GPS

- GPS vastuvõtja kuni 12h
- Pulsimõõtja
- Kuni 5 spordi profiili
- Veekindel (IPX7)

SUUNTO

449.-

Suunto Ambit HR

- GPS vastuvõtja kuni 50h
- Baromeetiline altimeeter
- 3D kompass
- 100m veekindel (ISO2281)

PEALAMBID

PETZL

135.-

Petzl Nao

- Automaatne valgustugevuse muutmine
- Võimalik salvestada 4 tegevuse profiili
- 355 Luumenit, valgustukaugus kuni 108m
- Laetav USB kaudu

KAARDIHOIDJAD

Miry

Miry 11WR 31,8

- 11" plaat (28x28cm)
- Ilmastikukindel kile
- Kerge alumiiniumalus
- 31,8mm lenksule

63.-

308.-

Silva Sprint

- 1030 Luumenit
- Valgustuskaugus kuni 140m
- Pritsmekindel (IPX6)
- Aku kestvus kuni 20h

SILVA

Palmttek Kaubandus OÜ

Suur-Sõjamäe 42A, 11415 Tallinn

Avatud E-R 9-18, L 10-15, Tel 6 217 530

palmttek@palmttek.ee

www.palmttek.ee

SISSELOGINUILE SOODUSHINNAD!

VÄRSKA

sanatoorium & veekeskus

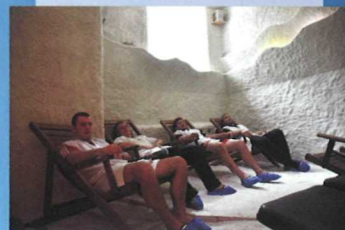
Värskas on palju sellist, mis teeb selle paiga ainulaadseks. Värskas Sanatooriumi külalastajad on pea alati lummatud imekaunist Setumaa loodusest, mida saab imetleda ka hubaste tubade akendest.

Võrratu männimetsaõhk ja **nauditavad jalutuskäigud** metsas või järve ääres garanteerivad teile hea isu ja kosutava une.

Värskas Sanatoorium on Eestis ainulaadne oma raviarsenali poolest. **Pakume turgutust looduslike vahenditega** – Lämmijärvest saadava magevee ravimuda ja sügavalt maapõuest ammutatava kuulsa Värskas mineraalveega. Magevee ravimuda on orgaaniliste ainete poolest kümme korda rikkalikum kui meremuda ja sisaldab palju väävelvesinikku.

Värskas muda peetakse maailmas üheks ainulaadsemaks ravitoimeliseks mageveemudaks, millele väidetavalt maailmas analoogi ei leidu. Paks muda lahjendatakse 570 miljonit aastat vana ülisoolase Värskas veega, mis omakorda annab tõepoolest maailmas ainulaadse kombinatsiooni.

Lisaks ravimudale ja mineraalveele on sanatooriumi külalistel võimalik saada **elektri-, laser-, parafiin- ja soolaravi, erinevaid massaaže, füsioteraapiat, ravivõimlemist ning palju muud tervendavat**. Protseduurid toimuvad asjatundjate (arstide, med.õdede) valvsal pilgu all ning väljaõppinud, kogunud ja hoolitsev personaal tagab klientidele turvalisuse.

Puhkus elu allikatel!

www.spavarska.ee

Kokkuvõte Eesti rattaorienteerumise koondise hooajast 2012

Margus Hallik

Tänavust hooaega ilmestavad kindlasti nii Tõnis Ermi koduse MK-etapi võit Värskas kui ka Taaniel Toominga hõbemedal juunioride MM-võistlustelt. Kõrgeid tulemusi oli teisigi: kuue hulka jõudis Tõnis ka MM-il ning Lauri Malsroos MK-sarjas, samuti sai meie II võistkond (Maret Vaher, Margus Hallik, Taaniel Tooming) MK segateates 5. koha.

Eestlased tegid MK-sarjas kaasa täisprogrammi

Seoses lähenevate kodumaiste MM-võistlustega järgmisel aastal, löid meie rattaorienteerujad üle mitme hooaja tänavu taas kaasa kõigil MK-sarja etappidel.

Tänavuses rattaorienteerumise MK-sarjas sõideti kokku 4 ringi: lisaks augustikuissele MM-võistlustele Ungaris ja septembrikuistele MK-finaaletappidele Eestis, võisteldi veel kevadel Tšehhis ning suve hakul Poolas. Eesti mehed olid esindatud kõigil etappidel üsna suure koondisega: minimaalselt oli võistlustules 4, maksimaalselt 8 sportlast. Naised olid väljas vaid kodumaistel etappidel, kus neid oli osalemas 5. Olgu öeldud ka, et vähemalt meeste koondise kohtadele oli koduse MK-etapi eel korralik konkurents, katsevõistlustel selgitati parimad enam kui 10 sportlase seast.

Tulemustest oli loomulikult parim Tõnis Ermi sprindidistantsi võit Eesti MK-etapil Räpinas, kõrgeid tulemusi saadi veelgi. Kuid järjest tihenevas konkurents (tänavuses MK-sarjas osales kokku juba 33 riiki)

tuli vahel leppida ka tagasihoidlikumate tulemustega. Näiteks MK-hooaja avaetappidel Tšehhi mägedes oli Tõnis meie parimana umbes 75 mehe konkurentsivaid 22. Juunikuisteks Poola etappideks oli meeste vorm aga juba paranenud ning seal esineti ka märksa edukamalt: Tõnis lõpetas sprindi 6. ja Margus 11. kohaga. Järgmised MK-etapid leidsid aset MM-võistluste raames Ungaris, kus MK-punktidele, st 35 parima hulka, jõudsid eestlastest taas vaid 3 põhimeest: Tõnise parimaks jäi tavaraja kõrge 6. koht, Lauri edukaimaks tavaraja 10. ja Margusel sprindi 23. tulemus.

Kodused MK-etapid andsid aga head punktilisa peaaegu kõigile. Kui Räpina sprindis õnnestusid väga hästi vaid Tõnis ja Lauri (vastavalt 1. ja 6. koht), siis järgmise päeva tavarajal Värskas jõudis punktisaajate hulka koguni 8 eestlast: meestest oli 5. Tõnis, 10. Lauri, 13. Margus, 14. Taaniel, 26. Erik Aibast ja 30. Alar Viitmaa ning naistest 27. Eleri Hirv ja 28. Ingrid Kala. Eriti meestel oli hea päev – kõik 6 startinut olid 30 punktisaaja hulgas!

MK-sarja kokkuvõttes saavutas Tõnis kõrge 10. koha, Lauri oli 21. ja Margus 26. Vaid Eesti MK-etapil täiskasvanute konkurentsivaid osalenud Taaniel oli maailma karikasarja lõpptabelis 43. MK-punkte teeninud 86 mehe hulgas said Erik 74. ja Alar 75. koha. Meie rattaorienteerumiskoondise debütant Riivo Roose ja veteran Arbo Rae tänavu MK-sarjas punkte ei teeninud. Sarjas osales kokku 149 meest. MK-sarja võidu võttis Jussi Laurila (Soome) Ruslan Gritsani (Venemaa) ja Samuli Saarela (Soome) ees.

Foto: Vivien Kiss

Teatesõit rattaorienteerumise MMil Ungaris

Photo: Vivien Kiss

Eestlannadest teenisid MK-sarjas punkte 2 naist – Ingrid oli sarja kokkuvõttes 55. ja Eleri 57., aga nemad osalesid ka vaid Eesti etapil. MK-punkte jagus 64 naisele, üldse osales maailmakarika sarjas kokku 96 õrnema soo esindajat. Eestlannadest startisid Värskas ja Räpinas veel Kärt Kürsa ja Marje Venelaine ning korraldajana ametis olnud Maret Vaher, kes startis vaid teatesõidus, tehes seda aga edukalt. Naistest kuulus MK-sarja võit kokkuvõttes Marika Harale Soomest, järgnesid Christine Schaffner Šveitsist ja Ksenija Tšernõhh Venemaalt.

Teatevõistlustel suudeti punkte teenida vaid Eesti etapil, kus meie II võistkond (Maret, Margus, Taaniel) sai riikide arvestuses kõrge 5. koha. Sellega platseeruti MK-kokkuvõttes eri etappidel kokku 26 teatesõidus osalenud riigi hulgas 14. kohale. Kõrgemale jõudmast on meid takistanud kindlasti asjaolu, et naisvõistlejate puuduse tõttu pole me saanud võistelda teistel segateate etappidel ega ole pannud välja naiskonda ka tiitlivõistlustel. MK-sarja teatesõitude kokkuvõttes kuulus võit ülivõimsalt Soomele Tšehhi Vabariigi ja Venemaa ees.

Eestlaste positsioonid maailma edetabelis

MK-sarjast erinevatel alustel toimiv maailma edetabel (WRE) muutub tulevikus tähtsamaks. Alates järgmisest hooajast kaob MM-võistlustel ära tavaraja eelsõit ning finaali planeeritakse lubada vaid 60 paremat meest ja naist selle tabeli alusel. Meie meestest-naistest kuuluvad hetkeseisuga sinna Tõnis (7. koht), Lauri (12.), Margus (28.) ja Alar (täpselt 60.). Hetkel 128. kohal paiknev ja siiani juunioride konkurents võistelnud Taanieli eesmärgiks on järgmisel hooajal kindlasti oma edetabelikohta oluliselt parandada. Naistest asub Ingrid meie parimana Ingrid 87. kohal.

Juunioride ja veteranide tiitlivõistlustest

Nagu tavapärane, toimusid tänavugi rattaorienteerumises kahed suurvõistlused noortele ja juunioridele. Koos täiskasvanute MK-etappidega Tšehhis leidsid aset noorte (M/N 17) ja juunioride (M/N 20) mitteametlikud Euroopa karikavõistlused. Sel aastal oli Eestit esindamas vaid Taaniel, kes oma viimasel juuniorideklassi aastal saavutas siin parima tulemuse sprindis – 3. koht, tavarajalt sai ta kirja 6. ja lühirajalt 9. koha.

Tänavused juunioride MM-võistlused peeti koos täiskasvanute MM-iga Ungaris, ning kogenud Taanielile oli see juba viies juunioride MM. Kindlasti oli tal meeles mõlkumas mõtted medalivõidust, kuid spordis pole teadupärast garanteeritud midagi ning konkurents on rattaorienteerumise juunioride klassi kahtlemata tugev. Esimene katse läks tal aga aia taha – sprindi 21. koht oli kindlasti ebaõnnestumine. Kuid lühirajal õnnestus Taanielil teoks teha kauane unistus ning võita Eestile esimene juunioride MM-medal rattaorienteerumises! Seejuures oli see ka praktiliselt maksimum – kulla võitnud Tšehhi supertalent Krystof Bogar on 18-aastaselt juba 6-kordne rattaorienteerumise juunioride maailmameister ning ametlikult alles järgmisel aastal siirdumas M20 klassi (esimese jun MM-kulla võitis ta M16 klassi võistlejana). Oma tugevust näitas see noormees juba mullu täiskasvanute EM-il rattaorienteerumises, tulles vaid 17-aastasena ühisstardist tavarajal kuuendaks! Tänavu võistles ta ka mägirattasõidu MK-I Tšehhi koondises.

Juunioride MM-i tavarajaks Taanielil enam püssirohtu ei jätkunud ning siin tuli leppida 14. kohaga. Oma esimese juunioride MM-medali rattaorienteerumises sai siin Leedu – Jonas Maiželis võitis samuti hõbeda. Eestlastest võistles tänavusel rattaorienteerumise juunioride MM-il ka Kristjan Linnus, kelle parimaks jäi lühirajal 26. koht 66 noormehe seas. See pole paha tulemus, arvestades asjaolu, et need olid alles tema esimesed välisvõistlused rattaorienteerumises.

Koos täiskasvanute ja juunioride MM-iga peeti Ungaris ka III rattaorienteerumise veteranide MM, mis iga aastaga järjest enam populaarsust ja osavõtjaid kogub. Meilt oli tänavu ainsana võistlustules Margus Venelaine, kes eestlastele omaselt tegi oma parima tulemuse sprindis, saavutades M40 klassis 21. koha ligi 50 osavõtja seas.

Väike ülevaade teistest võistlustest

Eesti rattaorienteerumise kalendrisse kuulus tänavu juba üle 10 jõuproovi: klubi Metsaratturid ja selle aktivisti Mart Paisi eestvedamisel leidis aset 6-etapiline seeriavõistlus, Garmin EST-LAT liigasse kuulus 4 võistlust, lisaks veel OK Kopra poolt väga hästi korraldatud Eesti MV. Tavapäraselt võistlesid meie koondislased lähinaabrite Läti, Leedu ja Soome meistrivõistlustel ning teistel sealsetel väiksematel jõuproovidel.

EST-LAT liiga võitis Lauri, järgnesid Tõnis ja Alar. Valgevenes elav Margus võitis sealse 7-etapilise karikaraja ning tuli II kohale Leedu karikavõistluste kokkuvõttes. Tõnis näitas klassi Lätis (võitis 2 korda sealse MV) ja Soomes, kus osutus parimaks põhjanaabrite MK-katsevõistlustel, võites rahvusvahelises konkurents sprindidistantsi suure eduga maailma absoluutsesse paremiku kuuluvate rattaorienteerujate ees.

Tulevikuplaanid

On ütlema tagi selge, et 2013. aastal Rakveres ja Lääne-Virumaal toimuv kodune rattaorienteerumise MM motiveerib kõiki meie koondislasi varasemast tõsisemalt valmistuma, ning kindlasti saab olema väga tõsine konkurents koondise kohtadele meeste seas. Samas loodame, et ka meie potentsiaalsed naisvõistlejad leiavad motivatsiooni pühenduda ja valmistuda kodumaal peetavateks MM-võistlusteks!

Kuna koos täiskasvanute MM-iga on Rakveres toimumas ka rattaorienteerumise juunioride MM (osaleda võivad 1993. aastal sündinud ja nooremad), siis on ka meie noorsportlased oodatud kõrgeid sihte seadma! Iga riik saab välja panna maksimaalselt 6+6 sportlast. Oma osalemishuvist on juba teada andnud Daisy Kudre (oma põhialal suusaorienteerumises 2012 juunioride MM-i 7. koht) ja Paul Nestor (Eesti paremiku kuuluv noorrattur), kes mõlemad on ka viimaste aastate Eesti rattaorienteerumise meistrivõistlustel esinenud edukalt noorte seas.

Kui teistest rahvusvahelistest võistlustest rääkida, siis 2013. aastal toimuvad ka rattaorienteerumise Euroopa meistrivõistlused Poolas Zamoscis (15.–23. juuni). Ühtlasi on tegu ka mitteametlike Euroopa noorte ja juunioride karikavõistlustega, mis võiks olla heaks rahvusvaheliste kogemuste hankimise kohaks juunioride MM-il osaleda soovivatele sportlastele. Järgmisel aastal leiavad aset ka I Balti meistrivõistlused rattaorienteerumises – 13.–14. juuli Värskas Eesti meistrivõistluste raames.

2013. aasta rattaorienteerumise MK-sarjas sõidetakse 3 ringi: EM Poolas, MM augustis Eestis ning MK finaaleapid oktoobris Portugalis. Ühtlasi on Portugalis ka neljas veteranide MM rattaorienteerumises.

Kaugemast tulevikust on teada niipalju, et 2014 toimuvad selle ala MM-võistlused Poolas Bialystokis, 2015 Tšehhi Vabariigis Liberecis ning 2016. aastal arvatavasti Portugalis.

Vanale koprale siiski õpetab uusi trikke

Rattoriienteerumise EMV Mammastes, Põlvamaal
Nikolai Järveoja

15.–16. septembril toimusid Põlva linna külje all Mammaste spordikeskuses tänavused rattaorienteerumise Eesti meistri-võistlused. Korraldajaklubi OK Põlva Kobrased jaoks, kes on oma ajaloo jooksul läbi viinud igal tasemel ja erinevat liiki võistlusi, oli rattaorienteerumine uus ja huvitav kogemus.

Varem pole me korraldamisõigust taotlenud üpris pragmaatilistel põhjustel: väikse osalejatearvu tõttu ei kata saadavad tulud korralduskulusid ning klubis pole seniajani olnud rattaorienteerumise kaartide, radade ja reeglitega hästi kursis olevat inimest. Rattaorienteerumisvõistlus vajab ju täiesti uut ja väga suurt ala katvat kaarti, mille kaardistamine on kallid ja hilisem kasutus väike. Olemasolevatel orienteerumisjooksu kaartidel baseeruv võistlusmaastik Mammaste, Taevakojas ja Hatiku ümbruses kattis seekord rohkem kui 60 km². Otsustasime võtta riski, kaasates abijõude ka väljastpoolt klubi, sest võistlused toimusid nädal enne Värskas peetud MK etappe ja oodata võis suuremat osavõtjate hulka. Seda aga ei juhtunud, ning kui meid poleks toetanud kohalik omavalitsus ja Kultuurkapital, oleksime ilmselt korraldusega miinusesse jäänud.

Kõige kaugemalt pärit osaleja oli austraallane Ian Dalton (nr 1), kes valmistus Eestis nädal hiljem toimuvateks MK-etappideks.

Koduukse ees toimunud võistlused andsid aga paljudele meie klubi noortele (ja ka veteranidele) võimaluse esimest korda rattaorienteerumist proovida. Ala populariseerimise seisukohalt on see ainult hea ja kaalub üles ka korralduslikud raskused. Kogemused, mis oma esimese rattaorienteerumisvõistluse korraldamisel saime, annavad meile julguse tulevikus jälle proovida. Kes teab, võib-olla teeme kunagi ka selle pulli ära, et korraldame mõne päris rogaini. Mõtteid selle ümber oleme mõlgutanud juba tegelikult rohkem kui üks kord.

NAUDITAV ORIENTEERUMISELAMUS KAUNIS LOODUSES 2013. AASTA KAINUU ORIENTEERUMISNÄDALAL VUOKATTIS

Orienteerumisjooksu maailmameistrivõistlused naasevad Soome 6.-14. juulil 2013. Tule ja naudi orienteerumisfestivali Vuokattis!

Kainuu Orienteerumisnädal pakub meeldivat ning nõudlikku orienteerumist kõigile, samadel maastikel, kus võistleb maailma eliit.

Registreerimine ja lisainfo: info@rastiviikko.fi

Vuokatti on aastaringne puhkuste sihtkoht, mis pakub midagi tervele perele! Mitmekülgsed majutusvõimalused tunniajase autosõidu kaugusel võistluskeskustest. Lisainfo www.woc2013.fi

Tere tulemast!

EST-LAT liiga hooaja kokkuvõte

Markus Puusepp

Tänavune orienteerumisjooksu EST-LAT liiga lõppes septembri teises pooles Cesises traditsioonilise sügisvõistlusega, mida võiks meile suupärasemalt Võnnu sügiseks nimetada. Võisteldi nii ürgse Gauja järskudel kallastel kui ka Cesise linnas sprintides. Eestlasi oli kohal suhteliselt vähe: vaid lõunapoolsetest klubidest ning parematele kohtadele pretendeerijad. Mõlemal päeval olid eestlastest edukaimad tüdrukud, meessoole paistis sobivat rohkem sprint.

Hooaja kokkuvõttes läks arvesse 12 paremat tulemust 16st võimalikust ning auhindu jagati 32 võistlusklassis. Alljärgnevalt klasside võitjad.

M21E	Taivo Timmusk	Hiiumaa Orienteerujate Klubi
W21E	Kristine Bertuka (Kokina)	Purva Bridējs OK
M12	Pauls Alberings	ZVOC-VBSS
M14	Oliver Kütt	OK Ilves
M16	Valdemārs Nulle	Azimuts OK- Sm BJSS
M18	Alvis Reinsons	Auseklis IK
M20	Uku-Laur Tali	Harju KEK RSK
M21A	Mārtiņš Vimba	Ziemeļkurzeme OK
M21B	Raivis Kalniņš	Alūksne-Ape OK
M35	Otārs Putrālis	Azimuts OK- Sm BJSS
M40	Kuno Rooba	Rakvere OK
M45	Aigars Leiboms	CPSS/Meridiāns/Pārgauja
M50	Ēriks Ūdris	CPSS/Meridiāns/Pārgauja
M55	Juris Kokins	CPSS/Meridiāns/Pārgauja
M60	Riho Mānni	OK Lehola
M65	Peep Koppel	OK Kooperaator
M70	Mihhail Taivere	OK Kape
W12	Elīna Skopāne	Azimuts OK- Sm BJSS
W14	Kristiina Himma	OK Võru
W16	Marianne Haug	OK Võru
W18	Laura Joonas	OK Võru
W20	Ilze Buža	CPSS/Meridiāns/Pārgauja
W21A	Ilona Daģe	OK Alnis-JNSC
W21B	Ade Palm	Hiiumaa Orienteerujate Klubi
W35	Kadri Parts	OK Võru
W40	Jana Kink	OK Kape
W45	Ellen Lembra	OK Kape
W50	Saima Vārton	OK Põlva Kobras
W55	Gunta Lebedoka	OK Kurmis
W60	Riina Kivikas	OK Ilves
W65	Anne Jundas	Jõhvikas
W70	Maie Abram	OK Ilves

Märkimisväärne on tüdrukute 14-klassi võitja Kristiina Himma tulemus, ta võitis neljateistkümnest osaletud võistlusest 12! Üldiselt peab paraku tõdema, et võidule viis usinus, mille üle kurdab kõrvalolevas intervjuus ka M21E klassi võitja Taivo Timmusk.

Osalemise huvi tundus olevat suurem eestlastel, kes sõitsid piiritagustele võistlustele tihtipeale EST-LAT projektiga finantseeritud transpordiga, mis võimaldas klubidel soodsatel tingimustel oma noortele häid võistluskogemusi pakkuda. Lõunanaabritest osalesid meie võistlustel pigem väiksemad seltskonnad tõsiste orienteerumispäevade näol.

Kokkuvõtteks

Olles 2 aastat Eesti Orienteerumislidud (EOL) EST-LAT projekti ning liigaga tegelenud, peame koos Läti Orienteerumisföderatsiooniga (LOF) tõdema, et samal kujul pole EST-LAT liiga jätkumisel mõtet. Kui 2011.–2012. hooajal toetati liiga läbiviimist Euroopa Liidu Eesti-Läti programmist, mis andis võimaluse joonistada mitmeid uusi kaarte, hoida tõusmast osalustasusid, pakkuda osalejatele transporti jms, siis 2013. aasta hooajal samasuguseid finantse enam kasutada ei ole.

Vähenenud eelarvevahenditest tähtsam on tegelikult EOLi ja LOFi võimetus tekitada orienteerujais suurt huvi EST-LAT liigas osalemise vastu. Põhjuseid on siin mitu, alates tihedast võistluskalendrist, millest liiga etapid isegi vaatamata reklaamile välja ei paista, kuni keerukate läbivõimisteni võistluste korraldajatega. Kui otsida kapsaaeda, kuhu kivi visata, siis üks selline on kahtlemata LOFi poolt loodud Läti Karikasari (Latvijas Kauss), mis lõunanaabrite – nii korraldajate kui osalejate ja isegi alaliidu – jaoks hoopis tähtsamaks ja populaarsemaks osutus.

Positiivse poole pealt tuleb kindlasti välja tuua talviste võistluste menu ning rattaorienteerujate entusiasm piiri taga osalemisel. Ei suusa- ega rattaorienteerumises pole kalender veel piisavalt tihe, mistõttu otsivad nii noored, eliit kui seniorid pidevalt uusi osalemisvõimalusi. Vaevalt ka orienteerumisjooksu etappidel võistelnud oma osalemisi

Hooaeg 2013

Eespool mainitule tuginedes on EOL ja LOF otsustanud 2013. aastal jätkata vaid suusa- ja rattaorienteerumise EST-LAT liiga korraldamist. Esialsed plaanid näevad ette 4 võistlust mõlemas riigis, st 2 SO ja 2 RO nädalavahetust nii Eestis kui Lätis. Kuna mõlema ala tiitlivõistlused toimuvad tänavu just Eestis ja Lätis, siis on suurem võistlemisvõimalus sarnastel maastikel kahtlemata orienteerujatele meelepärane. Orienteerumisjooksu liiga jääb seni ootama paremaid aegu.

Suusaorienteerumise EST-LAT liiga kalender 2013

12.-13. jaanuar

Madona karikavõistlused (lühirada + tavarada)
Madona / www.okarona.lv

19.-20. jaanuar

Põlva meistrivõistlused (sprint + tavarada)
Rosma / kobras.polvamaa.ee

2.-3. märts

12. Eestimaa talimängud (sprint + lühirada)
Haanja / www.okvoru.ee, www.joud.ee

8.-9. märts *

Läti meistrivõistlused (sprint + lühirada)
Madona / www.okarona.lv

*10.03 toimuva Läti MV teatevõistluse järel toimub EST-LAT liiga hooaja autasustamine. Osavõtt teatevõistlustest on vaba – välisriigi võistkonnad medaleid ei saa, kuid parimaid autasutatakse.

„Mina ei hoiata ennast vormis, vaid vorm hoiab mind!“

Intervjuu tänavuse EST-LAT liiga M21E üldvõitja Taivo Timmuskiga

Küsis Mihkel Järveoja

Rahvusvahelist orienteerumissarja on võimalik võita mitmel moel, ent kõige kindlam moodus on sarja etappidel kohal käia. Taivo Timmusk (Hiiumaa OK) tõestas sel aastal, et ei pea olema profisportlane, selleks et võtta hooaja lõpus poodiumi kõrgeimale astmele ja võtta teenitult vastu võidutorusall (buff – ingl k). See on aus ülestunnistus mehelt, kes ainukesena osales teadlikult EST-LAT liigas. Juttu tuleb ka Reformierakonnast.

EST-LAT liiga värskel võitja Taivo Timmusk, kas saavutatu on juba päralt jõudnud ja kuidas võitu tähistasid?

Jah, saavutus on kohale jõudnud ning juba äraagi ununenud. Selle saavutuse mõju orienteerumisele on muidugi keerulisem ette kujutada. Juba maikuus saatsin Markusel (Puusepp, EST-LAT liiga projektijuht – toim) kirja, milles kommenteerisin oma liidristaatust nõnda: „Ega see orienteerumisele head ei tee ja alale *feimi* (kuulsust – toim) ei kogu, *sullist* (rahast – toim) rääkimata.“

Võitu tähistasime koos elukaaslasega Cesise rongijaama lähedal tühemaal kartulisalati, küpsiste ja odava Läti õllega, oodates rongi, mis meid tagasi kodumaale viiks.

Kas võimalikult paljudel liiga võistlustel osalemine ja seeläbi ka üldvõidu püüdmine oli sulle omaette eesmärgiks või tuli võit pigem üllatusena, kui hooaja lõpus punktid kokku löödi?

Plaan sel aastal liigast osa võtta oli olemas juba enne hooaja algust. Mulle väga meeldivad sellised koondarvestust pidavad formaadid. Kavatsesin joosta 21A-klassis (tugevuselt teine võistlusklass – toim), mis tundus mulle mõistliku ja jõukohase valikuna. Juhtus aga nii, et Ilves-3le ei registreerunud sellesse osavõtuklassi piisavalt võistlejaid ja mul tuli teha keeruline otsus. Ilmselt olin spordijoojaga natukene liiale läinud ja aju genereeris mulle pettekujutelmast endast, kui väga kõvast mehest, ja nii saigi tehtud valik, mis määras hooaja edasise käigu. Võistlussarjast osavõtmine peaks juba oma olemuselt tähendama seda, et käiakse võimalikult paljudel etappidel kohal. Seega jah, eesmärgiks oli maksimaalselt palju osaleda. Ka see, et kõrge koht ja miks mitte ka üldvõit on saavutatavad, sai selgeks üsna hooaja alguses. Lõppkokkuvõttes oli ainukeseks üllatuseks see, et olin M21E-klassis ilmselt ainuke võistleja, kes teadlikult selles liigas osales.

Keda pidasid hooaja alguses oma suurimaks konkurendiks ja kellele juba eos maha kandsid?

Ega mul nimekirja konkurentidest ei olnud ja hooaja peale pikemalt ka ei mõelnud. Tavaliselt jagan enne võistlust stardiprotokolliga järgi võistlejad kolme rühma. Need, keda ma kuidagi võita ei tohiks, need, kellele ma kaotada ei tohiks ja need, kellega tasub ennast võrrelda ja keda heal või väga heal päeval õnnestub isegi võita. Kui nimetada mõned

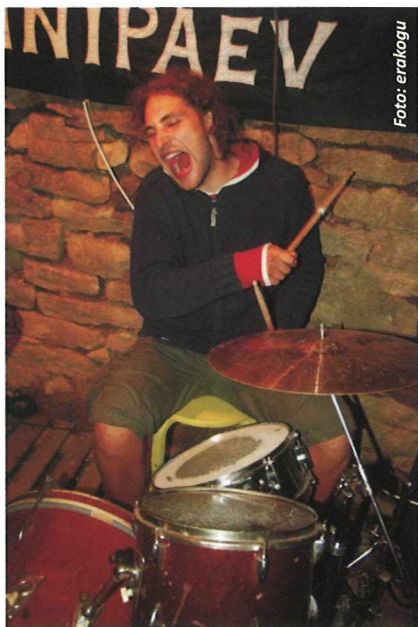

Foto: erakogu

EST-LAT Liiga võitja mingil sünnipäeval trummisoolot tagumas ja seda mõne laulukesega saatmas.

Foto: OK Meridians

Taivo EST-LAT liiga 2012. a finaaletapil Lätimaal Cesises

aktiivsemad: Kaarel Kallas, Daniel Vasser, Ott Rakkaselg ja Ats Sõnajalg. Liiga edetabelis tundus poole hooaja peal suurimaks konkurendiks Daniel Vasser, kes aga lõpuks kuhugi ära kadus.

Mõnel lugejal on kindlasti mees sinu ennastsalgav retk 2006. aasta Euroopa Meistrivõistluste lühiraja võistlusi vaatama, kui rahvajuttude järgi tulid Võrust Haanjasse rulliskudega. Sel aastal osalesid võistlustel Lillist Vietalvani ja said tulemuse kirja tervelt 14 osavõistlusel 16st, mis oli selgelt rohkem, kui kellelgi teisel meeste põhiklassis. Kuidas sa taolise võistlusralli logistiliselt lahendasid?

Esiteks, Võrust Haanjasse ma rulliskudel tegelikult ei jõudnud. Ühel hetkel otsustasin hääletamise kasuks. Sel aastal jäid rullisud koju, aga hääletamist tuli ikka ette. Suurem osa logistikast sai lahendatud tänu sõpradele ja tuttavatele, kel auto peal vabu kohti leidis. Kevadel Aronase Karikale sõitmiseks kasutasin spetsiaalset EST-LAT projekti poolt organiseeritud bussi. Kapa kolmepäevajooksul osalemine on saamas meie sõpruskonnas juba traditsiooniks. Cesu Rudensile tuli aga minna rongiga. Ainult rongisõidu peale kulus edasi-tagasi umbes 13 tundi. Lisandusid igasugu ümberistumised ja näiteks 2-tunnine jalutuskäik Cesisest võistluskeskusesse. Vastutasuks sain vähemalt korralliku orienteerumiselamuse.

Kui transpordiküsimused on muutunud märgatavalt keerulisemaks, võrreldes selle ajaga, kui suurematele võistlustele Hiiumaa rohelise bussiga kohale sai, siis majutamine tundub ikka sama lihtne. Võimla või telk on õnneks jätkuvalt valikus, ja kondid pole ka nii valusad veel, et iga hinna eest voodis peaks magama.

Ainukese võistlusena jäi vahele Maliena Karikas?

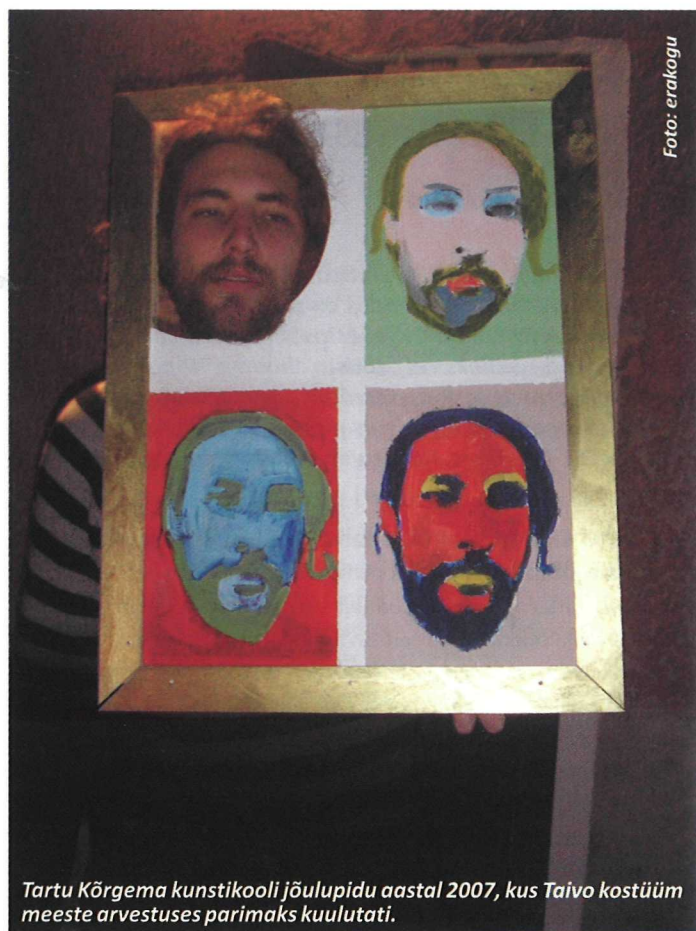
Tõsi, sinna oli samuti suur kiusatus minna, aga üks teine eesmärk EMV tavaraja näol (toimusid samal nädalvahetusel – toim) kaalus selle üles.

Kas EST-LAT liiga on sinu arvates oma olemasolu ja eesmärgi õigustanud? Liiga statuudi kohaselt peaks see tugevdama orienteerumisspordi traditsioone, tagama pikaajalise arengu, populariseerima orienteerumist kohalike ja eriti noorte seas, kaasama uusi osalejaid orienteerumissporti Eesti ja Läti piirialadel ning tugevdama koostööd orienteerumiskogukondade vahel Eestis ja Lätis. Milliseid koostöövorme sina suve jooksul erinevate kogukondade vahel oled märganud, või oli tegu järjekordse Europrojektiga, mis on riivil ja powerpointi ettekannetes atraktiivne, ent tegelikkuses veidi nadvõitu ja pingutatult välja kukub?

Sellele küsimusele on minusugusel vähikult raske vastata. Eriti kui räägitakse pikaajalisest arengust, traditsioonidest ja populariseerimisest. Algas on tehtud, aga kaks aastat on ilmselgelt liiga lühike aeg, et anda hinnanguid. Eriti selliseid, mis tulevikku puudutavad. Koostöö loodetavasti jätkub ja tasapisi ehk loksab ka võistlusformaad paika.

Mina näeksin hea meelega seda, et liiga, kui see sarnasel kujul jätkab, pööraks rohkem tähelepanu noortele. Miks ei võiks kõige olulisemateks võistlusklassideks olla just noorteklassid, sest tugevad 21E-klassi võistlejad käivad nagunii oma rada ja võtavad osa pigem konkreetsest võistlusest, ega hooli hooaja lõpus kokkuleitud punktidest.

Siiski, isegi kui ta ei hooli, milline on sinu sõnum Eesti orienteerumiskoondise ühele esinumbrile Timo Sillale, kes kogus liigas hooaja peale kõigest 400 punkti sinu 889,60 vastu?

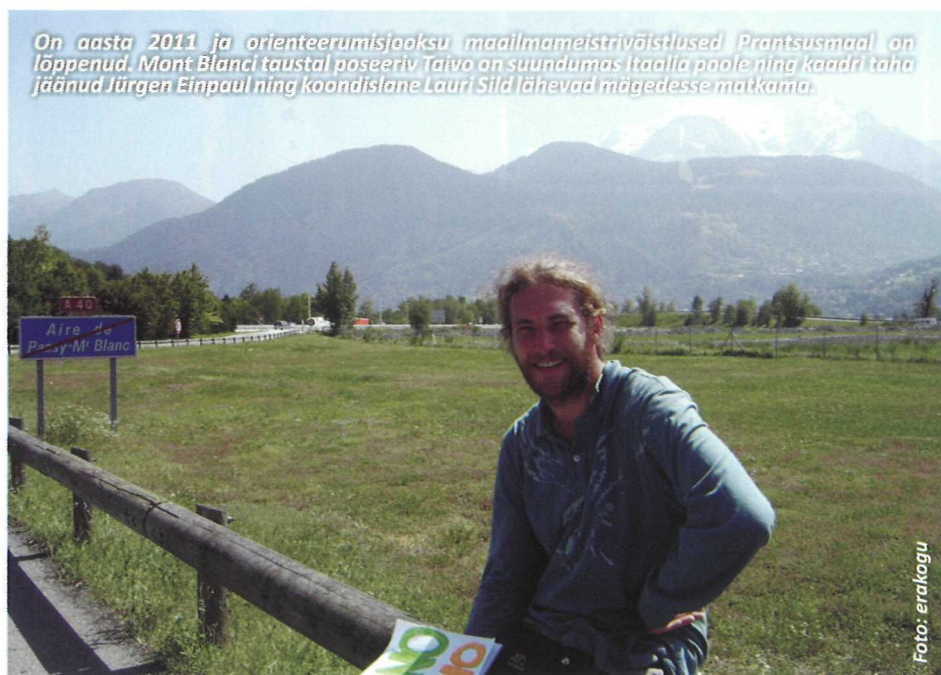

Tartu Kõrgema kunstikooli jõulupidu aastal 2007, kus Taivo kostüüm meeste arvestuses parimaks kuulutati.

Ära põe! 10 aasta pärast ei mäleta seda häbiväärset kaotust enam mitte keegi. Samas – sina, Timo, oled andekas noormees ja ma jagan meeleldi sinuga oma kogemusi ja salanippe, kuidas rahvusvahelist orienteerumissarja võita. Leiad mind suurematelt võistlustelt ja Tallinna päevakutelt.

Milline selle aasta võistlustest kõige eredamalt meeles on?

Mõeldes tagasi lõppenud hooajale, siis on üks võistlus, mida kuidagi peast ei saa. Rutu mäed (EMV lühiraja maastik Viljandimaal Sakala kõrgustikul – toim) pakkusid tõelise O(tsimise)-elamuse. Teel 1. kontrollpunkti (õigemini kuskil stardi ja esimese kontrollpunkti vahel sihitult tuuseldades) meenus mulle hiljuti poole silmaga nähtud dokumentaalfilm sellest, kuidas maakera võib oma magnetilised

On aasta 2011 ja orienteerumisejooksu maailmameistrivõistlused Prantsusmaal on lõppenud. Mont Blanci taustal poseeriv Taivo on suundumas Itaalia poole ning kaadri taha jäänud Jürgen Einpaal ning koondislane Lauri Sild lähevad mägedesse matkama.

poolused lihtsalt suvalisel hetkel ära vahetada. Tundus, et see hetk on kätte jõudnud. Tänu headele inimestele sain 1. punkti lõpuks kätte ja esimesest ehmatuses üle saanuna jätkasin uljal sammul võidujooksu. Paraku jätkusid probleemid, ning juba mõne aja pärast avastasin, et olen jälle totaalselt eksinud. Selline eksimine ja enda taasleidmine kaardilt kestis kuni viimase punktini. Etapil finišisse enam viga ei teinud, küll aga oli kiirus üsna madal. 5,4 kilomeetri peale umbes pool tundi viga teha on omaette elamus.

Asjatundlikele spordihuvilistele ei tulnud sinu võit kindlasti üllatusena. Noorteklassides olid ju suht kõva käbi: kuulsid TEAM 2003e ja olid OK Läti Tissi asutajaliige. Samas tunnustatud ka kohalikul muusikapüünel. Millega praegu tegeled ja kuidas ennast vormis hoiad?

Hetkel töötan lihttöölisena trükikojas. Tegemist on igava ja tüütu tööga, kuid vähemalt on leib ausalt laual. Töö ja igapäevaste toimetamiste kõrvalt jääb vähe aega millegi asjalikuga tegelemiseks. Hetkel võib kindlalt väita, et hobi number üks on orienteerumine. Regulaarselt ma ei treeni, aasta peale tuleb võistluskilomeetreid ja -tunde rohkem kui treeningu omasid. Ehk siis mitte mina ei hoi ennast vormis, vaid vorm hoiab mind.

Salakireks on süntesaatorid ja erinevad heli ja müra genereerivad elektroonilised aparaadid, mida jõudumööda üritan internetis leiduvate näpunäidete järgi meisterdada. Enamik plaanis olevaid projekte on kahjuks ajapuuduse tõttu ootel.

Sina oled kindlasti väga sobiv inimene, kelle käest küsida järgmine küsimus. Millised on aktiivse harrastussportlase rõõmud ja mured Eesti Vabariigis anno 2012?

Positiivse poole peale lähevad kõik need asjad, mille pärast üldse harrastussporti tehakse: väike eneseületus, väikesed võidud ja kaotused ässade seljataga, mis kaugemalt vaatajale välja ei paista. Orienteerumine on tänu erinevatele maastikele ja radadele juba iseenesest nii huvitav, et pakub alati naudingut. Eks muresid ole ka, aga üritan nendest üle olla.

Kuidas praegune paljukirjutud valitsuskoalitsioon toetab sinu arenemist sportlasena?

Sarnaselt valitsejatele soovin ka mina jõuda võistlustel esimese viie ja miks mitte ka kolme hulka. Positiivne eeskuju on täiesti olemas – üritada võtta maksimumi sealt, kus see tegelikkuses võimalik ei tohiks olla. Erinevad aktsiisitoetusud jällegi suunavad enam rohelisema ja tervislikuma elulaadi poole. Hea inimesena ma muidugi kasutan ka võimalust just maksude kaudu toetada Eesti kultuuri, sealhulgas sporti.

Aga mida pakub sulle EMV pika raja 25,6 km? Kas kannatustel ja enesesundimisel on otsa ja äärt?

Kui päris aus olla, siis algselt tahtsin lihtsalt oma esimesel „päris meeste“ aastal saada linnukese kirja kõikidelt EMV M21E-klassi individuaaldistantsidelt. Läks aga nii, et suve jooksul räägiti mulle auk pähe osalemaks TAOK rogainil, ja pika raja EMV tundus sobivat ideaalsena, et teha väike testjooks. Kihutama ei läinud ning kestsingi ilusasti lõpuni. Kui kuskil on kannatustel ja enesesundimisel ots ja äär, siis sellel jooksul ma neid igatahes ei kohanud.

Mis värk nende lätlastega ikkagi on?

Ega nendega suurt midagi polegi. Tore ja sõbralik rahvas. Orienteerumiselu tundub neil olevat mitmekülgsem ja huvitavam. Palju lisavad sellele loomulikult põnevad maastikud ja hea võistluskorraldus. Selle aasta eredaim hetk meenub Kapa-3lt, kus teise päeva õhtul, kui meie seltskond juba uinuma hakkas, võttis kõrval telkides tuure üles Läti eakate orienteerujate pidu, mis kärarikkalt ja väga elavalt laulu ja tantsu saatel varaste hommikutundideni kestis. Vingelt panevad need Läti memmed-taadid.

Kommenteerib Taivo sõber ja Eesti orienteerumiskoondise liige Peeter Pihl (EST-LAT liigas kogus sel aastal 0 punkti)

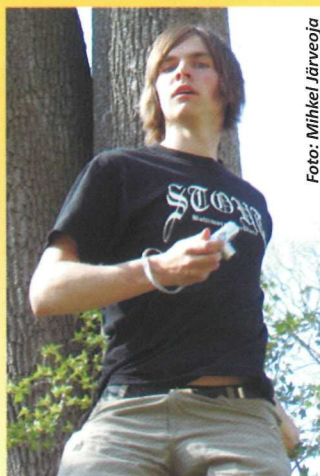

Foto: Mihkel Järveoja

Oli ka aeg, et mõnest tunnustamata kangelasest kirjutatakse. Alustame sellest, et asjatundlik spordihuviline teab ka seda, et Taivo on koolisportdiliidu maailmameister aastast 1998! Tituleeritud sportlane ikkagi. Kas EST-LAT liiga võitu võib lugeda tema läbimurdeks põhiklassis? Loodetavasti. Tõenäoliselt on teda viinudki selle suurepärase tulemuseni asjaolu, et ta on veel üks viimastest minu põlvkonna orienteerujatest, kellel pole nõudmised liiga suureks kasvanud. Ega orienteerumiselamuse saamiseks pole vaja pehmet hotellivoodit või soojendusega kojameestega autot!

On vaja metsa ja kaarti. Selline heas mõttes vähenõudlikkus võimaldas tal südikalt olla enamikul liiga võistlustel kohal. Varem, kui me koos häälega mööda võistlusi käisime, leidsid selliseid orienteerumishuvilisi veel palju. Tänapäeval on see kahjuks väljasurev liik. Kui ma lotoga võidaksin, siis tahaksin Taivole sellise Volkswageni vana kaubiku kinkida, mille kuuti saaks elamise ehitada. Tõenäoliselt näeksime siis Taivot veel kaugemal orienteerumas. Natuke nagu Fjodor Valgevenest, kes kompasse müüb ja igal pool kohal on. Tegelikult ma ei usu, et Taivol juhiloa on. 2003. aastal Põlvas toimunud juunioride MMi ajal korraldasime Põlva restorani ukse taga aktsiooni, et koondislased oma ülejäänud söögi meile annetaks. Külmad numbrid näitavad, et sellest ilusate andekate Eesti poiste seltskonnast, kes tol aastal Põlva restorani sõid, pole orienteerumise juures enam suuremat osa. Ukse taga toitu kerjanud seltskonnast aga kuulume meie Taivoga tõenäoliselt Eesti aktiivsemate orienteerujate hulka! Meie võit! Nagu ikka!

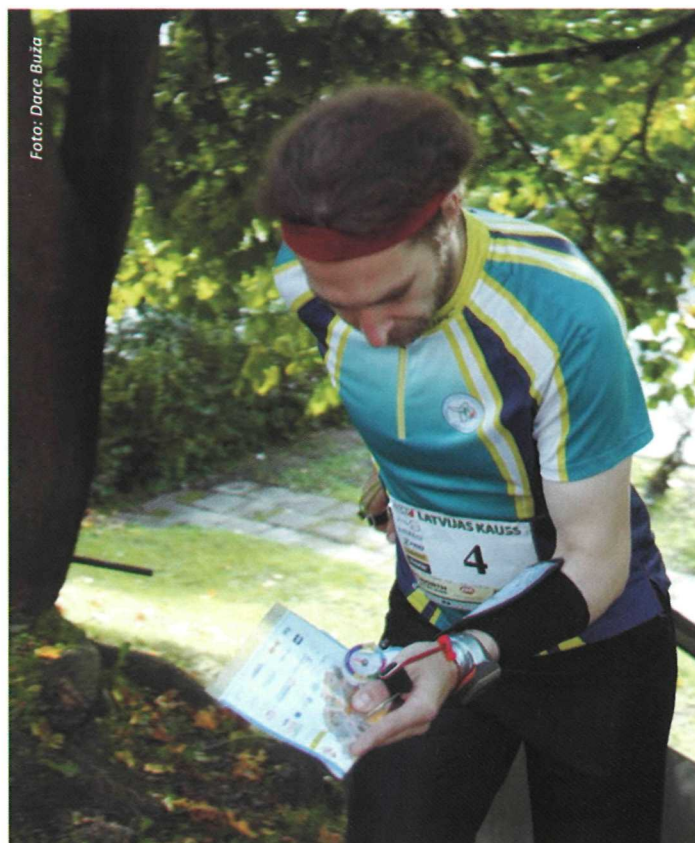

Foto: Dace Buža

Agu Koppa

Maret Vaher

Nimi, võistlusklass, klubi: Agu Koppa, M65, klubitü
Sünnipäev, elukoht, perekond: 1. veebruar 1947; Viimsi vald, Randvere küla, abielus, 3 poega
Haridus, töökoht, amet: TPI elektriinsener, AS Schetelig EV juhatuse liige

Milline on Sinu tavaline tööpäev?

Kirjeldamaks praegust tavalist tööpäeva, tuleb alustada varasemast.

Alates 1992. a olin 16 aastat Soome suurima aiafirma OY Schetelig AB Eesti tütarfirma juhatuse esimees. Nende aastate jooksul arenesime ka Eestis üheks suuremaks aiafirmaks. Oleme aiandustootjaid ja -kaupmehi teenindav ettevõtte, varustades oma kliente aianduskaubaga, alates seemnetest kuni kasvuhooneteni. Ise me midagi ei tooda, suurema osa pakutavast impordime Eestisse. Nende aastate jooksul kutsusin ennast seitsmest-seitsmeni töötajaks. Eks see nii oligi.

Pensioniea lähenedes tõmbusin kokkuleppel omanikega igapäevarutiinist tagasi. Kuna Scheteligil on tütarfirmad nii Eestis, Lätis kui Leedus, siis tööpõld laienes. Olles nende tütarfirmade juhatuse liige on minu ülesandeks analüüsida jooksvat müügitegevust, osaleda planeerimises ja võimalusel olla toeks ka igapäevaelu korraldamisel. See kõik on võimaldanud sisse seada uue elu- ja töökorralduse. Tõusen hommikuse inimesena kella 6 paiku, vähemalt kolmel-neljal hommikul nädalas olen kell 7 ujulas, siis hommikune puder ja ongi aeg tööle minna. Tavapäraselt lõpetan tööpäeva kell 15 paiku. Neli-viis korda aastas külastan Riia ja Vilniust, et näha ka tegelikku olukorda. Nii on elu küllaltki aktiivne ja huvipakkuv.

Kuidas jõudsid orienteerumise juurde?

Orienteerumisega on minu suhe päris pikaajaline. Õppisin Tallinna Polütehnikumis, ja just siis, 60ndate teisel poolel, alustati Tallinna lähistel päevakute organiseerimisega. Sattusin sinna koos sõpradega ka mina.

Esimeseks praktikakohaks sai Tallinna Mõõduriistade Tehas, kus töötasid sel ajal Ilse Uus ja Peedu Retel, kes on orienteerujad tänaseni. Nii see kõik alguse sai!

Kuna TPI-s õppisin õhtuses osakonnas, mis tähendas kuue aasta jooksul neljal õhtul nädalas koolipäeva, siis oli ajaga päris kitsas. Tuli pere, lapsed – nii ongi sportimine olnud minu jaoks alati peajoont (olgu siis õppimine, pere või töö) toetav tegevus.

Esimisest lainest klubistumisel (O-Ringen) jäin eemale, sest see oli mul pausiaeg. 90-ndate keskel olin mitu korda klubisse astumas, kuid mitmel põhjusel jäi astumata, ja siis jõudsin arusaamale, et o-kauba müük on klubituna hoopis otstarbekam.

Minu suhtel orienteerumisega on veel teine tahk – orienteerumiskauba müük. Alguse sai ka see lähemale 20 aastat tagasi tutvusest Suunnistajan Kauppa põhiomaniku ja juhi Jukka Westerlundiga. Muidugi pakkus naabritele Soomest huvi laiendada tegevust Eestisse. Põiklesin küll pikalt, aga kuna olin selleks ajaks jälle leidnud tee neljapäevakutele, sai loodud Orienteerumiskauba AS (praegu OÜ). Muidugi on igal ettevõtte tegevusel äriiline eesmärk, kuid ma ei valeta, kui ütlen, et tegelemine o-kauba maaletoomise ja müügiga on mulle andnud aastas 50 ja enam rajaleminekut, pealegi saan enam kui 100 positiivset emotsiooni, kui minu abiga leiab järjekordne inimene omale sobiva sussipaari. See on tõesti nii!

Mõni aasta tagasi rogainimas.

Kas Su pere on sportlik?

Julgen arvata küll. Tartu Maratoni üritustel on tänaseks osavõtjate hulgas 6–7 Koppat. Nii pojad, miniad kui lapselapsed pole spordikauged. Pere põhialaks on küll aastaid olnud suusatamine, mille ümber kõik tiirleb. Suvel jalgratas, jooks, aga mitte harva ka orienteerumine. Suviti peame Randveres pere spordipäevi, kus ühe alana on mitmel korral olnud ka orienteerumine.

Peresport.

Kuidas suhtuvad orienteerumisse Sinu töökaaslased ja sõbrad?

Soosivalt. Lisaks oma lastele ja lastelastele olen vahelduva eduga metsa meelitanud ka sõpru. Mõned on jäänud, mõned on läinud. Töökaaslastega on küll raskem olnud. Nüüd, kus Scheteligis töötab ka Raivo Pellja, läheb vast kutsumine tulemuslikumaks.

Kirjelda oma suurimat elamust seoses orienteerumisega!

Enamasti on rajale minekuid andnud ka elamuse, kuid ehk enam on jäänud meelde veteranide MM-id, O-Ringen, FIN 5, seda nii osalejate rohkuse kui teistlaadsete maastikega.

Kas suviti võtad alati osa mõnest kindlast orienteerumisevõistlusest?

Tegelikult osalen enamikel Eestis toimuvatel o-üritustel. Võib-olla eriti ootan ja tahan osaleda varakevadistel Karjalaskel ja Peko Kevadel.

Milliseid harrastusi on Sul veel lisaks orienteerumisele?

Olen läbi aasta harrastaja: suvel tegelen lisaks orienteerumisele veel jalgrattasõidu ja ujumisega. Sügisel alustan suusarullidega ettevalmistust talveks, mind leiab päris mitme suusamaratoni osavõtjate hulgast nii Eestis kui väljaspool. Peale selle meeldib mulle reisida, lugeda, käia teatris, viimasel ajal ka kinos.

Mida pead oma elu tippsaavutuseks?

Kindlasti koos abikaasaga kolme poja kasvatamist. Pojad saavad oma eluga hakkama, kõigil on pered, kus kokku kasvab 6 last. Õnneks ei ole palju vaja!

Kas sinu igapäevatoos ja orienteerumises on ühisjooni?

Ikka on: vajalik on otsusekindlus valikute tegemisel, vastupidavus, hea füüsiline ja vaimne vorm.

Kui Sinu töökohta tellida Orienteeruja, kas see leiaks lugejaid? Kus ja kas peaks Orienteerujat veel levitama, milliseid teemasid (rohkem) käsitlema?

Kardan, et piisavalt pingelise töö ja ajakirjade paljususe tõttu ei leia Orienteeruja minu töökohas piisavalt lugejaid. Leviku laiendamiseks pakun välja idee: kõigil EOLi egiidi all peetavatel võistlustel (meistrivõistlused, Suunto Games jm) jagatakse kõigile pjedestaalile jõudnutele ka värske Orienteeruja number.

Milline on Sinu arvates Eesti põletavaim probleem orienteerumises praegu?

Ei tunne piisavalt kõõgipoolt, kuid vast ... kuidas tuua noored o-rajale.

Kas orienteerumine peaks saama olümpia-alaks?

Ala harrastajana pooldan kindlasti orienteerumise lülitamist suveolümpia kavva.

Maraton Prantsusmaal läbitud.

Alates oma tegutsemise algusaastast, 1992, on Hekoteki ideoloogiaks olnud meie klientide rahulolu. Oleme kasvanud ja arenenud koos meie klientidega, pakkudes täna võimalikult häid, majanduslikult põhjendatud lahendusi väga erinevatele kliendigruppidele. Tagasiside klientidelt, koostööpartneritelt ja kolleegidelt näitab et oleme olnud õigel teel, kuuludes täna Euroopa ühe juhtivama saeveskiseadmeid tootvad firmade grupi Sorb Industri AB (<http://www.lifco.se/>) koosseisu.

Meie projekteeritud ja valmistatud seadmeid kasutavad Soome, Rootsi, Saksamaa, Belgia, Inglismaa, Poola, Venemaa, Läti, Leedu, Valgevene, Ukraina, Lõuna-Aafrika Vabariigi, Venetsuela ja muidugi ka kodumaised puidutöötledajad. Meie toodanguks on:

- palkide sorteerimisliinid
- seadmed saeveskitele
- konveiersüsteemid
- saematerjali sorteerimisliinid
- puidujätmetel töötavad katlamajad
- re-tsirkulatsioonifiltrid ja aspiratsioonisüsteemid
- puidugraanulite tehaste seadmed
- protsesside automatiseerimine

Põrguvälja tee 9, Jüri, Rae vald, 75301, Harjumaa, ESTONIA.
Tel. +372 605 1450 Fax +372 605 1451
<http://www.hekotek.com> e-mail: hekotek@hekotek.ee

**KOOSTÖÖS
SAAVUTAME
ROHKEM!**

Mati Poom: 50 aastat orienteerumisradadel

Kersti Ehala

Mati Poom (sünd 15. apr 1944)

Elektriinsener, TPI 1967

Eesti koondises 1968–1976

Võitnud EMV põhiklassi medaleid: 1 kuld, 1 hõbe, 2 pronksi

Meistersportlane 1969

Rahvusvahelise kategooria o-kohtunik

OK TON, klass M65

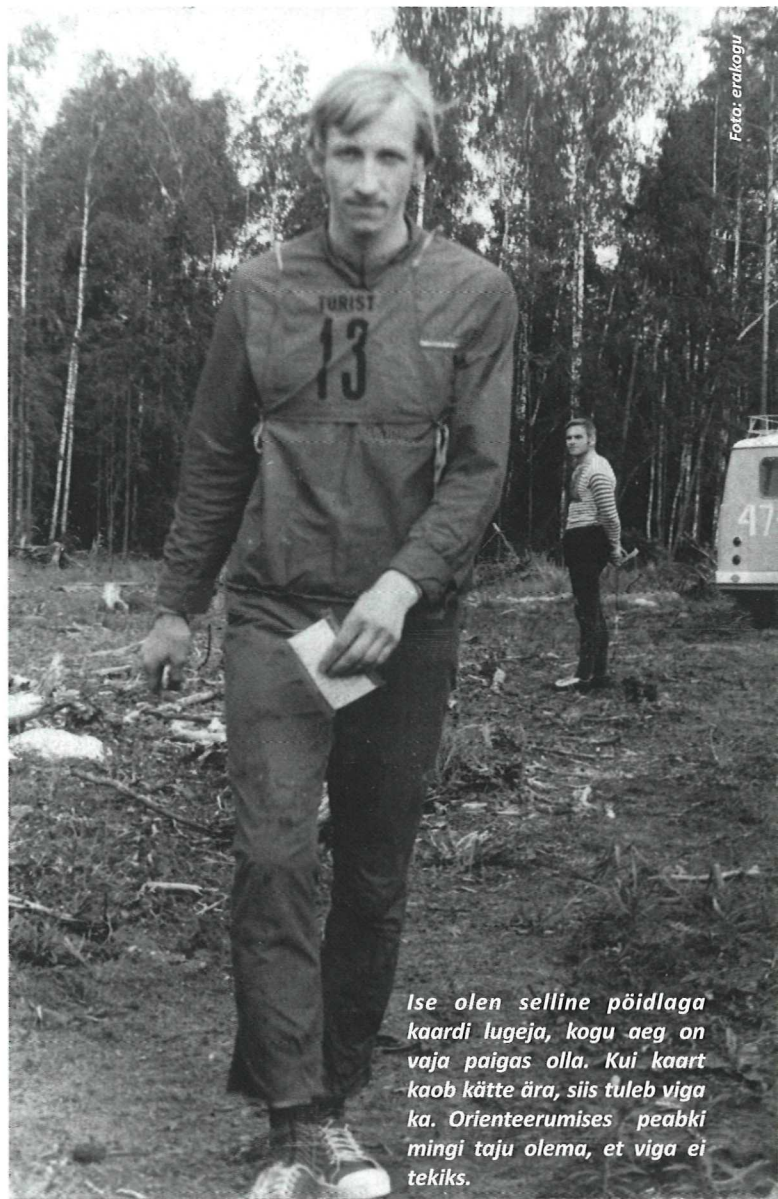
Kui orienteerumine on elukutse ehk sada starti aastas annab

Pole orienteerujat, kes praegu ei teaks nägupidi seda vuntsidega meest, kes meile kompasse ja o-pükse müüb. Tõsise näoga askeldab ta oma müügileiti taga kõigil Tallinna päevakutel, kõigil suurematel ja paljudel väiksematel o-võistlustel igas Eestimaa nurgas. See mees on olnud orienteerumise juures 50 aastat. Ütlete, et mis siis, selliseid mehi on ju kümneid, viiskümmend pole miski number veel. Siiski, see mees on ka orienteerumisel juhtimises ligi 20 aastat sõna sekka öelnud, korraldusi jaganud ja kamandanud, ning tema näpujälgi võib leida sealt praegugi. Treenerite nõukogu esimehena on ta koostanud ja saatnud Eesti o-koondist võistlusreisidel ja laagrites, olnud orienteerumise föderatsiooni juhatuses ja EOLi tegevjuht, olnud ala harrastaja ja võistlussportlane. Ajakiri tundis huvi, kuidas harrastusest sai töö ja elukutse ning mis paneb teda ikka veel jooksuriietesse pugema ja metsas punkte taga ajama. Sõna on **Mati Poomil**.

See oli 2009. aasta EOLi üldkogul, kui sa tegid ettekande „EOL – 50aastane arengutee“. Tänavu suvel täitis sul endal 50 aastat esimesest orienteerumisstartist.

Jah, 1963. aasta jaanipäeva paiku see oli. Olin siis TPI esimese kursuse tudeng. Võistluseks oli Tallinna Keskrajooni noorte suvepäevade valik Klooga-Rannas. Jäin eelviimaseks, enamiku ajast raiskasin ühe KP otsimisele, milleks valikus ju suurt mõtet pole. Mind kutsus kaasa grupikaaslane Mati Toom, matkajana oli tema orienteerumises juba kogenum. Orienteerumise kui spordiala olemasolust ma teadsin. Mäletan, et Kopli peahoone koridori seinal oli orienteerumissektsooni infostend, ja ma ei imestanud, et mis imesport see veel on? Kuid ega ma siis rohkem ei süvenenud ka. Aga pisik jäi kohe sisse. Sel suvel ja sügisel jooksin 14 võistlust. Esimese sügavama emotsiooni sain oma viiendal võistlusel Neerutis. See maastik pole moodsa kaardigagi naljategu. Pool võistlust kuni punktini, mille olin pidekaardilt valesti peale kandnud, sujus kõik igatpidi hästi. Siis tundsin, et kunagi võib sellest asjast asja saada! Teatud jooksuvõime oli mul ilmselt olemas. Ja see adrenaliin! Sa otsid konkurentsi või võistlust ja tahad mingit tulemust saada, ei saa just öelda, et tahad konkreetsest konkurendist eespool olla, aga ei taha ju viimaseks jääda. Ja esimene võit tuligi samal suvel Haapsalu matkajate kokkutulekul Paliveres. Sel ajal toimus spordis ühtne (üleliiduline) spordimeisterlikkuse klassifikatsioon ehk järgusüsteem noorte kolmandast järgust kuni meistersportlaseni välja. Järgupileti ja rinnamärkidega puha. Täitsin II järgu!

Ma ei olnud väga ambitsioonikas sportlane. Eks meistersportlase nimetuse saamine oli küll üks eesmärke. Seda nimetust hiljem ära ei võetud, kuid spordijärguna tuli seda iga kahe järgmise aasta jooksul korrata. Sellega sain ma koondise aastatel probleemideta hakkama. Ma

Ise olen selline pöidlaga kaardi lugeja, kogu aeg on vaja paigas olla. Kui kaart kaob kätte ära, siis tuleb vigaka. Orienteerumises peabki mingi taju olema, et vigad ei tekiks.

polnud kahjuks usin treenija. Kõrgelt profileeritud jooksja ei ole ma kunagi olnud, aga enda arust ma joosta jõudsin, võrreldes teistega seda vastupidavust oli. Kuni 1968. a lõpuni elasin TPI ühikas Akadeemia teel ja 3–4 korda nädalas käisin Harku mägedes jooksmas. Arvan, et see oli ja on Tallinnas elades parim harjutusmaastik, võimaldades väga mitmekülget (maastiku)jooksutrenni.

Eesti koondisesse jõudmine tuli poolenisti muuseas, võistlustelt saadud kogemuste kasvades. Paljuks neid tegijaid siis oli, treenerite nõukogu pidas kõigil silma peal ja koondised olid suured (10+10). Kodus toimunud matšidel-maavõistlustel tehti järelevõistlusi, kuhu kutsuti ka koondise ukse taha jäänud noori. Esimest korda sain koondise rada proovida Eesti-Moskva matši järelevõistlusel 1966. a juuli algul Kavadi järve ümbruses. See Haanja maastik pöörutas esimese korra kohta täiega! Kogemust oli mul selleks ajaks 80 võistluse jagu, kuid nii nõudliku maastiku jaoks taolise kaardiga sellest ei piisanud. Väljaspool võistlust sai veel mõned korrad maavõistluste radu läbida, ja nende tulemuste põhjal poleks ka koondise arvestuses enam viimaseks jäänud. Olin päris uhke, et mind valiti 1967. a juulis Ardu peetud I Eesti-Soome maavõistlusel kontrolljooksjaks! Oma algusaastate esimese tõsisema võidu sain hilisügisel „Kes keda?“ võistlustel Kiviõlis. Seljataha jäi kogu tolleaegne

meeste paremik.

Kõrgkooli perioodil oli mul eesmärgiks õppimine, mis minul nõudis väga palju aega, eriti sesside ajal. Orienteerumine võttis ka palju aega ja haaras endasse, kuid ei olnud omaette eesmärgiks. Hiljem koondise esindajana võistlusreisidel imestasin siiralt ega mõista siiani, kuidas saab eksamite perioodil võistlustel ja laagrites käia ning päev hiljem järjekordse eduka eksamihinde saada!

Tipp hetked ja õnnestumised

Kui minu esimene ametlik koondise start 1968 Leningrad-Eesti matšil lõppes militaarõppuste keskel katkestamisega, siis juba järgmine sõit NSVL-Bulgaaria maavõistlusele Leningradi taha Petjärjärele lõppes suure eduga. Olin tugevas üleliidulises konkurents ja väga raskel rajal kolmas, täitsin meistersportlase normi, mis tol ajal oli kahtlemata ihaldatav eesmärk ja suur saavutus. Kusagil oli toimunud tasemehüpe ja edasistel aastatel polnud Eesti või Kalevi koondistesse pääs enam probleemiks. Iga eelvõistlustelt finaali 30 parema sekka jõudmine üleliidulises konkurents oli minu jaoks väga hea saavutus, mida juhtus küll: parimateks tulemusteks jäid 9. koht (1974 Kaasan) ja 11. koht (1973 Plaani). 1968–76 startisin koondises 20 korda ja sain 3 võitu teatejooksus.

Iga Eesti MV põhiklassi medal on minu jaoks olnud õnnestumine. 1972. aasta tavarajal Vastseliinas sain „hõbedase” aja, kuid üks KP tunnistati valeks ja meeste võistlus tühistati. Oli päris kahju... Medalid jagati uuesti Eesti-Läti maavõistlusel ja seal sain oma, küll pronksi, aga ikkagi!

Tipp hetked ei lõpe õnneks põhiklassiga. Suurt võidurõõmu olen tundnud iga Eesti meistritiitli korral mistahes võistlusklassi mistahes rajal! Ebaõnnestumine on võistluse katkestamine. Eriti rumal, kui see juhtub teatejooksus. **Ärge katkestage kunagi, kui põhjuseks on vaid suur viga!**

Sport elukutseks

Õpitud erialal elektriinsenerina töötasin Otepää võrgurajooni vanemmeistrina 3 kuud. Kogu elujärg oli aga Tallinnas, ja ma kasutasin esimest võimalust tagasi pealinna tulla. Järgnes 5,5 tööaastat tehnoloogiainstituudis. Selle ajaga tõmbas orienteerumissport mind lõplikult endasse. 1976 kutsuti mind tööle „Kalevisse” orienteerumisspordi koordinaatoriks. „Kalevi” oli siis jõuline üle-eestiline ametiühingute spordiorganisatsioon, kõrval maapiirkondade „Jõud”, jõustruktuuride „Dünamo” ja veel paar väiksemat. 1979. a lõpus võtsid mu ette orienteerumisspordiühingu president Vello Roots ja tulevane president, legendaarne Heino Kask. Nad tegid ettepaneku tulla orienteerumisspordiühingu juhatusse treenerite nõukogu esimeheks, mis oli siis puhtalt vabatahtlik tegevus, ülesandeks koondise tegevuse korraldamine. TN koostas võistluskalendri, nimetas koondise kandidaadid, tegi koondiste koostamise alused, valis koondiste liikmed. Jooksev töö oli minu teha, sh võistlusreiside ja treeninglaagrite korraldamine, sõidupiletid, majutused jmt. Otsuste tegemisel oli abimeesteks kaks liiget, kes aja jooksul vahetusid, kuid kõige pikemalt tegutsesid treenerite nõukogus Olavi Kärner ja Johannes Tasa. Ka edetabelijuhend oli TNi rida. Täpselt analoogset tööd tegin samal ajal „Kalevis”, kus selle eest siis ka palka maksti. Eks „Kalevis” krimsutati küll nägu, aga lõpuks lepiti sellega. Nii töötasin „Kalevis” pea 15 aastat.

1990. aastaks jõudis spordiliidus areng sinnamaani, kuhu 15 aastat tagasi „Kalevis” – lahenduse leidis vajadus Eesti orienteerumise tegevjuhi töölevõtmiseks. Mind kutsuti ja ma läksin. Algul peatreeneri ametisse ja aasta pärast ringinimetatult Eesti Orienteerumislidu tegevdirektoriks. EOLi tegevtoos olin 6 aastat, siis vahetas Leho Haldna mind välja. Töötasin veel 7 aastat spordistatistikuna Eesti Spordi Kesklidus ja Eesti

Orienteerumine haarab endasse, viimaseks ju ei taha jääda!

Olümpiakomitees. Kaudselt olen ju praegugi sporditööl, vähemalt kõige vahetumalt orienteerumisega seotud tegevuses ehk varustuse maaletoomises ja realiseerimises. Orienteerumisvarustuse maaletoojaks sattusin tänu Rootsi firma Silva ettepanekule, kes otsis endale Eestisse esindajat, 2004. aastal võtsin pakkumise vastu.

Kas Orienteer on puhkus või töö

Rohkem ikka puhkus kui töö. Ilmselt tänu seltskonnale. Niivõrd korrektne ja vaoshoitud seltskond, sealtpoolt ei ole mingisuguseid probleeme, probleemid tulevad mujalt. Saan reise ajal nii võistlemist kui ekskursionsõude nautida.

Nii et sinu puhul kehtib mõte, et töö ja hobi on üks ja seesama

Jah, täiel määral. Kooliajal sai proovitud ka muid alasid, aga kuna kehaehituselt olin kidur, siis pallimängud ja kergejõustikualad mulle ei sobinud. 800 m jooksus sain keskkooli lõpus ilma harjutamiseta aja alla 2.10. Aga see mind millekski enamaks ei motiveerinud, oli rohkem koolikohustuse üks osa. Seda, et orienteerumises võib midagi välja tulla, sai mulle mõne esimese võistlusega selgeks, see ei võtnud palju aega. Võistlusspordist sai lõpuks töö.

Mis sa siis teeksid, kui sa ei oleks orienteeruja?

Sellele küsimusele pole vastust. Olen vahel mõelnud, et mis oleks saanud, kui ma pärast kõrgkooli lõpetamist poleks pääsenud Otepäele suunamisest? Aga siit edasi mõelda ma ei taha.

Millega tegeled kõige meelsamini?

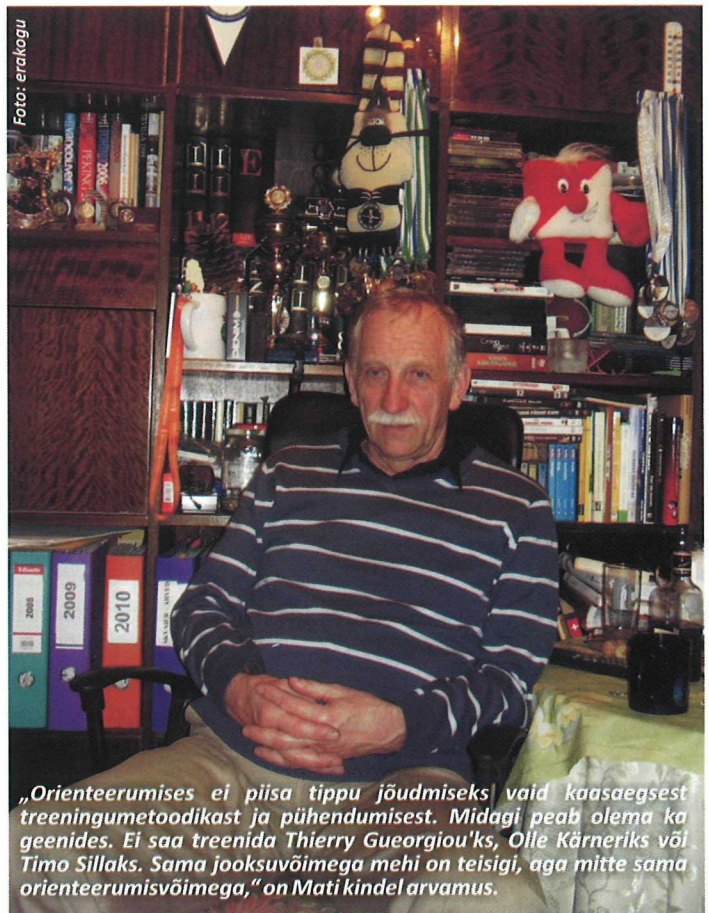
Kindlasti oma tööga. Nii kodukontoris kui välimüükidel. Eks seejärel tulegi orienteerumis-stardid, mis loomuliku osana käivad tööga koos. Aga võistlusi on veel, eelkõige Tallinna Kompassi eriliste formaatidega päevakud ja siseorienteerumine. Suure huviga tegelen talvel järgmise suve Orienteuri kavandamisega, just turismipoolt ette valmistades. Kõrvalt vaadates võib tunduda, et muuks aega ei jäägi. Aga jääb ikka. Kevadest hilissügiseni tuleb käia sünnikodus, seal on peenramaa, marjad ja õunad. Väga hea meelega käin marjul – mustikal, pohlal, murakal, jõhvikal, kokku 6–8 korda hooajal. Veel mängin malet, päris palju välkmalet netis, aga iga nädal ka omasuguste seenioridega Malemajas ja Nõmmel ning aeg-ajalt kiirmalet turniiridel. Mängutase on mul kesine, aga ega see sega. Nagu valdavat enamikku orienteerumiseski! Iga hea võit teeb rõõmu. Tugevate meeste vastu pole mul midagi välja käia, kuid jagu olen saanud mitmest Eesti naiskonna liikmest (nädalalõputurniirid on males ühised).

Viimastel hooaegadel olen taas proovinud rajameistritööd, esialgu küll vaid Tallinna Kompassi päevakutel, stiimuliks osavõtjate rahulolu õnnestunud radadega. **Minu rajameistri retseptis on soovitus: võistlejaid ei tohi lollitada!**

Orienteerumissport aastal 2012 sinu elus: 19 Tallinna teispäevakute starti, 14 Tallinna neljapäevakute starti, 30 edetabelivõistluse starti pluss välisreisid. Kas orienteerumisest kõrini ei saa?

Ju vist ei saa :) Sel aastal on olnud 87 starti ja mõni tuleb veel. 2009 on praegu rekordaasta 129 stardiga. Niisama mulle joosta ei meeldi, sõrkjooks pole mulle kunagi meeldinud. Ma ei kujuta ette isegi praegu, et ma peaksin minema õhtul kella 7–8 ajal sõrkima. Ei, ma ei lähe, aga vaata, kui on Tarmaku öine võistlus, siis ma lähen ilma kõhkluseta starti ja häda ei ole midagi. Võistlus ja konkurents loob mingisuguse hasardi või elamuse, no viimaseks ju ei taha ka jääda!

Orienteerumistüdimus, ma ei tea, mis see on. Jah, maastikud korduvad, Harku metsas ja Pirital jooksen aasta jooksul 4–5 korda ja niimoodi aasta-aastalt. Iga start pakub jälle midagi uut, kuigi sa tead oma arust igat auku ja küngast seal, ikka tulevad uued lõigud sisse. Ma vahest loen neid teispäevakute kommentaare, kus ikka kirjutatakse, et miks jälle... Mind see ei häiri, ma ei pea seda põhjuseks, et mitte minna.

„Orienteerumises ei piisa tippu jõudmiseks, vaid kaasaegsest treeningumetoodikast ja pühendumisest. Midagi peab olema ka geenides. Ei saa treenida Thierry Gueorgiou'ks, Olli Kärneriks või Timo Sillaks. Sama jooksuvõimega mehi on teisigi, aga mitte sama orienteerumisvõimega,“ on Mati kindel arvamus.

Seda ütlen küll, et mida aasta edasi, seda hullemaks Eesti maastikud lähevad. Viimaste aastate lumemurrud tõmbasid käsivarrejämedusi puid maha, metsad on risused ja ladvad lookas, midagi ei koristata. Mida vanem sa oled, seda halvem on raskelt läbitavat maastiku joosta. Selles mõttes ei ütle ma sulle, missugused maastikud mulle meeldivad, vaid et mulle meeldib pargisprint. Linnasprint, see meeldib mulle. Seda ma teen hea meelega. Ega ma mingi sprinter ei ole ja võistlusklass on ka juba selline, aga ikkagi. Mida kergema läbitavusega maastik, seda rohkem vastuvõetav see on.

Kust sa oma energia ammutad?

Energia tuleb eluviisist. Töö ja tegevus peab toitma ja toetama eluviisi. Vana tõde – orienteerumine on eluviis!

Mis ma sellest suvest kaasa võtsin

Küsitles Kersti Ehala

Lea Leppik
TA OK
N45

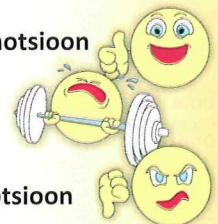

Hooaeg 2012 osutus üsna tihedaks, osalesin päris paljudel o-võistlustel ja mitmel 24-tunni rogainil. Isegi päevakutel olin sageli kohal. Mulle pakuvad kõige suuremaid emotsioone rogainid. Tänavune rogaini MM Tšehhis oli eriti

meeldejääv. Maastik oli põnev ja kaart väga hea. Kuigi mõned probleemid olid korralduses (nt esimeses KPs pidime Slmärke tegemiseks järjekorras ootama üle 10 minuti), siis üldmulje võistlusest jäi igati positiivne. Vahva, et üldvõit tuli Eestisse, Rain ja Silver Eensaar olid teistest üle. Elan alati kaasa meie superveteranidest supertegijatele – ka seekord võtsid Johannes Tasa ja Arvo Kivikas oma!

Huvitav kogemus oli Retkirogainil juulikuisest Soomes. Öösel pimedas tegime vale teevaliku ja leidsime end ronimas järsul kaljuseinal, jalge all libisev sammal, all tume järvevesi. Õnneks kasvasid kaljul ka mõned

Positiivne emotsioon

Sportlik pingutus

Negatiivne emotsioon

noored puud, millest kinni haarates sikutasime end üles. Pääsesime ehmatusena ning ujumiseta.

O-võistlustest jäid meelde EMV sprint Haapsalus, Tallinna O-nädala sprint vanalinnas ja Jüriööjooks. Viimane just seetõttu, et liidrite liikumist oli võimalik otseülekanadena suurelt ekraanilt jälgida. Maastiku poolest oli kõige huvitavam EMV lühirada Rutu mägedes, kuigi meie klassi rada oli üsna lihtne. Omamoodi põneva punkti hooajale pani Suunto Games

Põlulas – esimesel päeval sain rajameistri antud ülesandega hästi hakkama, teisel päeval oli rajameister aga kindlalt parem kui mina.

Tõsiselt hea meel on mul ka klubikaaslase Tõnis Ermi eduka hooaja üle – rattaorienteerumise MK etapivõit ning IOFI oktoobrikuu sportlaseks nimetamine on väga tublid saavutused!

Võistkond 4L: Lauri ja Lea

Leppik, suutis Tšehhis Rogaini MMil läbida planeeritud teekonna ilma suuremate orienteerumisvigadeta, kogudes üsna korraliku punktisumma. Järgmise hooaja peamised sportlikud eesmärgid on taas seotud rogainidega. Juba jaanuaris toimub rogaini EM Hispaanias ja juulis plaanime ka MMist osavõttu Venemaal.

Ootan ka O-nädala idee edasiarendamist, et selle raames toimuksid taas huvitavad ja osavõtjaterohked võistlused. Leian end mõttelt, et vahelduseks võiks osaleda ka suusa- ja ratta-o üritustel.

Kahju, et ka sel aastal ei saanud osaleda EMV veteranide teatejooksul, sest meie klubist on väga keeruline komplekteerida 3-liikmelist naiskonda. Minu arvates võiks väiksemad klubid teatevõistlustel osaleda ühendatud võistkondadena.

Malle Viilma
OK TON
N65

Hooaeg algas vara ja väga elamuslikult 13. jaanuaril. Nimelt tähistas Tallinna Vahipataljon siis oma 84. aastapäeva ja Raul Hindov kutsus mind osalema. Sai koos sõduritega joosta eraldistardist, lumetusis ja tormis, kilomeeter sprinti, siis õhupüssist 5 lasku (lasketiirus) ja lõpetuseks 2 km sprinti! Tallinna O-nädala raames meeldis eriti Vanalinna sprint. Alati on millegipärast nii, et ruttu metsa, ruttu koju. Seekord sai varakult otsustatud, et Põlulas Suunto Gamesil võtame aega terve päeva tutvumaks Rakvere linnaga, ja tagantjärele ei kahetse. Väga ilus linnake ilusate parkidega, palju vaadata ja sisse astuda.

Hooaeg lõppes samuti meeldejäädvalt – suurepäraselt organiseeritud TAOK rogainiga Piusa jõe ürgorus. Ilus ilm, fantastiline maastik, hea kaart!!

Eks tuli ikka pingutada ka.

Aasta lõpus loeme koos ujumis- spordiga tegeleva lapselapsega oma auhinnalised kohad kokku ja selgitame võitja. See on mõlemale suur stiimul! Kokkuvõttes on tulemused päris positiivsed: oma klassi üldvõidud päevakute sarjas, pronks Tallinna MV tava- ja lühirajalt, hõbedad EMV sprindis ja tavarajal ning Peraküla 2012 ja Suunto Gamesil. Sellel aastal vist võidan veel mina!

Apsakaid juhtus ka, mis ajab nii nutma kui naerma! Veteranide MMi sprindi A-finaalis, paar punkti enne finišit ei tunnistanud ma õigeks oma KP numbrit! Jooks oli sujunud liiga ideaalselt ja finiš kohe-kohe tulemas, vaatasin legendist juba järgmise KP numbrit. Punktis ehmusin, et polegi minu oma! Mõistus oli silmapilk kadunud ja krampis: kõik klappis, aga võõras KP number ja legend! Sahmisin meeltesegaduses ringi, selle asemel, et kohe kontrollida, **mitmes KP? ja mis number?**

Täiesti ehmatav oli Tallinna O-nädala juhendis vaatamisväärsuste asemel joogikohtade väljapakumist lugeda! Ei meeldi, et suurte võistluste juhendid ja protokollid kipuvad ilmuma väga viimasel minutil! Paljud harrastajad ei käi ju tööl, neil ei pruugi olla arvutit ja internetti, paljudel ei võimalda ka töö iseloom arvuti kasutamist. Siis on vaja teiste abi info saamiseks, et kokku leppida, kes kellega ja millal. Ja seda varakult, mitte viimasel minutil!

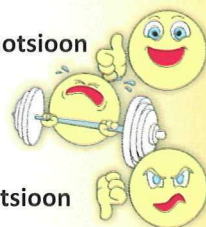
Mul on kolm soovi: et päevakute rajad ei oleks krossijooks mööda teeradu, kus KP on teest 2 m ja paistab kaugelt kätte; et päevakute rajalegendid saaks enne võistlust internetist välja kirjutada, nagu pakub OK Nõmme oma teisipäevakutel (suurim tänu neile!); ja et EOLi kodulehel oleks selgelt ja arusaadavalt leitavad nii linnasprindi kui o-jooksude kaartide **kõik** tingmärgid ja legendi. Praegu leiab Päevakute leheküljelt mingi leppemärkide lühendatud variandi. Legendid võiksid olla ka o-päevakute raamatus, kalendri asemel, eespool ju kõik kirjas!

Minu käest on küsitud, miks ma orienteerun metsas kõhukotiga, kus peidus mobiiltelefon ja varukompass, ning võistluskaart alati kilekotis? Juhtub, et mõnel võistlusel millegipärast muudkui kukun, sest metsad on väga risused ja raiesmikud võimatud. Siis on mul telefon abi kutsumiseks, kas endale või kellelegi teisele, ning varukompass, et edasi joosta. Selliseid juhuseid on ette tulnud, kus pärast kukkumist haigutab keset kaarti suur auk või avastan, et käes on ainult kompassiplaat ilma sisuta!

Positiivne emotsioon

Sportlik pingutus

Negatiivne emotsioon

Ülo Vainura
OK Saue Tammed
M65

Foto: Kersti Ehala erakogu

Mina olen selline orienteeruja, kes ei osale võimalikult paljudel võistlustel. Maakodu, mis mõne aasta pärast saab loodetavasti päris koduks, nõuab oma osa ja orienteerumisi tuleb näpistada selle kõrvalt. Olen püüdnud viimastel aastatel osaleda EMV lühi- ja tavarajal, teates ning olulisematel mitmepäevajooksudel. Uusi elamusi pakkus sellel aastal Rutu mäe kaart, kahju ainult, et meie klassi rajad ei ulatunud kaardi paremasse ossa. Loodetavasti toimub seal veel piisavalt võistlusi, et ka selle kaardiosa saaks ära proovida. Tänavu sai tuule päris korralikult tiibadesse Tallinna O-nädal. Loodan, et see kogub jõudu veel järgmisel aastalgi.

Kui tulemusi vaadata, siis sellist aastat mul seni ei ole olnud ja ega ei tule edaspidi vist ka. Õnnestus võita esikohad nii EMV lühikui tavarajal ja teatejooksus M65+ klassis. Võidud tulid veel Ilves-3-l, Koprakarikal ja Suunto Gamesil. Arvan, et need võidud ei näidanud niivõrd minu tugevust, kui konkurentide ebaõnne. Võitudest teeb mulle kõige rohkem head meelt esikoht EMV tavarajal, kus mul tuli mitte just kergesse metsa minna kõigist võistlejatest esimesena ja sealt õnnestus selget pead säilitades ka esimesena välja tulla. Loodan järgmisel aastal jätkata üldjoontes sama startide arvuga. Üle ei tasu pakkuda, passi peab aeg-ajalt ka vaatama. Kui õnnestub, üritan proovida osaleda ühel rogainil.

Minul mingeid erilisi negatiivseid elamusi ei ole. Ikka juhtub väikesi viperusi korraldamisel, kõik on ju inimesed. Kes viriseb, löögu ise käed külge. Üks soovitus päevakulistele: ärge võtke päevakuid kui maailmameistrivõistlusi. Soovitus korraldajatele: autasustamistega võiks

alustada vastavalt sellele, kuidas on klassid lõpetanud. Soovitus üldkogule: viimastel aastatel on orienteerujate arv vanemates klassides järjest suurenenud, oleks mõistlik juurde tekitada H80 klass, esialgu EMV lühi- ja tavarajal vähemalt.

Foto: Tiina Talisoo eraikogu

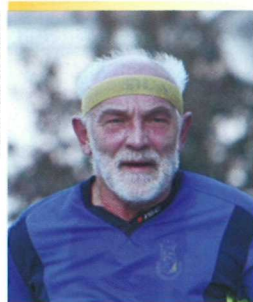

Tiina Talisoo
Harju KEK RSK
N55

Selle hooaja võtaksin kokku motoga, mis on minu kunagise kooliõe ja nüüdse klubikaaslase Marje (Viirmann – toim) öeldud: „Ära kunagi anna alla, ka konkurent võib eksida!“ Seda motot järgides võin 2012 hooaja lugeda enda jaoks päris edukaks. Ma ei pea ennast eriliseks sprinteriks, kuid teist aastat järjest pronksine koht EMV sprindis on meeldiv üllatus. Võidetud meistrititel öises konkurentsisis tegi siirast rõõmu. Veteranide MM on oma olemuselt, rahvarohkuselt ja melult alati omaette elamus, ning kui sellele lisandub veel mõnus seltskond ja Marje medalivõit, siis mida veel tahta! Positiivsed elamused varjutavad kõik negatiivse, jäägu need Voose metsade vahele. Ees ootab uus hooaeg ja uued maastikud, uued kaardid ja muidugi veteranide MM Sestrieres. On jälle mida oodata! Üks soov mul siiski on: et EMV pikk rada oleks eraldistardist, vähemalt vanakestele.

Foto: Indrek Ladva

Lembit Nõps
OK Ilves
M60

Vaadates tagasi hooajale 2012 võin tunda rõõmu, rahulolu ja heameelt. Heameel on tütrepoja Karl Martin Alneki kolme Eesti-Läti liiga osavõistluse ja üldvõidu üle klassis M16. Heameel on Raivo Rõõmu tegevuse üle noorte utsitamisel. Meeldis Põlva päevakute pikem startimisvõimalus, Otepää päevakud üllatasid jälle tasuta osalemisvõimalusega, samal ajal ka minu jaoks raskete maastikega. Talvel käisin orienteerumissuusatamas, meeldis. Rattaga olen sõitnud ainult orienteerumisvõistlustel. Vana sõber Heiki Rammul kutsus. Tema oli see mees, kes ca 40 aastat tagasi mulle ja nii mõnelegi teisele orienteerumispisiku sisse söötis. Rattaga ma sõita ei oska, kardan kukkuda, ei oska õiget käiku valida ja teevalikud ei osutunud hiljem vaadates õigeteks. Meeldiva

emotsiooni sain KoKu jooksu rasketes, või ka kergetes!, oludes koos Karl Martini ja pojapoe Andres Nõpsiga osaledes.

Vanuse kasvades saan üha enam rahuldust lihtsalt päevaku või võistluse läbimisest. Üha enam meeldib eraldistart ja vähem ühisstart (tänapäeva arvutustehnika juures puudub minu arvates selge vajadus ühisstarti järele, eriti tiitlivõistlustel). Võidurõõmu olen läbi ajaloo ka tundnud ja nende väheste saavutuste üle uhke, eriti kui õnnestub võita legendaarsete viiekümnendate orienteerujaid Arvo Kivikat ja Aavo Veermäed. Kahel viimasel aastal olen osalenud ka veteranide MMil ja jäänud sellega rahule tänu reisikorraldaja Mati Poomile, kes tegi osaleja jaoks ära kõik vajaliku, pisut isegi rohkem, sest kogu programmis osalemine käis minul üle jõu.

Kui otsida negatiivseid elamusi ja kui selleks lugeda mitmel korral KP võtmata jätmist, siis neid ikka oli, aga see ei kurvasta. Kurvastab, et Eesti ja ka vist maailma mastaabis omapäraseim orienteerumise mitmepäevateatejooks Ilvesteade näitab vähikäiku, samuti Jüriööjooks. Minu arvates mõjub sellistele üritustele spordialade klubistumine, st töökohtades ei eksisteeri enam spordikollektiive. **Loodan järgmisel hooajal ikka osaleda. Okas päkka!**

Foto: Ruth Gutmann

Kalju Julge
OK KAPE
M55

Kõige rohkem teeb sel aastal rõõmu jõudsalt kasvav lastelaste arv. Orienteerumise poolelt jääb meelde sõit veteranide MMile Saksamaal, meeldisid sealsed erinevad maastikud, armsad linnakesed ja muidugi super-reisiseltskond (aga orienteerujate hulgas ju ebameeldivaid inimesi ei olegi!).

Põhiliseks eesmärgiks on ikka tervist säilitada ja orienteerumisradadelt positiivseid emotsioone koguda.

Murelikuks teeb orienteerumiskaartidel aasta-aastalt kasvav objektide hulk, mida näed alles pärast jooksu kodus kaarti uurides. See ei ole aga mitte kaardi, vaid ikka omaenda nägemise süü – viimane aeg on prillid metsa kaasa võtta.

Rein Küttim
OK Orion
M70

Mul jäi tänavu seljataha 53. hooaeg, ja seda ligi 100 osavõtukorraga. Suvel tahtsin minna mõnele vanale kaardile jooksmas. Raske oli validagi!

Kõige suurem heameel on mul sellest, et jätkuvalt saame tänu Jüri Tarmakule võimaluse tegelda oma lemmikharrastusega aastaringi. Tulge ja kaege, kuidas olümpiavõitja oma aatekaaslastega suhtleb.

Mulle meeldib Kaido Nurja pühendumus OK Nõmme teispäevakute korraldamisel. Kui see mees midagi ette võtab, siis saab loota ainult head tulemust. Meeldib ka, et Agu Koppa ja Mati Poom tahavad jätkuvalt oma firmade kaudu orienteerujaid toetada. Mitmel korral kuulsin tänavu Vikerraadio spordisaates reklaami, mis kutsus päevakutele. Minu arvates oli uusi tulijaid väga vähe.

Kui loen teispäevakute listikommentaare, mõtlen: uskumatu, kui sallimatu võib olla! Ja need on ikka veel üleval! Kurb on ka kogeda, kuidas me kaotame orienteerumiseks ilusaid maastikke. Samuti ei meeldi mulle, kuidas EOL survestas OK Nõmme ja OK Orioni tegevust stardimaksude suurendamisega.

Minu ettepanekud: meie hulgast lahkunute mälestamiseks võiks näiteks Suvejooksul toimuda mingi tseremoonia. Teiseks, veteranidel peaks olema EOLi juhtimismudel oma esindaja. Vanusepiiriks sobiks 65+. Kolmandaks, kui kuni 35-aastaste klassides piisab edetabeli pidamisest väljavõtetest üldisest tabelist, siis millegagi ei ole õigustatud, et veteranide MMi tulemusi edetabelis ei kajastata. Veel arvan, et ka klassides peale M/N21E võiks medalivõistluste stardiprotokollide koostamisel kasutada paigutatust edetabelialusel.

Daisy Kudre

Klubi: Värska OK Peko

Ala: suusaorienteerumine

Vanuseklass: N20

Amet: riigiteaduste üliõpilane, Tartu Ülikool

Silmapaistvamad saavutused:

juunioride MMil 7. ja 10. koht (2012),

8. koht (2011), MK etapil 12. koht (2012)

Esmaspäev, 29. oktoober

Koolivaba esmaspäevahommikut nautisin pudru ja seminarimaterjalide seltsis. Ma ei olnud varem piisavalt ettenägelik ega toonud oktoobri keskel suuski Tartusse, seega nädalavahetuse suure lumega kahjuks suusatama ei jõudnudki. Täna leppisin rullitreenniga, Tartus oli niikuinii suurem lumi sulanud. Ühika ees rullid alla, sõitsin natuke läbi linna ja jõudsin Raadile, kokku tegin 1 tund 50 min uisurulli treeningut, milles u 15 lühikest kiirendust ehk KrP-d (kreatiinfosfaat – toim). Kodus kiire söök ja seejärel seminari, kus rääkisime hegemoonidest. Pärast kooli kasutasin emal raskes võistluses võidetud ja minule loovutatud Arctic Spordi tasuta 1 kuu treeningute piletit ja käisin ujumas, vesiaeroobikas ja saunas. Õhtul tegin ära kõik olulised ja ebaolulised toimingud, kuni lõpuks jõudis kätte tagumine aeg essee kirjutamise juurde asuda. Gümnaasiumireformist kirjutamine polnud eriti raske, aga täiesti valmis ei jõudnud, sest uneaeg jõudis varem kätte. Magama enne südaööd.

Teisipäev, 30. oktoober

Hommikuputru nautisin seekord essee lõpetamise kõrval. Saatsin selle õigeaegselt õppejõule ja läksin trenni. Tegin ühe korraliku tunnise jõusaalitreeningu, seejärel kerge saun, söök ja kiiruga sotsioloogia loengusse, kus täna vaatasime Simpsonsoid ja saime teada, et „Simpsonid on nagu piibel – seal on olemas kogu maailma tarkus“. Koju jõudes hakkasin poolikut uurimistööd lõpetama. Õhtul käisin Vilde tervisekohvikus iga teisipäev toimivas spordiloengus, kus täna rääkis Peeter Kümmel jõutreeningu tähtsusest suusatajatele. Sain uusi teadmisi, mida nii sel hooajal kui ka järgmise hooaja ettevalmistusperioodil kasutada. Uinutasin ennast taas kord uurimisega, miks Soomes ja Rootsis on naiste osatähtsus parlamendis nii kõrge ehk natuke alla 50%.

Foto: www.peko.ee

Kolmapäev, 31. oktoober

Päeva esimesel poolel oli mu tähelepanu täielikult uurimistööd lõpetamisel. Lausa 1 tund enne tähtaega oli see väljaprintitud lõpetamisega esitatud, ning sama kiiresti ununes ka nädalavahetusel ja õppejõule esitatud, ning sama kiiresti ununes ka nädalavahetusel ja eelnevatel päevadel nähtud vaev. Pärastlõunal käisin Tartut külastava ema ja õega kohvikus ning hiljem trennis. Väljas olid korralikud miinuskraadid, seega pakkisin end (üli)paksult riidesse, hiljem jooksin minust mööda poiss, kes oli valinud sobivamaks hoopis lühikesed püksid. Tegin mõnusa 50-minutilise jooksu ja hiljem korraliku venituse. Kuna enne lumelaagrit pean erinevatel põhjustel tegema üsna rahuliku ja pingevaba treeningperioodi, sobis see trenn hästi. Pärast korralikku ja rasket suve ning veidike nihu läinud septembrit nõuab organism natuke aega, et taastuda. Õhtul käisime kursakaaslastega Halloweeni ja ülikooli esimese aine lõppu tähistamas. 3 EAP-le (Euroopa ainepunkt – toim) vastav mõnus pidu.

Neljapäev, 1. november

Päeva ülesehitus oli umbes selline: tantsisin, läksin koju, läksin magama, ärkasin, pakkisin asjad, koristasin, istusin pool päeva loengutes, sõitsin bussiga Värska. Trennist oli puhkus, aga õhtul sorteerisin suusa-o kaarte ja otsisin isa varudest selliseid kaarte, mis mul juba peas ja läbi treenitud poleks – tavaliselt kodus laua taga või, planšett ees, suvalisel maastikul füüsilise ja kaarditreeningu sidumiseks, et mälu ja teevalikute märkamist arendada. Ülejäänud õhtu vaatasin seriaale.

Reede, 2. november

Oli plaan kaua magada, aga millegipärast läks kell pool 9 uni ära. Nautisin üksinda kodus olemist ja üsna piiramatuid söögivarusid. Trenniks oli esmalt 1 tund jooksu, seejärel 15 min erinevaid suusatehnika- ja tasakaaluharjutusi ja lõpetuseks tõmbasin 30 min, planšett ees, paaristõugetega kumme. Planšetil oli suvaline suusa-o kaart ja rada, mida oma kujutluses läbisin. Õhtul käisin Värskas Gümnaasiumi korraldatud moeshow'l, kus vaatasin endiste koolikaaslaste ja oma õe-venna esinemisi. Moekollektsioonide hulgas leidis ka paar suusakostüümi – nüüd tean, kuidas sel talvel suusaradadel moekas välja näha (puusuusad on ka jälle moes!). Hiljem sõidutasin venna tema elu esimeselt diskolt koju.

Laupäev, 3. november

Laupäev oli selline päev, mis kulges täiesti märkamatuult hommikust õhtusse. Päeva meeldejäävaim osa oli treening, kus võtsin õe kampa ja läksime suusakeppide ja planšetiga pikale rahulikule otsale Verhulitsasse. Esmalt 30 min tavalist kepikõndi, seejärel läksime kumbki oma rada läbima: ees oli selle maastiku talvine kaart, aga rada oli erinev. Mõlemad kulutasime oma raja läbimiseks 1 tund 15 min ja tavalise kepikõnni asemel saime ka vaheldusrikast maastikku ja pinnast, suusaimitatsiooni sammu ja ilma sisseajatud radadevõrguta talvist kaardilugemist teha. Hea kaarditrening selleks, et suusaorienteerudes ka muid orientiire peale teedevõrgu rohkem tähele paneks. Maastik oli küll tuttav, aga trenn oli sellegipoolest kasulik. Kokku tuli 2,5 tundi mõnusat treeningut ja vihma käes ligunemist, nii et igati sobilik oli pärastlõunal väike uinak teha. Õhtu veetsin lihtsalt puhates.

Rullitrening
Tartu linnas

Pühapäev, 4. november

Pühapäeval treenisin jälle nii ennast kui õde. Sõitsin autoga Koidula piiripunkti, kus tavaliselt rulle sõitmas käime: 4 km head asfaldi ühes suunas ja parajal määral tõusu. Sõitsin klassikat, üsna palju paaristõugetega, ja tegin ka muid tehnikaharjutusi, nt ilma keppideta sõitu. Kokku 2 tundi. Kodus pakkisin asjad ja sõitsin tagasi Tartu. Õhtul oli õige aeg jälle kooli peale mõelda ehk uued seminarimaterjalid alla laadida ja need lugemisjärjekorda panna.

Foto: 2 x erakogu

„Kuiv“ kaarditrening koos vennaga

Suusaorienteerujate tegemistest

Raul Kudre, suusaorienteerumiskoondise peatreener

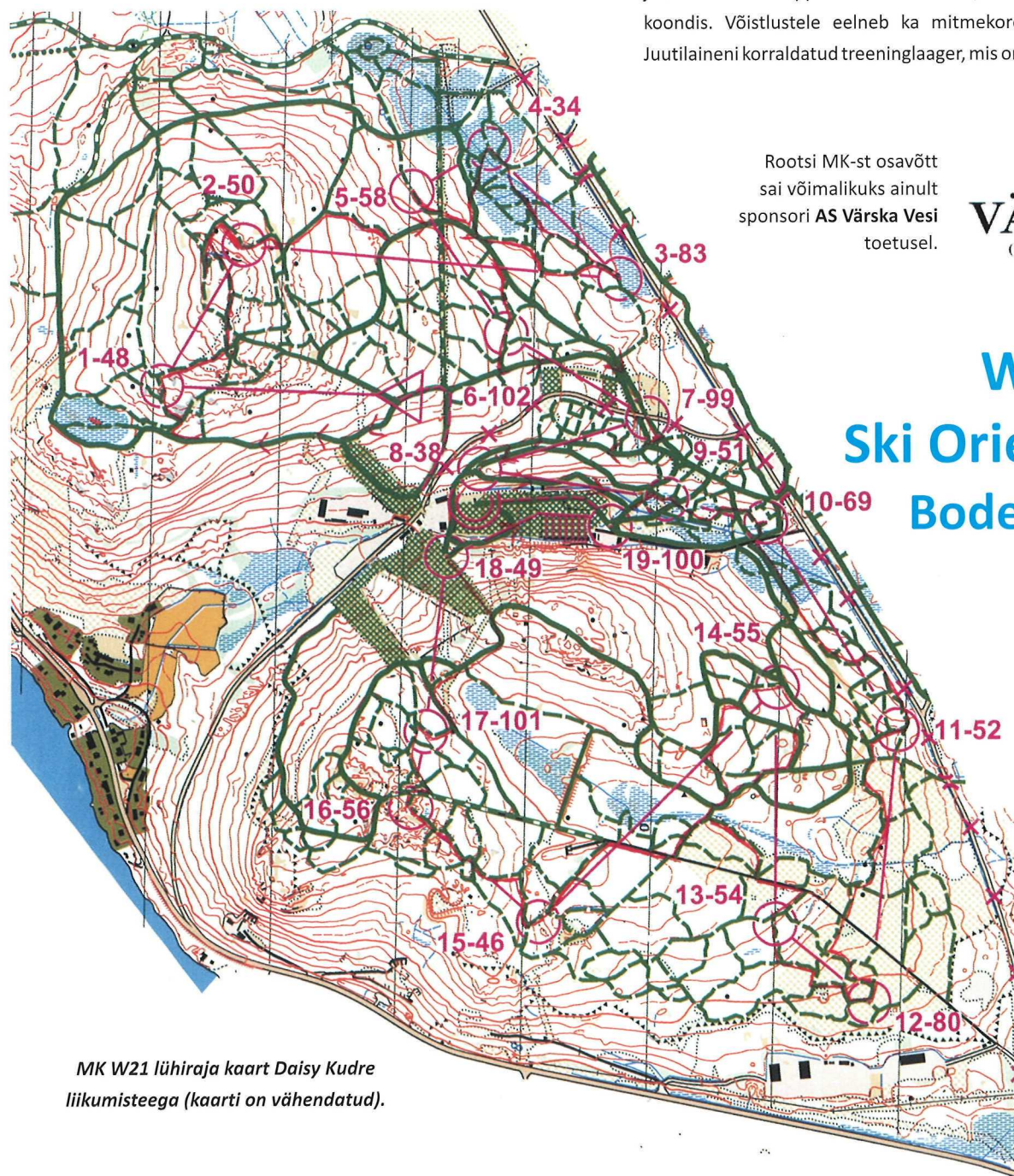
Suusaorienteerumise hooaeg on ukse ees ja hea võimalus on vaadata korraks tagasi. Tagasi sellepärast, et näha, kus me olime ja milline on meie lähtepositsioon tulevaks hooajaks. Selge on see, et spordis ühe aastaga väga suuri arenguhüppeid ei ole võimalik teha, kuid järjepidev treening tagab edu ja head tulemused.

Orienteerujas on kajastamata märtsi lõpus toimunud MK-sarja finaaletapp. Emotsionaalselt positiivset talvelõppu käisid seal otsimas Even ja Tiit Toomas ning Daisy, Doris ja Raul Kudre (kõik OK Peko). Kindlasti see õnnestus, küll aga mitte igal distantsil. Esmakordselt naiste konkurentsis startides tegi häid sõite Daisy, kelle parim koht oli 12. sprindidistantsil. Eveni parim koht – 18. – tuli samuti sprindist. Tiidu parimaks kohaks jäi nii sprindis kui lühirajal 27.

Vahetult enne lühiraja starti juhtus selline ebameeldiv üllatus, et autouksed läksid lukku ja võtmed jäid loomulikult autosse. Ainukesena oli kogu oma varustuse autost välja võtnud Daisy, kuid teistel puudusid kaardialused ja SI-pulgad. Kiire jooksmine korraldajate ja naabertiimide juurde tagas küll varustuse olemasolu, kuid Evenil siiski võistlus ebaõnnestus. Koondise esindajana sain ühe kogemuse võrra targemaks, ja tulevikus tuleb tagada, et selliseid üllatusi enne tähtsaid võistlusi ei juhtu.

Rootsis oli esmakordselt kavas rahvusvaheline noortematš 18- ja 20-aastastele, kus osalesid Rootsi ja Soome täisvõistkonnad. Doris saavutas seal 14-aastasena N18 vanuseklassis 12. koha, hoides pressipunktis veel kolmandat kohta.

Kindlasti juba rohkemate riikide osavõtul toimub noorte matš 5.–6. jaanuaril 2013 Lappeenrantas Soomes, kus plaanib osaleda ka Eesti koondis. Võistlustele eelneb ka mitmekordse maailmameistri Anssi Juutilaineni korraldatud treeninglaager, mis on suunatud o-tehnikale.

Rootsi MK-st osavõtt sai võimalikuks ainult sponsori AS Värskä Vesi toetusel.

World Cup
Ski Orienteering
Boden Sweden

Middle
Distance
24/3 2012

W21

MK W21 lühiraja kaart Daisy Kudre liikumisteedega (kaarti on vähendatud).

Parimad tulemused möödunud hooajal olid kindlasti Daisy Kudre ja Piret Pärniku 7. kohad juunioride MM-il individuaaldistantsidel. Andres Saal sai M17 klassis EM-il 14. koha.

Hooaeg 2013

2012/13 hooaeg töötab tulla võistlustihe ja huvitav. Kavas on mitmed laagrid ja huvitavad võistlused. SO-koondise tuumik on lumelaagris 24.11–08.12. Selle aja sisse jäävad ka kõrgetasemelised rahvusvahelised võistlused, kus saab esmaülevaate oma vormist ja kus võistlusjärgselt on kasutada huvitavad kaarditreeningud.

Aasta lõpus on tulemas EOLi egiidi all noortelaager Sihval, kus pearõhk on suunatud kaardiharjutustele ja loomulikult füüsilise treenimisele.

Uue aasta alguses on soomlaste välja pakutud tehnikalaager Lappeenrantas ja rahvusvaheline noortematš, mis töötab tulla kõrgetasemeline. Eesti koondise eesmärk on osaleda kõrges mängus.

12.–13. jaanuaril teevad lätlased Madonas eelproovi Euroopa MV-ks. Kindlasti tuleb neil võistlustel osaleda, sest saame veel kord näha tiitlivõistluse korraldajate käekirja ning tutvuda sarnaste maastike ja eluoluga.

Sellest järgmine nädalavahetus toob võistlejad Põlvasse, kus ootamas OK Põlva Kobrase ettevalmistatud o-rajad Põlva MV tarbeks. Eelinfo alusel on need võistlused oma plaani võtnud ka Soome klubid, ja loodame, et konkurentsi pakuvad me lõunanaabrid.

Jaanuari lõpp ja veebruari algus kuulub Eesti meistrivõistlustele. Võistlusmaastikud on planeeritud huvitavad – Pannjärve ja Saverna. Rajad on kindlasti EMV tasemel ja konkurents tihe. Esmakordselt on plaanis mitte märketeade, vaid sprinditeade erinevates vanuseklassides. Sprinditeade on vaatamänguline ja üldjuhul väga tasavägine võistlus. Eelproovi sellele tegi OK Võru Munamäe jalamil eelmisel hooajal. Maailmas on sprinditeate pioneeriks Soome, ja praeguseks on see ka EM ja MM kavva lülitatud.

Sellel hooajal on soomlaste suusaorienteerumise võistlustel kasutusel puutevaba EMITi märkesüsteem, mida on mitmeid aastaid katsetatud. See teeb võistluse kiiremaks, ja võistlejad peavad oma taktika natukene ümber vaatama, sest KP-s enam peatuma ei pea.

Hooaja üheks tähtsamaks võistluseks on meie lõunanaabrite juures Madonas toimuv juunioride MM, Euroopa noorte ja täiskasvanute MV veebruari keskel. Eesti koondise esindajana loodan ma, et Eesti on seal esindatud täisvõistkonnaga ja et head tulemused lihtsalt peavad tulema. Kokkulepe on olemas määrdemeistriga, kes tuleb meile appi suuski ette valmistama. See toob meile lisakulutusi, kuid ükski pisiasi – ja õige määride valik ei ole pisiasi – ei tohi saada takistuseks maksimaalse tulemuse saavutamisel.

Millised tulemused on head? Ootan vähemalt neljal distantsil meie sportlaste jõudmist 6 parema sekka. Selleks on suutelised naisjuuniorid, juunioride teatevõistkonnad ja miks mitte ka 17 vanuseklassi poisid-tüdrukud.

Täiskasvanute eesmärgiks peab olema koht individuaaldistantsil 15 parema seas ja meeste teates koht 6 hulgas.

Sellega pole aga hooaeg läbi. Täiskasvanute MM toimub märtsi esimeses pooles Kasahstanis. Even Toomas käis eelmisel hooajal Kasahstani radu proovimas, tulemas on orienteerumistehniliselt keerukad võistlused. Eesmärgiks on välja panna meeskond ja naiste esindaja(d).

Sellega ei ole hooaeg veel kaugeltki lõppenud. Eestis teeb Jõud oma talimängud Võrus, suurüritustest on ootamas veel Sõjaväelaste MM Prantsusmaal. Olümpiakomitee presidendid on andnud lubaduse, et kaasavad kaitsejõudude ressursi Eesti sporti, ja suusaorienteerujatel on siin olemas oma väljund.

Koondise koostamisest

Lähiajal kinnitatakse koondise koostamise alused, kus arvestatakse eelmise aasta ja selle hooaja alguse tulemusi. Võistkonda pääsevad parimad, ja hooaja alguses olen ma kindel selles, et koondise kohtadele on tekkinud konkurents.

Uuendus suusaorienteerumise Eesti meistrivõistluste programmis

Sixten Sild, EOL SO toimkond

2013. aastal on suusaorienteerumise Eesti meistrivõistluste kavas märketeateorienteerumise asemel sprindi paaristeade. Muudatus on ajendatud mitmest põhjusest. Esiteks on segasprinditeade alates 2013. aastast lülitatud MM-i programmi ning MK-sarjas sõidetakse seda juba alates 2011. aastast. Samal ajal on märkeorienteerumine endiselt rahvusvaheliselt tunnustamata ning selle praeguses vormis korraldamine IT-tehniliselt liialt keerukas. Kunagi harrastatud nn nõelaga torkimise märkeorienteerumisele jääb tänapäevane elektroonilise märkesüs-teemiga variant sealjuures põnevuselt tublisti alla.

Esiailgu on Eesti meistrivõistlustel segavõistkondade sprinditeate asemel plaanis siiski pidada sprinditeadet eraldi meeskondade ja naiskondade vahel, kuna naiste seas on harrastajaid vähem ja seetõttu jääks paljudel meestel võistlemata ainuüksi seetõttu, et „turul“ ei leidu piisavalt naisvõistlejaid.

Sprinditeate reeglid töötab EOLi suusaorienteerumise toimkond välja käesoleva aasta detsembriks, tuginedes eelkõige IOFi vastavatele reeglitele. Nende kohaselt sõidavad mõlemad võistkonnaliikmed vaheldumisi 3 etappi, ühe etapi planeeritav võiduaeg on 6–8 minutit. Kogu teatevõistluse eeldatav võiduaeg peab olema seega 36–48 minutit. Sellise distsipliini sisetoomisega MM-programmi loodab IOF pakkuda meedia- ja publikusõbralikku dunaamilist vaatamängu, kus liidrid sageli vahetuvad ning sündmusi ja põnevust jätkub stardist finišini. Võistluse TV-ülekanne on planeeritud mahtuma ühe tunni sisse koos sissejuhatus ja autasustamisega.

Eesti MV versioonis on võimalikud mõningad kõrvalekalded IOFi versioonist, näiteks radade pikkuse ja etappide arvu osas. Kaalumisel on variant, et põhiklasside sprinditeade on 6-etapiline (kumbki võistkonnaliige sõidab 3 vahetust), kuid noortel ja veteranidel 4-etapiline (kumbki võitkonnaliige sõidab 2 vahetust).

Esimene sprindi paaristeade sõidetakse Eesti meistrivõistluste alana 2. veebruaril 2013 Savernas. Seoses sellega on muidugi teretulnud uue ala võtmine ka väiksemate võistluste ja treeninglaagrite programmi.

Kolgaküla Bike Xdream

Lauri Malsroos

13. oktoobril toimus Kolgakülas järjekorras juba neljas Bike Xdream, mis tõi kohale üle 400 osaleja neljast riigist: Eestist, Leedust, Venemaalt ja Soomest. Võistlejate hulgas oli nii tänavuse hooaja maailma parimaid rattaorienteerujaid kui Eesti parimaid maastikurattureid. Kolme-liikmelistel võistkondadel tuli neljatunnise kontrollaja jooksul läbida jalgratastel võimalikult palju kontrollpunkte (maastikul oli 30 KPd) vabalt valitud järjekorras.

Võistluse võitis kogenud rattaorienteerujaist ja seiklejatest koosnev võistkond GU Energy (Lauri Malsroos, Erik Aibast, Tiit Pekk), edestades Soome ja Venemaa rattaorienteerumiskoondise liikmetest koosnenud võistkondi. Järgnevalt kirjeldab Lauri Malsroos võiduvõist-konna teekonda võiduni.

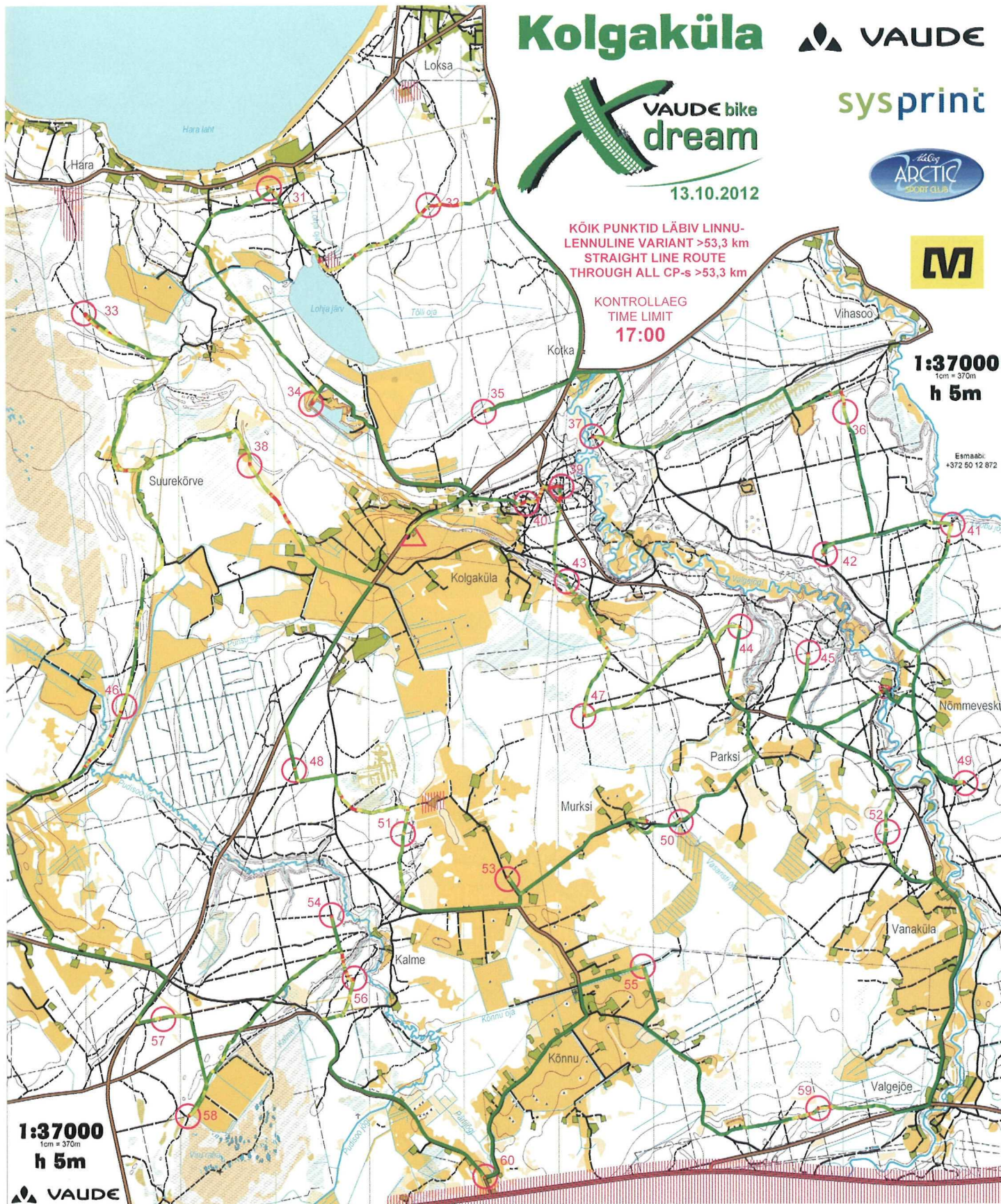
Bike Xdream oli meie võistkonna, GU Energy, liikmetele hooaja viimane tõsisem võistlus. Eelmisel öhtul polnud ma oma vormis üldse kindel. Pärast totaalset ämbrit rattaorienteerumise MK-etapi sprindis Rāpinas ning head sõitu pikal rajal Vārskas oli raske leida motivatsiooni treeninguteks. Lootsin vanale rasvale. Kuigi jõudsimme varakult võistluspaika, läks enne kaartide kättesaamist taas kiireks, marker ununes autosse – pea oli laiali otsas! 15 min enne starti saime kaardid, esimesed 5 minutit mõtlesime kõik eraldi, siis panime ajud kokku. Õnnestus välja raalida Erikuga üsna sarnane variant, mida Tiit toetas heade täiendustega mitmes kohas: teeme 27 punktiga ringi, millele hea edenemise korral saame külge pookida ülejäänud 3 punkti. Arutasime, et ideaalsel päeval võiks esikolmikusse saada, hea oleks koht kuue hulgas. Kõvu võistkondi oli palju, eriti soomlased ja venelased, kus kahe võistkonna kõige nõrgem mees on selle aasta MM hõbe tavarajal! Samas tuli meelde eelmise aasta võistlus, kus 3 tunni möödudes juhtisime pea samade kõvade meeste ees ja siis lõpus rumalad olime. Leppisime kokku, et sellel aastal enam pole.

Start. Rauad paremale ja asfaldi mööda mäest alla. Samas suunas hakkas uhama enamik favoriite, üllatuseks keerasid kõik kohe paremale suusaradade suunas, meie natuke hiljem vasakule kaardi põhja- ja kirdesuunale. Meile haakis sappa Hawaii Expressi segatiim. Niikaua, kuni oli korralikku teed, olime koos. Esimeste mahalangenud puude ja halvema pinnase juures läksime oma teed. Kui väike seisak 31. punkti juures vahele jätta, läks algus hästi. Mehed andsid kõvasti minna, mul oli raskusi sisseelamisega. Pärast 45 minutit kahimist ja esimest geeli läks mootor tööle. Teisel pool jõge oli mets ilus ja teed kiired. Tempo oli korralik, kõik sujus. Punktid 42 ja 41 oleks võinud teistpidi võtta, kuid sellega ilmselt kaotasime vaid sekundeid. Pärast punkti 49 arutasime, kas minna ka lisaringile ja täispangale. Seetõttu magasime maha väikese löike enne silda, õnneks läksid sinna taas vaid sekundid. Joogipunktis väike seisak. Tiit ja Erik täitsid pudeleid, mul oli terve seljakotitäis juua. Möödusime paljudest harrastajatest, hüüdes, kummalt poolt möödume. Enne punkti nr 45 jõudsimme järele ühele esmapilgul soliidset liikuvale, aga siiski aeglasemale kambale. Hõikasin „vasakult“ ja asusin mööda kahima. Parevalt vaatas imeliku näoga otsa Rait Pallo Hawaii Kiirong+Salomonist. Läks vist pisut ülbitsemiseks. Kahjuks ei saanud kõvade konkurentidega rohkem kui kilomeeter koos sõita, kuna neil oli teistsugune variant. Järgnes võistluse kõige kiirem pooltund. Maastiku

Lauri veab mehi võidu poole

lõunaosas oli palju häid teid. Hoidsime soliidset 30+ km/h. Nüüd sattusin juba ise rohkem vedama, enesetunne oli hea. Samas hoidsin teadmises, et sõidetud on alles 1,5 tundi, üle poole on veel minna. Tuletasin ka Tiidule seda aeg-ajalt meelde. Liikusime hästi, kuigi natuke meie selja taga liiguti veelgi kiiremalt. Rattaorienteerumismaailma Suured koos Eesti rattalõvidega Nissan Pro Shop tiimist lähenesid (Riivo Roose, Martten Kaldvee, Ivo Suur). Samblapõllu kaardil punktis nr 56 saime kõik kokku. Seal lõppes kahjuks viimati mainitud tiimi võistlus väändunud keti tõttu. Soomlased tulid meiega koos üle jõe 54ndasse punkti, venelased jäid passima. Motivatsiooni tõstis soomlaste tempo. Nad ei liikunud kaugeltki nii kiiresti, kui olin arvanud. Hea uudis! Kahjuks olime ka nendega koos vaid mõne minuti, meid lahutas erinev rajavalik. Punkti 57 poole sõites sai täis 2 tundi, otsustasime minna täispangale ja suundusime edasi 46nda poole. Teel sinna tuli võistluse esimene suurem tagasilööök. Tiit oli vahepeal energiavõlga jäänud ja liikumine muutus järsku üsna raskeks. Söötsime talle kõvasti geele ja magneesiumi sisse. Mees lubas, et 15 minuti pärast kütab taas. Päris nii kiirelt taastumine ei läinud ning 33 ja 38 tulid üsna vaevaliselt. Õnneks oli aeglane maastikuosa ja me ei kaotanud palju aega. Aeg-ajalt panin toetava käe Tiidu selja peale ja lükkasin teda nii palju, kui sain. Uuesti maanteele jõudes läks olukord selgelt paremaks ja tempo tõusis taas. Olin vahepeal enda toitumise unarusse jätnud ja algasid rasked hetked minu jaoks. Uhasin 2 geeli sisse ja kannatasin ära. 54ndas punktis oli kulunud alla 3 tunni, ja nüüd oli juba üsna selge, et jõuame võtta kõik punktid. Lõigul 54–51 üllatas põlvini vesi, enne punkti 50 ebatäpne kaart, mistõttu sõitsime hoovi lõksu. Õnneks oli see sel päeval meie suurim viga, hinnanguliselt 1 minut. Motiveerisime üksteist, et seni on hästi läinud ning suuri vigu pole teinud. **Raja lõpuosa** oli selle võistluse keerulisim. Väsimuse pealt on vead lihtsad tulema, ja jäänud olid kõige tehnilisemad punktid. Enne 47ndat oli kaart umbluu, õnneks saime PT (p...tunne) abil kohale. 39nda poole minnes saime pooleks õnnega elektriliini alla, kus oli juba „maantee“. Vahel peab joppama! Tõusul sõitsin natuke kaaslastest ette ja tuvastasin punkti asukoha, sama oli viimase KPga. Nüüd kiirelt koju. Viimane tõus maanteel läks raskelt, lükkasin Tiitu ja Erikut kordamööda, mille tulemusena sain 20 sekundit enne finšit krambid. Tiime liikus vahetult enne lõppu palju, õnneks ei silmanud konkurente, lõpuspurti teha ei tahtnud. Kiirelt SI-pulgad jaama ja murule pikutama. Olime rahul, et tegime hea soorituse ja täitsime lubaduse.

Kui kommentaator ütles, et oleme ilmselt esimesed, oli seda raske uskuda. Kui nägime 3 minuti pärast soomlasi tulemas, läks nägu naerule. Illus lõpp ilusale Xdreami hooajale (sama koosseis võitis kokkuvõttes ka Ace Xdream seiklusspordisarja – toim). Kolmandana lõpetas Venemaa rattaorienteerumise koondis, nemad kaotasid juba rohkem kui 10 minutiga. Mulluse aasta võitja Arctic Sport Club eesotsas rattaorienteerumise tulevikumehe Taaniel Toominguga oli neljas ja varem mainitud Hawaii Kiirrong+Salomon viies. Olles pikka aega kolmandal positsioonil, eksisid nad lõpus kahes kohas, mis neid 2 pügalat tahapoole langetas.

Analüüsid GPS teekondi võib öelda, et edu töid hea rajavalik ning väheste vigadega sooritus. Füüsiliselt oli kindlasti meist kõvemaid võistkondi, targemaid ehk mõni, kui üldse. Esikohast magusamalt maitseb poodiumi alumistel astmetel asuvate meeste edestamine. Kamba peale on neil üle 50 rahvusvahelise tiitlivõistluste medali nii rattaorienteerumises kui suusaorienteerumises. Suurepärase seiklusspordihooaja võttis kirsina tordil kokku Xdreami hooaja lõpupidu. Oli meelde jääv päev.

Vaude Bike Xdream 2012

I	GU Energy	Erik Aibast Tiit Pekk Lauri Malsroos	3:41:5	30 punkti
II	MTBO Finland	Jussi Laurila Juho Saarinen Samuli Saarela	3:44:2	30 punkti
III	Team RUSSIA	Ruslan Gritsan Valery Gluchov Anton Foliforov	3:53:3	30 punkti

Kõik tulemused www.xdream.ee

Foto: Assar Jõepera

Võidukas võistkond GU Energy finišis

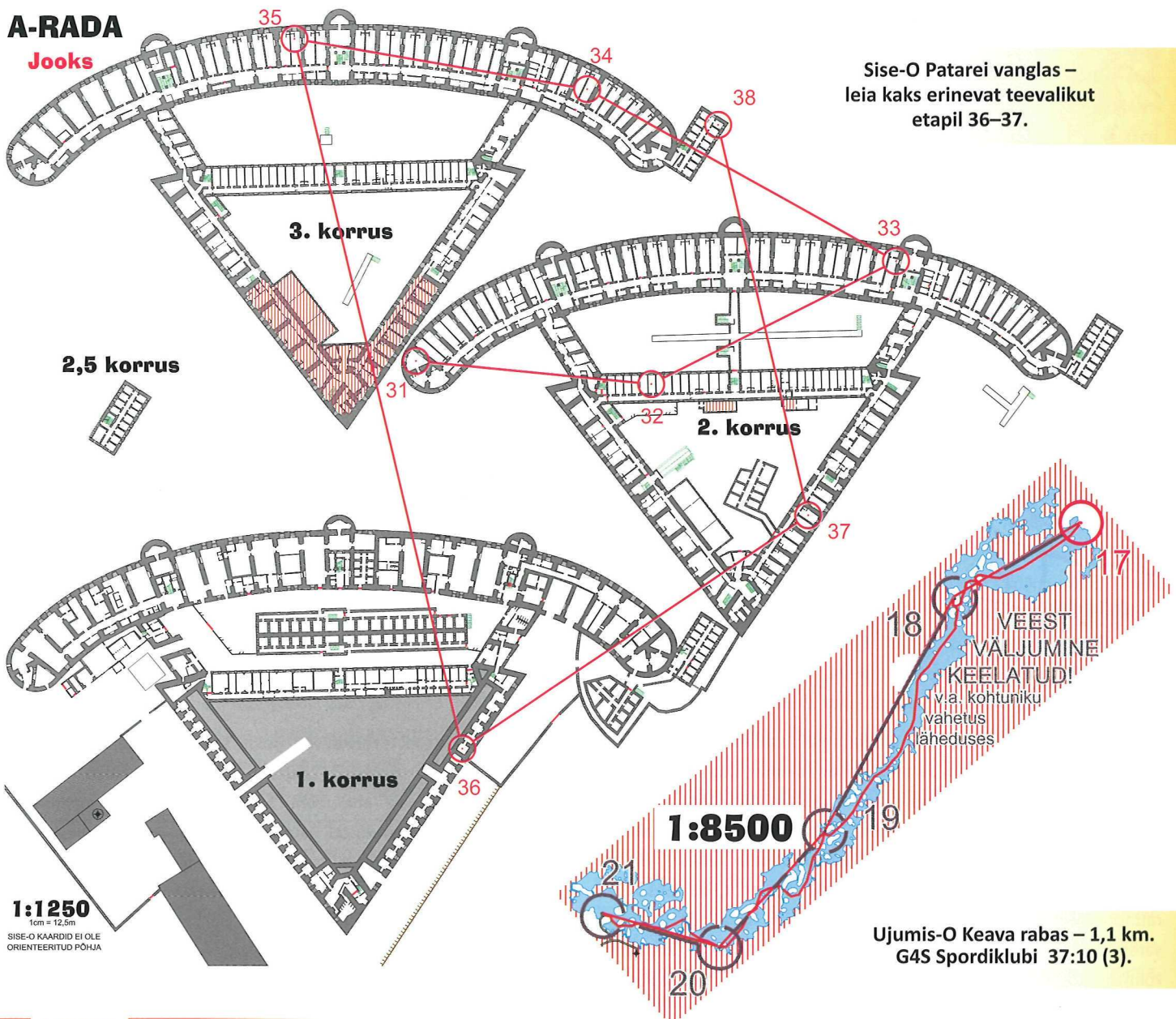
ACE Xdream 2012 – orienteeruda saab kõikjal

Ace Xdreami lõppenud hooaeg oli varasemate aastatega võrreldes orienteerumismaastike poolest veelgi kirjum. Seiklussarja võistlused hõlmasid kõike Põhja-Eesti vetest kuni Põhja-Läti metsadeni. Mõned

kaardifragmendid on nähtavad siinsetel lehekülgedel. Sarja järgmine, 10. hooaeg viib võistlejad uutesse kohtadesse Tallinnas, lisakul, Hiiumaal ja Kambjas.

A-RADA

Jooks

Sise-O Patarei vanglas –
leia kaks erinevat teevalikut
etapil 36–37.

Ujumis-O Keava rabas – 1,1 km.
G4S Spordiklubi 37:10 (3).

NAO

VÕIMAS, AGA MITTE AINULT.

Pealamp, mis valib hetkega vajaliku valgustugevuse
või kuuletub kasutaja seadistusele. Nutikas.

Maaletooja:
MATKaSPORT
www.matkasport.ee

PETZL[®]

www.petzl.com/NAO

Baltic Junior Cup

Eva-Maria Truusalu

Marianne Haug (OK Võru, N16)

Pärast septembrikuiseid Eesti meistrivõistlusi jäi hooaja lõpu tähtsa võistluse ni, BJCni, viis nädalat. Olles terve hooajast üsna väsinud, üritasin natuke puhata ning seejärel jätkasin rahulike treeningutega. Erilist ettevalmistust selleks võistluseks ei olnud, kuid proovisin kaarditreeningutest võtta veel maksimumi. Füüsiline vorm tuli pigem n-ö vana rasva pealt. Umbes nädal enne võistlust hakkasin analüüsima vanu kaarte. Jooks töötas tulla üsna kiire ning suur roll oli kaardilugemisel, nagu selgus ka päev enne tavarada modelil.

Soojendust tehes mõtlesin läbi kogu rajal käitumise ning valmistusin heaks soorituseks. Stardijoonele astudes oli mu peas vaid kaks sõna: kaart ja kompass!

Raja analüüs

S-2 Alustasin rahulikult, et kaarti korralikult sisse elada, ning pärast esimest KPd lisasin veidi tempot, et mitte jääda raja alguse rahuliku jooksu peale. Jalg oli kerge, kuid mitte päris võrreldav eelmise päevaga.

2-3 Etappi vaadates jäi silma parempoolne teevariant, kuid kuna enne võistlust sai räägitud, et otsustasin viimase kasuks. Jooksin mööda mäekülge ning nägin kahte võõrast kontrollpunkti, kuid teades, et metsas on neid palju, jätkasin teekonda oma punkti suunas.

Mööduisin väiksemast lohust paremalt ning jõudsin suurema lohuni, aga kaardilt seda ei leidnud – kaos. Kontrollisin kompassi. Suund oli õige ning ma ei saanud olla kuhugi ära kaldunud. Seisin ning üritasin aru saada, kus paiknesin. Kontrolli mõttes jooksin natuke edasi, jõudsin teeni ning olin kindlalt paigas. Seejärel suundusin tagasi punkti poole, mille sain kohe kätte. Natuke varem olin seisnud punktist kaks meetrit paremal!! Kaotatud aeg – kaks ja pool minutit. Olin kindel, et sellega olin maha mänginud kõik võimalused esikolmikusse tulekuks, kuid teadsin, et tuleb lõpuni pingutada, sõltumata sellest, mis on tulemus.

3-4 Punktist tee peale ning mööda seda. Kahjuks ei lugenud ma korralikult kaarti ning jooksin natuke kaugele, mistõttu võtsin ka lisatõusu. Kaotust pool minutit.

4-5 Hästi.

5-6 Punktist välja minnes kontrollisin suunda, kuid kaldusin ikkagi liiga paremale. Õnneks avastasin selle ruttu ning sain tagasi järje peale. Kaotus 20 sek.

6-7 Hästi.

7-8 Tempo langes silmnähtavalt, tuli vaid lõpuni pingutada. Jooksin mäe peale, et teiselt poolt mööda nõlva punktile läheneda. Kuna jooksu pealt ei lugenud hästi välja, siis kahtlesin millisel kõrgusel punkt asub. Väikese lisakaarega sain selle kätte, kuid kaotus umbes 40 sek.

Marianne teekond
(kaarti on vähendatud)

8-9 Jooksin tee peale, sattusin hetkeks segadusse ning oleksin peaaegu hakanud vales suunas minema, oma õnneks kontrollisin kompassi. Otsustasin minna mööda kaduvat teerada, kuid peagi kaldusin sellele natuke kõrvale ning läksin suunaga. Kaotus umbes 40 sek. Edasi mööda teed ning punkti.

9-F Raja lõpuosa läks sujuvalt ning ilma suuremate vigadeta. Finišisse jõudes hoidsin kolmandat positsiooni, kuid pärast mind startis 3 tüdrukut, kellel oli võimalus seda muuta. Minu õnneks nad seda ei teinud ning säilitasin oma koha. Jäin alla kahele Läti tüdrukule, kellega hiljem rääkides selgus, et nad jooksevad tihti sellistel maastikel ning on sellega väga harjunud.

Võistlusmaastik oli väga huvitav. Hea tulemuse jaoks tuli olla väga tähelepanelik väikeste pinnavormide suhtes, mille tõttu olid ka väikesed vead kerged tulema. Kogu aeg tuli olla keskendunud, lugeda korralikult kaarti, jälgida suunda ning samal ajal liikuda võimalikult kiiresti. Tulemust mõjutas kindlasti ka BJC toimimine hooaja lõpus, kuna heaks soorituseks peab end korralikult kokku võtma, mis ei ole sugugi kerge pärast pikka võistlusperioodi.

Janek Piirisild (OK Võru, M16)

Oli ammu teada, et Baltic Junior Cup jääb pika hooaja viimaseks võistluseks ning et see ei saa kerge olema. Enne võistlust vaatasime ja analüüsisime koos Valloga vanu kaarte ja teiste teekondi. Selgitasime välja, mida vältida ja kus piirkonnas võib raskusi tulla. Pähe raiuti põhimõtte, et suunda peab kogu aeg kontrollima. Võistluseelisel õhtul korraldati kõik vajalik uuesti üle. Mul oli hea meel, et treener meile kõike pidevalt meelde tuletab.

Hommikul oli enesetunne hea. Võistluskeskuses vaatasin ära viimase punkti ja stardi. Soojendust teha oli mõnus, jalg oli kerge. Kõik mõtted olid suunatud suunajooksu vältimisele, kuna see ei ole minu tugevamaid külgi. Stardijoonel korrutasin endale: "Lihtsalt jookse ja naudi". Kohe, kui start käis, oli pinge maandunud ja joosta oli väga hea.

Raja analüüs

1–2 Üldsuunaga tee peale. Jooksen kaduva raja lõpuni, keeran vasakule, kontrollin suunda, näen eesolevat nõlva, millest jooksen paremalt poolt üles. Edasi mööda nina alla lohku – lihtne nagu rattasõit.

2–3 Otseminekut ei kaalu. Kohe tee peale ja mööda teed õige orvandini, sealt üles. Veidi otseminekut teadmatusse läbi tihniku, ja juba näen punkti mäe otsast.

3–4 Suund peale ja minek. Suurt teed ületades fikseerin asukoha. Edasi tuleb täppisorienteerumine, loen ära kõik lohud, mida mööda liigun. Õige punkt, tuju hea.

4–5 Otse suunaga, mäest üles, veidi veel ja punkt.

5–6 Suund peale, hakkam reljeefi lugema. Loen kõik välja, mis ette jääb. Ületan suure tee, jõuan väikesele teele, mida mööda liigun ristmikuni. Lohust möödun vasakult, üle mäe ja punkt.

6–7 Plaanisin minna mööda kaduvat rada, aga kuna punktist väljub sissetallatud tee samas suunas, kasutan seda. Jõuan teerajani, kuhu tahtsingi saada. Teel joostes jälgin, kunas tuleb vasakul lohku. Lohu otsast keeran mäest üles ja punkt on käes.

7–8 Suunaga tee peale. Kurvist keeran metsa, kaldun veidi paremale. Jõuan orvandisse. Arvan, et olen joonest vasakul pool, kuid tegelikult olen hoopis paremal. Lähen veidi edasi ning äkitselt olen kadunud. Jään seisma ja proovin ruttu kaarti ja maastikku kokku viia. See ei õnnestu üldse. Lõpuks avastan, et olen orvandis, mis on 100 m kaugusel punktist. Kindlust annab eemal paistev lagendik. Loen reljeefi ja lähen punkti.

8–9 Näen konkurenti ja lasen järgneval etapil temal kõik töö ära teha. Nii saan ise mõneks minutiks kaardist puhata ja jooksurõõmu nautida. Aegajalt kontrollin, et viga ei teeks. Näen punkti enne konkurenti ja möödun temast.

9–10 Tee peale, läbi joogipunkti, mööda kaduvat rada ja otse suurele teele. Konkurenti raputasin maha. Kaduvate radade ristmikust keeran vasakule. Natukene otse ja siis paremalt läbi lohku mäest üles õige tipukeseni.

10–11 Mäest alla teele, mida mööda jooksen lagendikuni. Selle äärt pidi mäest üles, lohku ja punkt on käes.

11–12 Punktis kohtan Laurat, kellel on järgmine etapp sama. Üle kõrgema koha mäest alla, üle tee järgmise tee peale. Nüüd hoog sisse – ega vastassoole saa alla jääda. Tee ja sihi ristmikuni. Mööda sihti ja õige künka juurde.

12–13 Sihi lõppu ja tee peale. Plaan oli otse suunaga minna, aga millegipärast kaldun vasakule. Jõuan angaarini ja olen hetkeks segaduses. Mööda teed andmine, jälgin paremal olevaid orientiire. Õigest kohast keeran ära. Nüüd hoog maha, kuna maastiku lugemine on selles kohas keeruline. Saan punkti ilusti kätte.

13–14 Suunaga minema. Saan õige teeraja kätte, otse edasi, kuni sisetunne ütleb, et nüüd peab ära keerama. Olemas!

14–15 Nüüd vaja endast viimane välja pigistada. Kindlalt teed pidi asfaltplatsini. Kontrollin suunda ja minek. Otsustan otse üle mäe minna. Orvand, kraav, orvand ja teed pidi lagendikuni. Mäest üles, valdin kõrgemat kohta.

Janeki teekond
(kaarti on vähendatud)

15–16 Suund peale. Üle tee täpselt väikese rajani. Mööda rada, ootan tippu. Selle tagant ninast üles. Vasakul loen künka, paremal lohku ja otse punni.

16–17 Ainus variant, mida näen – otse! Teeni välja ja mäest üles. Jalad pehmed, kõndima ennast ei luba. Selle punkti nägin esimesel etapil ära ja saan nüüd kiirelt kätte.

17–18 Kristjan jookseb ees. Jõuan teda veel ergutada, enne kui mööda jooksen. Läbi väikese järsaku, üle kraavi – ja punkt paistab. Kül mavärinad käivad üle keha, kuna hooaja viimane väga tähtis jooks on ootamatult ja hästi lõppenud. Äkki tasakaal kaob ja kukun, aga kähku üles ja edasi.

18–F Ei olnud just minu kiireim finišisirge. Joosta oli väga halb, kuna maa oli auke ja kanarbikku täis.

Finišeerides polnud mul õrna aimugi tulemustest. Veidi aja pärast öeldi mulle, et olen teine ja kaotasin esimesele 2 sekundit ja kolmandat võitsin 1 sekundiga. Hetkeks olin pettunud, kuid siis sain aru, et ma tegelikult võitsin teise koha, mitte ei kaotanud esimest. Olin rahul, et suutsin joosta nii, et mul oli täielik kontroll enda ja kaardi üle. Ilmselt selline maastik sobib mulle.

Peatreeneri kommentaar järgmisel leheküljel

Noorte ja juunioride koondise peatreeneri, Vallo Vaheri kommentaar

Baltic Junior Cup – eelkõige võistkonnavõistlus

Tänavune viimane noorte ja juunioride koondisevõistlus, Baltic Junior Cup (BJC), toimus oktoobri keskel Lätis, Ventspilsis. Samadel maastikel peeti ka 2008. aasta Euroopa meistrivõistlused. Paljud eestlased on selles piirkonnas võistlemas käinud, kuid enamikule praegustele noortele oli see esmakohtumine maastikuga.

Võistluseelselt oli kõigile koondislastele antud ülesanne vaadata läbi piirkonna kaardimaterjal. Oli teada, et maastik on tehniline ja kiire. Noortele sai toonitatud, et ülioluline on kompassitöö, kauguse tunnetamine ja kindlate ründepunktide otsimine. Selles metsas ei saanud loota, et punkt iseenesest vastu tuleb. Siiski oli võistlusel rohkem põrujaid kui õnnestujaid, neile said saatuslikuks just varasemalt rõhutatud asjad. Rahule võisid oma jooksuga jääda poodiumile jõudjad – Janek Piirisild (M16, 2. koht), Marianne Haug (N16, 3. koht) ja Aleksandr Shved (M20, 3. koht) – halb ei olnud ka Triinu Rooni 4. koht klassis N18.

Teatevõistlus näitas taas kord, et meie noortel puudub teatejooksupraktika (1–2 korda aastas ei anna mingit kogemust). Esile tulid ka suuremad erinevused füüsilises võimekuses. Suurepärase jooksu tegi Tõnis Laugesaar, kes võitis avavahetuse ning edestas sealhulgas lätlaste ja kogu Euroopa selle vanuse esinumbrit Rudolfs Zernist. Aga nagu tavaks, ei jätku meil terve võistkonna jagu tasemel sportlasi, kes seda edu suudaksid hoida. Paraku tühistati sama võistkond N20 klassi vahetuses. Evely Kaasiku SI-pulgalt ei suudetud tuvastada ühe KP läbimist. Ilmselt ta selles KPs käis, aga ei kannatanud ära ootata helisignaali (jaamad olid aeglased). Mõned altminekud võtan ka enda kaela – tunnistan, et tegin vigu võistkondade komplekteerimisel. Meil on mõned head jooksjad, aga sellisel võistlusel jääb neist väheseks – see on eelkõige võistkonnavõistlus. Tuleb teha palju tööd, et kogu koondis oma mõne aasta tagustele tulemustele järele jõudma hakkaks.

Möödunud võistlushooaeg

Esimese emotsioonina ütlen, et hooaeg ebaõnnestus – suuri õnnestumisi tiitlivõistlustel ei olnud. Olid mõned väga head tulemused Balti MVlt ja BJClt ning mõned head tulemused noorte EMilt. Isiklikult hindan kõrgelt Tõnis Laugesaares ja Janek Piirisilla arengut – nemad on teinud suure sammu edasi. Tõnise tulemused tõusid ilmselt tänu Soome klubisse siirdumisele, seal sai ta väga palju laagrites käia ja erinevaid võistluskogemusi hankida.

Positiivse asjana näen, et tegelikult on noori, kes tahavad treenida ja võistelda ning kõrgeid tulemusi saavutada. Loodan, et neile seda tulevikus võimaldatakse nii EOLi, klubide kui ka perede toel. Rõõmu valmistab, et leidsin neli noort, kes soovisid õppima asuda Audentese spordikooli Otepää filiaali. Nüüd on seal kokku viis orienteerujat, kes kõik soovivad pääseda järgnevatel aastatel tiitlivõistlustele. Püüan neid igati aidata. Andres Saal tõestas esimese aastaga, et selle kooli treeningusüsteemiga on võimalik arvestatavat edu saavutada.

Kuidas medaliteni jõuda?

Olen selle peale palju mõelnud. Kui lugeda teiste edulugusid, siis ennekõike on vaja palju treenida ning käia hästi palju erinevatel maastikel orienteerumas. Kui meie koondislased treenivad aastas 200 tundi ja vähem, siis ei saa kuidagi konkurentsivõimeline olla. Tehnikatreeninguid on noorel üksi väga raske korraldada. Kui pole klubi või treenerit, kes abistaks noori, siis midagi suurepäraselt loota pole. Kahjuks on noortekoondise kokkusaamiste arv raha vähesuse tõttu oluliselt kukkunud. Veel mõni aasta tagasi olid treeningukogunemised noortele suureks motivaatoriks. Tahan siinkohal kiita OK Võru – varsti on peaaegu pool koondist sellest klubist. See on selge näide, et kui tahta, siis on võimalik noortetööd klubitasemel arendada.

Kui olla süsteemne ja treeninguid hästi planeerida, siis ei ole üldse võimatu ka siit, Eestist, tippu jõuda. Meie õnn (pean seda ikkagi õnneks) on see, et suhteliselt lihtne on koondisesse saada. Kui oled juba tiitlivõistlustele pääsenud, on ju üks samm medalite poole astunud?

Orienteerumiseriala Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaalis

Noorte seas on juba üle aasta levinud jutud koolist, kus lisaks õppimisele saab iga päev ka orienteerumistreeningute tegeleda. Millest jutt käib ja kuidas asjad tegelikult on? Küsisime neilt, kes teavad.

Vallo Vaher

spordigümnaasiumi orienteerumistreener

Skandinaaviamaade üheks orienteerumise eduvõtmeks on olnud orienteerumispõhised gümnaasiumid ja orienteerumiserialade olemasolu spordigümnaasiumide juures. Juba aastaid on sellest ka Eestis räägitud. Siinse orienteerumise üheks suureks probleemiks on tasemel treeningugruppide puudumine 15–18 aastastele noortele, kellel on soov oma sportlike tulemustega jõuda kaugemale, kui olla lihtsalt klubitasemel sportlane. Treenerid on hõivatud nooremate ning algajate orienteerujatega ja neil ei jätku piisavalt aega tegeleda edasijõudnutega. Seda auku püüab orienteerumise eriala Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaalis alates eelmisest õppeaastast täita.

Tänaseks õpib Otepääl 5 noort orienteerujat, ning võin kinnitada, et meil on suurepärase tööõhkkond. Kõik noored on väga motiveeritud, ja ma olen kindel, et nende kehaline areng saab Otepääl ainult paremaks minna. Selle tagavad kindel päevaplaan, soe toit 3 korda päevas, head treeningu- ja olmetingimused, meditsiiniline järelevalve ning hea treeninguseltskond ja suurepärase treeneri.

Otepääl on meie käsutuses kõik sealsed treeninguvõimalused –

lisaks kooli baasidele ka kõik Tehvandi spordikeskuses pakutav (jõusaalid, staadion, palliplatsid jne). Õpilaste üldkehaliste treeningute läbiviimiseks on kasutada Eesti parimad jooksu- ja suusarajad. Rutiinist vabanemiseks on võimalik käia treenimas kaugematel maastikel ning korraldada treeningulaagereid väljaspool Otepääd. Paljudele on jäänud mulje, et Otepää ümbruse metsad on parajad võpsikud, kus orienteeruda on ebameeldiv. Kuna meie põhiline orienteerumistreeningute aeg on sügis ja kevad, siis on need maastikud täiesti normaalse nähtavuse ning läbitavusega

Kooli kandideerimiseks ei pea olema 9. klassi lõpetaja, kandideerida võib ka 11. ja 12. klassi. Kutsun kõiki orienteerumisest tõsisemalt huvitatuid mõtlema, kas kodus on sellised tingimused, mis võimaldaksid edu saavutada kõrgemal tasemel. Kui arvad, et midagi jääb vajaka, siis kaalu tõsiselt orienteerumise eriala Audentese Spordikooli Otepää filiaalis. Kandideerija ei pea tingimata olema oma ala esinumber või Eesti meistrivõistluste medalivõitja. Olulisem on tõsine huvi orienteerumise vastu ja julgus iseseisvalt (õpilaskodus) hakkama saada. Treeningutesse suhtume võimalikult individuaalselt, arvestades sportlase eelnevate tausta. Orienteerumise erialale võivad tulla nii jooksu-, suusa- kui ka rattaorienteerujad. Esimene kandideerimisvoor on märtsis. Veebruaris annan sellest teada ka orienteerujate listides. Mõtelge, arutage vanemate ja treeneriga ning, kui on vähegi tahtmist orienteerumisega võistlusspordi tasemel tegeleda ja samal ajal konkurentsivõimelist haridust omandada, siis usun, et see kool on õige valik! Lisainformatsiooni saamiseks võtta lahkesti minuga ühendust e-posti aadressil valtsvaheer@yahoo.com.

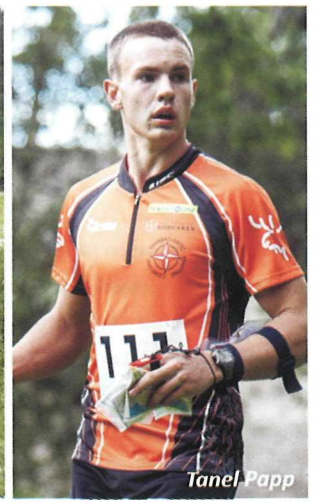
Andres Saal

Triinu Rooni

Janek Piirisild

Tanel Papp

Andres Saal

Otepää spordiklubi, M18, 11. klass, kodulinn Otepää

Orienteerumisega hakkasin tõsisemalt tegelema 14–15 aastasel. Audentesse otsustasin õppima asuda, kuna siin on ka teisi orienteerujaid ja nii on treenida kergem ja lõbusam. Meil on äge seltskond ja hea treener. Laagrites on mõnus käia, kuna järelevastamine on kergem ja sellega on arvestatud. Õppekoormus on üldiselt normaalne, kuid on ka õppeaineid, mis on rasked ning kus on vaja käia õhtul pärast kella seitset õppimas. Vaba aega palju ei ole, aga isegi kui oleks, siis Otepääl pole midagi teha. Kodus käin iga päev, kuna elan väga lähedal.

Triinu Rooni

OK Orvand, N18, 11. klass, kodulinn Rapla

Orienteerunud olen nii kaua, kui ennast mäletan. Audentesse läksin õppima, kuna tundsin, et tavakoolis ei saanud ma spordile nii palju pühendada, kui oleksin tahtnud. Alguses oli raske kaks korda päevas trenni teha, tundus justkui oleksin laagris, kuid see läks mööda. Otepää tingimused, eriti võrreldes mu kodukohaga, on suurepärased. Meil on mõnus treeningugrupp, kellega Vallo plaanitud trennid alati kiiresti ja lõbusalt mööduvad.

Õppekvaliteet eliitkooli tasemel ei ole ja õppekoormus on väiksem kui eelmises koolis, aga kui häid hindeid saada tahad, peab ikka õppima ka.

Õhkkond on siin väga mõnus, ükski päev ei möödu naeruta. Olin varem kuulnud, et erinevate alade sportlaste vahel on sageli erimeelsusi, kuid tegelikult midagi sellist pole, kõik elavad külj-külje kõrval ning saavad väga hästi läbi. Õhtuti, kui trenn ja koolitükid tehtud, siis ollakse ühikas, seal mingit tegevust ikka leiab. Koju saab igal nädalavahetusel, kui just võistlusi ei ole.

Janek Piirisild

OK Võru, M16, 10. klass, kodulinn Võru

Orienteerumist alustasin 10-aastaselt. Kuna see spordiala on nüüdseks pool minu elust, siis pärast põhikooli lõpetamist ei jäänud palju valikuid, kuhu edasi õppima minna. Audentes on ainuke kool, kus on väga head treeningutingimused. Eelmise kooliga võrreldes tundub

õppekoormus sama olevat, kohati ka raskem. Positiivne on see, et enamik õpetajaid on paremad ja vastutulelikumad. Kui ikka tahta õppida, siis seda siin saab. Väga hästi saan läbi oma klassi- ning koolikaaslastega, kes on väga sõbralikud. Ühikaelu on lõbus ja sobib mulle. Süüa antakse 3 korda päevas. Söögikordade vahel võiks olla vähem aega, kuna kõht kipub üsna kähku tühjaks minema. Muidugi võiks ka toit parem olla. Vaba aega jääb pärast kooli umbes 4 tundi, aga pool sellest ajast kulub tavaliselt koduste tööde tegemisele. Otepääl eriti midagi teha ei olegi, pigem kulub vaba aeg arvutis istumise ja teleka vaatamise peale. Koju lähen ma peaaegu iga nädalavahetus, kui pole võistlusi ega muid ettevõtmisi.

Tanel Papp

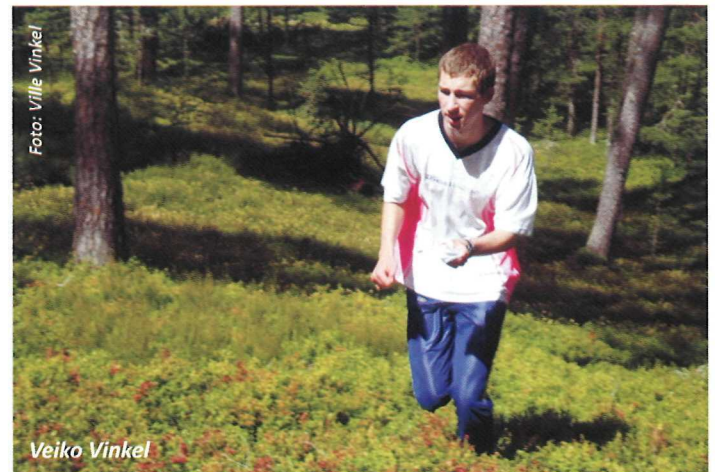
OK Võru, M18, 10. klass, kodulinn Võru

12-aastaselt tegin esimesed sammud metsas kompassi ja kaardiga. Audentese valisin sellepärast, et tahtsin hakata orienteerumisega professionaalsel tasemel tegelema, ja see kool pakub väga head võimalust treenida ning omandada samaaegselt keskharidus.

Õppekvaliteedi ja -koormusega olen väga rahul. Õpetajad on vastutulelikud ja suhtuvad meisse kui sportlastesse. Saadakse aru, et me peame võistlustele või laagritesse minema, ja koostatakse meile eraldi õppeplaan. Mulle meeldib, et hommikuti on 3 tundi ja pärast esimest trenni on veel 3 tundi. Sellise tunniplaaniga ei teki nii suurt tüdimust koolipäeva lõpuks kui tavakoolis.

Treeningu kvaliteet ja koormus on parimad, mis minul kunagi olnud on. Meil on hea seltskond, kellega on meeldiv koos sporti teha. Treeningud ise on huvitavad ja füüsiliselt arendavad, toimuvad ka väljasõidud metsatreeningutele.

Koolis on sõbralik atmosfäär ja kõik suhtlevad kõigiga spordialast hoolimata. Vaba aega on piisavalt. Talvel on võimalus käia Väiksel-Munamäel lumelauaga/suuskadega sõitmas. Kodus käin tavaliselt nädalavahetusel.

Veiko Vinkel

Veiko Vinkel

OK West, M16, 10. klass, kodulinn Kilingi-Nõmme

Orienteerunud olen ma terve oma elu. Audentesse tulin õppima, kuna siin on parimad sportimisvõimalused – saab koos grupiga regulaarselt trenni teha. Samuti on hea kooli lähedal elada. Õppekvaliteediga olen rahul, õpetajad on sõbralikud. Mulle meeldib, et lõunapausi ajal saab trenni teha. Treener on lahe, koormused sobivad, oodata on ainult head.

Natuke pelgan, et kui talvel läheb varakult pimedaks, siis peab trenne tegema pealambiga. Vaba aega on piisavalt, Otepääl saab käia seikluspargis. Kuigi ma elan kaugel, siis kodus käin suhteliselt tihti, siis kui vajalikuks pean.

Park World Tour Hiinas

Timo Sild

Päev enne Šveitsi MMi edastas Olle Kärner kõigile Eesti koondislastele endise Tšehhoslovakkia koondislase ning kahekordse MMi teatejooksu medalisti (pronks 1979 Tampere ja hõbe 1983 Zalaegerszegis) Jaroslav Kačmarčíku kirja, kommenteerides seda vaid väga lühidalt: "Hiinapiina sõpradele ja PWT huvilistele, Annikale äkki?" Jaroslav kutsus meid selles kirjas septembris toimuvatele orienteerumisvõistlustele Hiinas. Pakkumise tegid ahvatlevaks mitmed momendid: kõik välismaised jooksjad on teretunud; kõik kohapealsed kulud katavad Hiina orienteerumisföderatsioon (OAC), Nordic Ways¹ ning Park World Tour (PWT)²; kõigil võistlustel on auhinnarahad. Esialgu jäi e-post suurema tähelepanuta, kuna keskenduti jooksudele Šveitsis. Esimesed omavahelised arutelud peeti alles koduteel lennukis. Liis ja Kirti olid esimesed, kes julgesid öelda, et nemad kindlalt lähevad. Annika, kes eelmisel aastal elas ja töötas Hiinas, ei soovinud seekord veel tagasi minna ning ütles pakkumisest ära. Eesti mehed kutsesid väga ei innustunud, enamus arvas, et erinevate kohustuste tõttu pole võimalik septembris Hiina Rahvavabariiki sõita. Tegutsema hakati alles siis, kui Peeter Pihl ultimatiivselt kuulutas, et kui keegi teine ei lähe, siis tema läheb. Selle peale taotlesime mina ja Lauri kiiresti Hiina viisat ning Peeter võis rahuliku südamega tütreaga koju mängima jääda. Nõnda läks septembri keskel Hiinasse Eestist o-saatkond koosseisus Liis Johanson, Kirti Rebane, Timo Sild ja Lauri Sild.

Esimesena külastasime Jilini provintsi pealinna Changchuni Kirde-Hiinas. Changchun on Hiina suurim autotootja, linna hüüdnimigi on "Hiina Detroit". Autotööstuse olemasolust andsid aimu kümned tuhanded uued Volkswagenid, mis ringi sõitsid. Võistlusturnee avas Changchunis kahepäevane Vasa orienteerumisfestival. Esimese päeva sprint joosti Jing Yuetani pargis. Maastik oli kodunemiseks mõnus, kuna polnud liiga eksootiline. Hiinale iseloomulikud olid ehk üksteisega ühendatud kunstaarekesed pargitiigis. Kaardi lõunaserva suure valli taha jääb veehoidla. Naiste seas võttis Liis napi ühesekundilise võidu hiinlanna Zhu Mingyue³ ees, meeste seas oli selgelt kõigest teistest üle pikaajaliste Hiina-kogemustega norralane Øystein Kvaal Østerbø⁴. Teise päeva lühirada toimus Hiina Vasaloppeti toimumispaigas. Hiina Vasaloppet on toimunud alates 2003. aastast, selle pikkus on 52,5

kilomeetrit. Võitjad on enamasti olnud tuntud pikamaasusatajad, kes osalevad ka Tartu maratonidel, kuid kaks korda on võit jäänud ka Hiinasse. Eestlaste parim tulemus Hiina Vasaloppetil on Raul Olle 4. koht aastast 2004. Orienteerujatest on Hiina Vasaloppetil osalenud Øystein Kvaal Østerbø. Lühiraja maastik oli huvitav: alguses tasane, kohati pisut võsane ning paljude teede ja rajakestega, lõpupoole orvand-nina tüüpi ning hea nähtavusega. Mina võitsin meeste seas, naiste seas võitis prantslanna Lea Vercellotti⁵. Pärast jooksu oli mitmel meist tunne, nagu oleks mesilase käest nõelata saanud, kuna kätel ja kaelal olid üksikud sügelevad ja valulikud kohad. Kas tegemist oli putukahammustustega või millegi muuga, jäigi selgusetuks. Metsas oli ka väga palju ämblikuvõrke, mis vähemalt soojenduse ajal häirisid keskendumist, sest kleepusid näo külge.

Vasa orienteerumisfestivalile järgnes reisi- ning puhkepäev. Hommikul tegime 7tunnise rongisõidu Pekingisse. Erinevalt Eestist oli Changchunis rongijaamaski korralik turvakontroll nagu lennujaamades. Pekingis viidi meid kõigepealt sööma. Hiinas sõime enamasti ümmarguse laua taga, mille peal oli suur keerlev alus. Ettekandjad tõid alusele roogi ning selle pealt püüdis igaüks pulkadega kohmitsedes endale midagi taldrikule tõsta. Joogiks pakuti enamasti teed või õlut. Puhas vesi on Hiinas suhteliselt kallis, igasugused magustatud joogid seevastu väga odavad. Pärast kõhutäidet käisime turul kauplemas. See oli minu jaoks uus ja omapärane kogemus. Kuna Laurile oli vaja uusi jalanõusid, otsisime üles koha, kus müüdi Nike'i ning Ecco tooteid. Ecco vabaaja jalatsite eest tahtis müüja küsimise peale saada 1000⁶ jüaani. Pistisin nina korraks rahakotti ning vastasin, et kahjuks mul nii palju raha pole, kuid oleksin nõus maksma 50 jüaani. Sellega müüa nõus polnud, korrutas vaid, et tegemist on ikkagi Eccoga, mis on maailmakuulus margitood ja parema kvaliteediga kui Nike. Uueks hinnaks pakkus ta 150 jüaani. Selle hinnaga polnud mina ikka veel nõus. Pakkusin välja, et võtan kaks paari 170 jüaaniga, ning sellega jõudsime ka kokkuleppele. Seega saime umbes 20 euro eest kaks paari suhteliselt häid jalanõusid. Osavamad meie reisiseltskonnast läksid turule pikkade ostunimekirjadega ning tulid sealt tagasi pilgeni täis kottidega. Peamine jututeema pärast turukülastust oli loomulikult, kui madalaks keegi hindu tingida suutis. Meie giid rääkis, et

turul pakutakse kolmest eri kvaliteediklassist võltstooteid. Esimesse rühma kuuluvad odavad ja kehvad kvaliteediga asjad, teise rühma odavad ja hea kvaliteediga asjad ning kolmandasse sisuliselt originaaltooted, millel puuduvad ametlikud paberid ja mis on seepärast odavad.

Foto: 3 x erakogu

¹ www.nordicways.com

² www.pwt.org

³ Zhu Mingyue parim individuaalne tulemus MMilt on 2008. aasta sprindil 18. koht. Eesti naistest pole keegi peale Külli Kaljuse (2001. aastal) MMi sprindis esikahekümnesse jõudnud.

⁴ Øystein Kvaal Østerbø on üks parimaid Norra sprintereid. Huvitaval kombel pole norrakatel MMi sprindist ühtegi medalit. Øystein Kvaal on olnud kaks korda neljas (2005 ja 2010). Tema koduleheküljelt võite vaadata eelmise, 2010. aasta Hiina PWT kaarte: <http://okvaal.com/kart/2010/host/>

⁵ Noor 23aastane Lea Vercellotti on esindanud Prantsusmaa koondist kahel MMil (2011 ja 2012). Tema parim individuaaltulemus on sprindil 18. koht 2011. aasta MMil.

⁶ 1 euro = umbes 8 jüaani (renminbi)

重庆黑山谷杯 2012年世界定向排位赛

2012 Orienteering World Ranking Event

主办单位：国际定向运动联合会
 承办单位：国家体育总局航空无线电模型运动管理中心
 执行承办单位：重庆市万盛经济技术开发区管理委员会

东林·团结村

比例尺：1:4000 等高距：2米
 Scale 1:4000 Contours 2m

短距离赛			
ME			
	11	2.9 km	35 m
1	32	△	♀
2	34	▨	○
3	38	▽	♀
4	40	△	♀
5	39	△	♂
6	43	○	♂
7	41	■	↓
8	42	→	—
9	47	▲	♂
10	50		✓
11	49	■	—
12	48	↓	↘
13	51	•	○
14	55	■	↓
15	56	↗	✓
16	57	▲	♂
17	58	■	—
18	53	mm	♂
19	59	←	♀
20	60	△	♂
21	63	■	♂
22	62	■	—
23	100	↗	○

40 m
90 m

Hiina MV sprindis (kaart on vähendatud)

Järgmisel päeval käisime hommikul enne Pekingist äralendu Badalingis Hiina müüri peal. Badalingis asuv Hiina müüri osa on ehitatud 16. sajandi alguses ning praegu on külastajatele sellest avatud vaid kindlad lõigud. Jooksin sissepääsu juurest publikule avatud lõigu mõlemasse otsa ning sain trenni kogupikkuseks umbes 7,5 kilomeetrit. Distsants polnud teab mis pikk, kuid järsud ja pikad tõusud ning laskumised tegid trenni väga raskeks, veel neli päeva hiljem tundsin jalgades õrna valu ning kangust. Hiina müüri jooksja⁷ peab lisaks arvestama, et teiste külastajate vahel tuleb slaalomit joosta. Õhtul lendasime (kõigil Hiina siselendudel kasutasime Air China teenuseid) Pekingist Chongqingi, mis on elanike arvu poolest üks maailma suurimaid linnu. Chongqingi lähedal Wanshengis toimusid tänavu Hiina meistrivõistlused orienteerumissprindis ja lühirajal. Neil kahel võistlusel kogesime Hiina orienteerumise tõelist ilu ja valu. Enne sprindimeistrivõistlusi jooksime veel PWT-välisel sõuüritusel, milleks oli 100-meetri-orienteerumine. Eesti orienteerujatele pole see midagi uut, tegemist oli siseorienteerumisega turismikeskuse parklas. Hiina MV sprindis joosti Wanshengi linnas. Kuigi kaardipilt meenutab võib-olla Lõuna-Euroopa sprindimaastikke, kus meie seltskonnast paljud olid orienteerumas käinud, osutus rada kõigile üllatavalt keeruliseks. Hiina tänavapilt on teistsugune kui Euroopas ning esialgu harjumatu. Kitsastel tänavatel ning siseõuedes oli korduvalt tunne, et jooksen läbi kellegi kõogi või elutoa. Jooksmist mõjutas veel võistluste ajal sadav vihm, mis muutis tolmused teed poriseks ning libedaks. Venelane Ilja Slepov olevat ühe terava kurvi võtmisel hoonest tuge otsides rusikaga kellegi majauksest läbi löönud. Meeste võistluse võitis taas Øystein Kvaal Østerbø, naiste seas võidutses hispaanlanna Ona Rafols Perramon⁸. Hiina MV lühirajal joosti Wanshengi lähedal maal. Võistluseelisel koosolekul öeldi, et kultiveeritud maal võib joosta, kui seal ühtegi kultuuri ei kasva.

Lauri Hiina müüri jooksmas

⁷ Alates 2007. aastast on peetud Suure Hiina müüri maratoni, mis toimub maikuuks.

⁸ 24aastane Ona Rafols Perramon on MMil esindanud Hispaaniat alates 2008. aastast. Tema parim individuaaltulemus on 27. koht sprindis 2010. aastal.

Kahjuks polnud keegi meist agroomipaberitega ning joosti seal, kus parajasti kõige parem oli. Kuna selgi päeval sadas kõvasti vihma, muutus kogu maastik poriseks, ja alati polnud kõige kiirem otsetee, vaid tasus kasutada maalappide vahel looklevaid teid. Neljakäpukil mööda mudaseid nõlvu ronimine ja lakkamatu vihm tähendas seda, et nii mõnigi jõudis finišisse pea lugematu kaardiga. Meeste võistluse võitis 2012. aasta MMI teate maailmameister Tomáš Dlabaja⁹, naiste võistluse aga hiinlanna Zhu Mingyue. Lugejad saavad Hiina MV maastikke kogeda, kui vaatavad YouTube'ist videot "PWT 2012 – Chinese experience".

Puhkepäeval külastasime Wanshengi kivimetsa. Wanshengi kivimets moodustus ordoviitsiumis (488-443 miljonit aastat tagasi) ning ta on Hiina suuruselt teine kivimets. Need faktid mind eriti ei erutanud, seda tegi hoopis teade, et sellest alast on orienteerumiskaart! 2011. aastal toimusid seal orienteerumisvõistlused (Hiina MV?). Kahju, et meil polnud piisavalt aega seal Foto-O'd teha.

PWT viimane osavõistlus toimus Pekingi botaanikaaias. Pärast Wanshengi maastikke oli botaanikaaias tehniliselt lihtne, vaja oli vaid kiireid jalgu. Meesteklassis läks võit jagamisele Tomáš Dlabaja ja belglase Yannick Michiels¹⁰ vahel, naisteklassis oli parim taas Lea Vercellotti. Kui olime oma raja ära jooksnud, õpetasime kohalikke kooliõpilasi orienteeruma. Minu õpetada oli kolm üliõpilast, kes said väga hästi kaardist aru, algõpetust polnudki neile vaja teha.

Viimasel reispäeval tutvusime veel Pekingiga ning võtsime ürituse kokku pidulikult õhtusöögil. Keelatud linna tol päeval ei pääsenud, küll aga käisime Tian'anmeni väljakul (Taevase Rahu väljak). Öösel sõitsime Lauriga taksoga lennujaama ning lendasime koju, Kirti jäi veel nädalaks Pekingisse sõbranna juurde ning Liis reisis edasi Austraaliasse, kus ta peaks veel praegugi olema. Hiina orienteerumis-maastikud jätsid väga hea mulje, võimalusel soovitan kõigil huvilistel neid kaema minna. Võib-olla juba järgmisel Hiina Park World Touril!?

Vasa Orienteerumisfestivali 2. päev (kaart on vähendatud)

Vaade Hiina lühiraja MV maastikule

⁹ 29aastane Tomáš Dlabaja on MMil esindanud Tšehhi koondist alates 2005. aastast. Tema parim individuaaltulemus on 6. koht sprindis (2007 ja 2008).

¹⁰ 21aastane Yannick Michiels on Olle kõva konkurent Belgias. Sel aastal Šveitsis tegi ta oma MM-debüüdi ning sai sprindis 31. koha.

Foto-orienteerumise kokkuvõte

Timo Sild

Ajakirja oktoobrinumbris 3/129 ilmus minu ja Jürgen Einpauli koostöös valminud Foto-O'le, mille ülesandeks oli vastavalt piltidele kanda kaardile orienteerumistrada Lausannes, Šveitsis paiknenud kaardil. Vastuseid sain järgmistelt inimestelt: Hannes Luidalepp, Arne Ansper, Henrik Erm perega, Lauri Sild, Madli-Johanna Maidla, Minija Pääslane, Oleg Košik, Raid Vellerind, Rain Vellerind, Sari Nurmela, Tomi-Andre Piirmets, Uku-Laur Tali koos Kevin Koskise ja veel mõnega. Aitäh kõigile vastanutele!

Vaatame nüüd, kus punktid tegelikult asusid, missugused punktid olid kõige raskemad ning kas keegi ka kõik punktid õigesti ära arvas.

Start asub kaardi kirdenurgas, tähis toetub vastu Šveitsi skulptori Nag Arnoldi pronkstaiest "L'Elan". Kuju taga on näha purskkaevu, mille abil on stardi asukohta lihtne kindlaks määrata. Purskkaevu taga nõlval on Olümpiamuuseumi park ning mäe peal Olümpiamuuseum ise. O-jooksu MMi ajal juulis käisid Olümpiamuuseumis ümberehitustööd, mistõttu külastajatele oli avatud ajutine näitus ühe laeva peal, see laev oli stardikoha pildistamise ajal parajasti Jürgeni selja taga ankrus.

Esimene punkt asub Olümpiamuuseumi pargis. Punktini on esimesena jõudnud "Tšehhi vedur" Emil Zátopek (1922–2000), neljakordne olümpiavõitja aastatest 1948 (10000 m) ja 1952 (5000 m, 10000 m ja maratonijooks).

Kõik vastajad olid tublid ning määrasid enamike punktide asukohad õigesti, kuid nagu meil kõigil ühel tavalisel orienteerumisrajal, lipsasid mõned vead siiski sisse. Keerulisimateks osutusid punktid 9 ja 12. Üheksanda punkti puhul olid mitmed vastajad õigele vastusele väga lähedal, kuid läbikäigu nurga asemel pakkusid punkti asukohaks müüri otsa. Foto tähelepanelikul vaatamisel näeme, et paremas ääres on näha edelapoolset müüri otsa. Kui punkt asuks kirdepoolse müüri otsas, poleks edelapoolset müüri fotol näha. Vaid üks vastaja oli punkti piirkonnaga eksinud ning otsis punkti teisel pool maja. Ka kaheteistkümnenda punkti aetasid vastajad valdavalt õigesti piirkonda, kuid eksisid kõlviku piiri nurgaga. Punkti õige asukohta reedavad teisel pool jalteed kasvavate puude read. Kaks vastajat arvasid, et punkt asub sama tänava põhjapoolses jätkuosas.

Lisaks ülal esitatud probleemsetele punktidele eksis üks vastaja viimase punkti asukohaga.

Kõik punktid määras õigesti vaid Lauri Sild, kuid erinevatel põhjustel tema auhinna väljaloosimises ei osalenud. Märkusena pean mainima, et Lauri tegi foto-O'd teistega võrdsetel tingimustel – ta nägi rada ja pilte esimest korda ajakirjas ning MMi ajal sprindi võistlusmaastikul jooksmas või jalutamata ei käinud.

Kui Lauri kõrvale jätsin, jäi sõelale mitu vastajat, kellel oli vaid üks vale vastus.

Loosiõnn naeratas seekord Henrik Ermile.

Võitja saab endale komplekti Hiinast Park World Touri etappidel kaasa toodud kaunistatud (ja kasutamata) söögipulgad.

Palju õnne!

Lahendus koos vigadega (kaarti on vähendatud)

Linnamägede ülesande kokkuvõte

Timo Sild

Orienteeruja ajakirja ajaloo teist linnamägede ülesannet proovis lahendada 11 inimest: Eleri Hirv, Kadri Isakar, Liile Jõgi, Lauri Leppik, Heino Mardiste, Edith Pärnik, Lauri Sild, Mikk Tali, Taivo Timmusk ja Ade Palm (lahendasid koos). Aitäh teile!

Alljärgnevalt annan õiged vastused, mainin ära vead ning kuulutan välja õnneliku võitja, kes saab omale AS Regio Eesti kihelkondade kaardi.

Aprillikuu ja juunikuu Orienteeruja numbrites on teine ja kolmas kaarditükk läinud omavahel vahetusse, käesolevas artiklis lähtun aprilli Orienteerujas (nr 1/127) esitatud järjekorrast.

1 Sinialliku linnamägi (Viljandi khk). Kaardi nimi "Loodi-Sinialliku" (9506-2), autor Kalle Kalm. Kõik vastasid õigesti, kuid kolm vastajat pakkusid kihelkonnaks Paistu kihelkonda. Kuna Sinialliku linnamägi asub Viljandi ja Paistu kihelkonna piiril, lugesin õigeks mõlemad vastusevariandid. Tähelepanelikud ehk märkasid, et linnamäe asukoht ja nimi on

kaardiserval ära märgitud – Kalle Kalmu toliaegsetele kaartidele on mõnikord lisatud nimekiri kaardil asuvatest vaatamisväärsustest, vt veel "Loodi-Põrguorg" (9507-2) ja "Kütiorg" (9734).

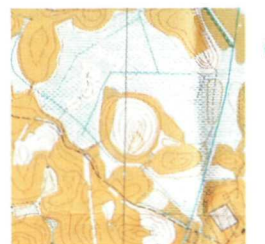
Leiumaterjali ja süsinikuproovide järgi on linnamägi dateeritud põhiliselt 12. sajandiga, 13. sajandi alguses linnus häabus konkureeriva Viljandi linnuse tõttu. Viljandi-Mõisaküla raudtee ehitamisel 19. sajandi lõpus kaevati maha linnamäe kogu idapoolne külg.

2 Rõuge linnamägi, ka Liinamägi või Kantsimägi (Rõuge khk). Kaardi nimi "Rõuge" (8639), autor Avo Saue. Kõik vastasid õigesti. Leidude järgi on linnamägi dateeritud 8.-11. sajandisse. Rõuge linnamäelt leitud Araabia hõbemündid ning arvukad kopraluud osutavad omaaegsele ulatuslikule rahvusvahelisele karusnaha-kaubandusele, mis tõi suurt rikkust Rõuge muinaseestlastele¹. Aastatel 2010-2012 viidi Rõuge linnamäel läbi eksperimentaararheoloogiline projekt, mille raames rekonstrueeriti viikingiaegne eluhoone. Viis arheoloogiatudengit võtsid selle hoone 2012. aasta talvel ühe nädala jooksul ka reaalselt kasutusse².

3 Sõmerpalu (vasalli)linnuse (Urvaste khk). Kaardi nimi "Sõmerpalu" (2011022), autorid Juozas Smalinskas ja Markus Puusepp. Ühel vastajal vastus puudus, kõik ülejäänud vastasid õigesti. Sõmerpalu vasallilinnus oli Tartu piiskopkonna lõunapiiri kaitseks püstitatud linnus, mis kuulus Kursellidele ning moodustas koos Vaabina ja Vana-Antsлага ühise kaitseahela. Esmamainitud 1555. aastal, purustati Liivi sõjas³.

4 Karula Rebase linnamägi, ka Liinamägi (Karula khk). Kaardi nimi "Lüllemäe S" (923), kaardi autorid Mati Lehis, Arvo Kivikas, Kalle Remm ja Toivo Kotov. Ühel vastajal vastus puudus, ülejäänud üheksal oli vastus õige. Linnusest ja asulakohast koosnev kompleks ei

tohiks olla varasem 6. ja hilisem 11. sajandist. Karula Rebase linnamäe avastas alles 1997. aastal Andres Vindi, kes on praeguseks kokku leidnud 8 seni tundmata linnamäge.

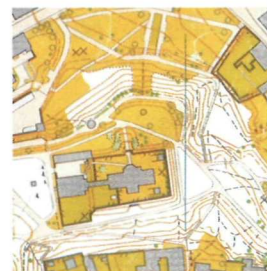

5 Valgjärve järveasula (Helme khk). Kaardi nimi "Koorküla" (608), autorid Rein Välja ja Vello Rootsi. See "linnamägi" oligi trikikas. Kaheksa inimest vastasid õigesti. Üks pakkus Helme kihelkonna asemel Kanepi kihelkonda (eksitus ilmselt sellest, et Kanepi kihelkonnas on koht nimega Valgjärve – 2009. aastal toimus seal Eestimaa XI Talimängude suusa-o sprint) ja teine valesti vastaja pakkus

linnamäeks Kullamäge (Koorküla Veskijärve juurde jääv mägi, kust on väidetavalt leitud kullast kõrvarõngaid, sõrmuseid ja ehtenõelu; kulla mägi muidugi ei sisalda, kuid muistsel ajal olevat seal olnud pelgupaik). Valgjärve järveasula oli tõenäoliselt esimese aastatuhande lõpusajanditel ühele Muinas-Eesti kogukonna rikkale ülikule kuulunud kindlustatud asula. Valgjärve järveasula on Eestis ainus teadaolev järveasula, Lätis on seevastu teada kokku kümme Koorküla Valgjärve järveasulaga samaaegset järveasulat.

6 Lähte Palalinn (Äksi khk). Kaardi nimi "Lähte" (2005054), kaardi autorid Minija ja Priit Pääslane. Selle linnamäe äratundmine ei valmistanud kellelegi raskusi, kõik vastasid õigesti.

7 Tartu muinaslinnuse, Tartu Toomemägi (Tartu-Maarja khk). Kaardi nimi "Tartu Toomemägi" (200605), autor Kalle Kalm. Kõik vastasid õigesti. Henriku kroonikas on Tartu linnust – *Tharbata*, *Tarbata*, *castrum Tharbatense*, *Tarbeta*, *Tharbete*, *Tarbeten*, *Darbeten* – ja seda ümbritsenud maad – *provincia Tharbatense* – ning elanikke nimetatud ligi 20 korda. Kroonika teadetest nähtub, et muistse vabadusvõitluse algerpoodil jäi Tartu ilmselt Otepää varju. Aastal 1211 olevat linnus olnud koguni maha jäetud. Tartu tähtsus suurenes muistse vabadusvõitluse lõpu poole.

Aastal 1211 olevat linnus olnud koguni maha jäetud. Tartu tähtsus suurenes muistse vabadusvõitluse lõpu poole.

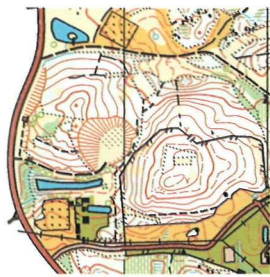

8 Otepää linnamägi, ka Liinamägi (Otepää khk). Kaardi nimi "Otepää linnamägi" (200604), autor Kalle Kalm. Kõik vastasid õigesti. Otepää oli Ugandi tähtsamaid keskusi alates 12. sajandist ning etendas olulist osa muistses vabadusvõitluses 13. sajandi algul, eriti sõja esimesel poolel. Otepääd on mainitud esmakordselt Vene kroonikates aastal 1116, mil linnuse olevat vallutanud Novgorodi vürsti Mstislavi väed.

¹ vt. Ivar Leimuse ja Mauri Kiudsoo artiklit "Koprad ja hõbe" http://rahvusarhiiv.ra.ee/public/TUNA/Artiklid_Biblio/LeimusIvarKiudsooMauri_koprad_TU_NA2004_4.pdf

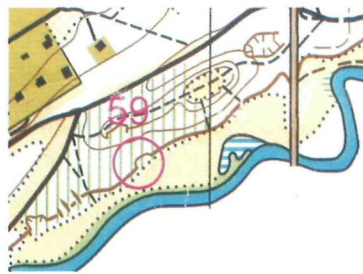
² Rõuge muinasmaja projektiga saate tutvuda leheküljel <http://www.muinasmaja.edicypages.com/et> Leheküljel on viide ka magistritööle, mis kirjutati Rõuge muinasmaja ehitamisest.

³ Liivi sõjast on kahel viimasel hooajal rääkinud Vikerraadio saade "Eesti lugu". Sõmerpalu linnusest seal minu teada juttu pole olnud. Tegemist oli siiski vähetahtsa linnusega, mis sõjakäikude ajal võeti ilmselt nõu lennu pealt ära.

9 Kaloga Jaanimägi (Rõuge khk). Kaardi nimi "Vällamäe" (2003029), autor Kalle Kalm. Kolm vastajat eksisid: kaks inimest pakkusid linnamäe nimeks Vällamäge, ühel vastus puudus. Kaloga Jaanimäel asunud linnusekoha leidis hiljuti samuti Andres Vindi. "Jaanimägi" on kõige tavalisem mäenimi ja üldse kõige sagedam kohanimi Võrumaal, muistne linnusekoht

on endale Jaanimäe nimeks saanud arvatavasti 18.-19. sajandil, vana nimi Liinamägi kandus aga õige linnusekoha naaberkünkale, mille nõlvad on samuti küllalt järsud. Vahel, kui mägi meenutab oma kujult muistset linnamäge, võib ta saada vastava nime, ilma et seal tegelikult mingit linnust oleks olnud – Venemaal on sellise mäe nimi Gorodištše, Võrumaal Liinamägi, vahel harva ka Kantsimägi.

10 Peedu Kerikmägi (Nõo khk). Kaardi nimi "Vapramäe" (2008027), autorid Olavi Kärner ja Tarvo Avaste. Eksis üks vastaja, kes pakkus vastuseks Vapramäe linnamäge. Rahvasuus on küll legende, mille järgi ka Vapramägi on endine linnamägi, kuid senimaani pole

seda suudetud teaduslikult tõestada. Linnamäe põhiline kasutusaeg jääb 6.-11. sajandisse.

Märkuseks veel niipalju, et kaardinumbreid ma punktide jagamisel arvesse ei võtnud, kuna mõne kaardi puhul oli väga raske otsustada, millise variandiga täpselt tegu. Olulisem oleks tõenäoliselt olnud küsida kaardi autori nime.

Kuus inimest määrasid ära kõik 10 linnamäge, loosi tulemusel osutus auhinnavõitjaks **Kadri Isakar**. Palju õnne!

VÖISTLUSTE KOKKUVÕTTED

Kaardistamisvõistluse kokkuvõte

Kalle Remm ja Markus Puusepp

Kevadises Orienteerujas nr 1/127 kuulutas Eesti Orienteerumislüüdi kaarditoimkond välja eksperimentaalse kaardistamisvõistluse, mille eesmärk oli koguda näiteid erinevate kaardistajate stiilidest ja käekirjast ning anda kõigile võimalus saada oma kaardi kohta hinnang ala asjatundjatelt. Selleks kaardistasid üht ja sama maastikuosa mitu eri kaardistajat. Kaardistatud maastik asus hästi ligipääsetavas kohas Kambjas Tartumaal, mis oleks pidanud innustama hulgaliselt algajaid ja pakkuma huvi ka kogenumad joonistajale. Paraku oli huvi osalemise vastu kesine, kuigi igasuguse kogemusega kaardistajal oleks sellest midagi õppida: noored õpiksid süvitsi leppemärke tundma ja kogenumad saaksid väärt tagasisidet.

Ülesanne oli kaardistada ~0,2 km² suurune mitmekesise reljeefi ja taimkattega maastikuosa Kambja asulas, mõõtkavas 1:15000, kõrgusjoonte lõikevahega 5 m. Võistlejail olid kasutada Maa-ameti laserskaneerimise käigus saadud kõrgusandmete põhjal loodud 1-meetrise lõikevahega samakõrgusjooned ning pinnakatteerinevusi kujutav intensiivsuspilt. Samuti võis kasutada kõiki enda hangitud alusmaterjale.

Laekunud töid hindasid kameraalselt ja maastikul Kalle Remm ning kameraalselt Markus Puusepp, lähtudes Rahvusvahelise Orienteerumisföderatsiooni (IOF) kehtestatud orienteerumiskaartide tootmise juhendist ISOM 2000, EOLi kaardikoodeksist ja oma subjektiivsest arvamusest.

Korraldajatele laekus kolm programmiga OCAD vormistatud võistlustööd (joonis 1), mille autoriteks olid 1) Toivo Saue (HOK), 2) Uku-Laur Tali (Harju KEK) ja 3) Minija Pääslane (Ilves).

Välikontrolli tulemus

Võistlustöö 1 on tehtud ilma kohapeal käimata, vaid olemasolevate kaartide ja kaugseire andmete järgi. Tulemuseks on kaart, millel saaks küll korraldada mõne sportliku vabaõhuürituse, kuid ma ei nimetaks seda sportkaardiks, mis üritab tagada võistlejatele võrdseid tingimusi. Kõige enam häirivad suured vead teedevõrgu osas. Lugesin selle töö Hiiu

naljade kilda ja detailsemalt seda tööd ei uurinud. Töö väärriks siiski eripreemiat tähelepanu juhtimise eest asjaolule, et võistukaardistamist ei tasu ülearu tõsiselt võtta.

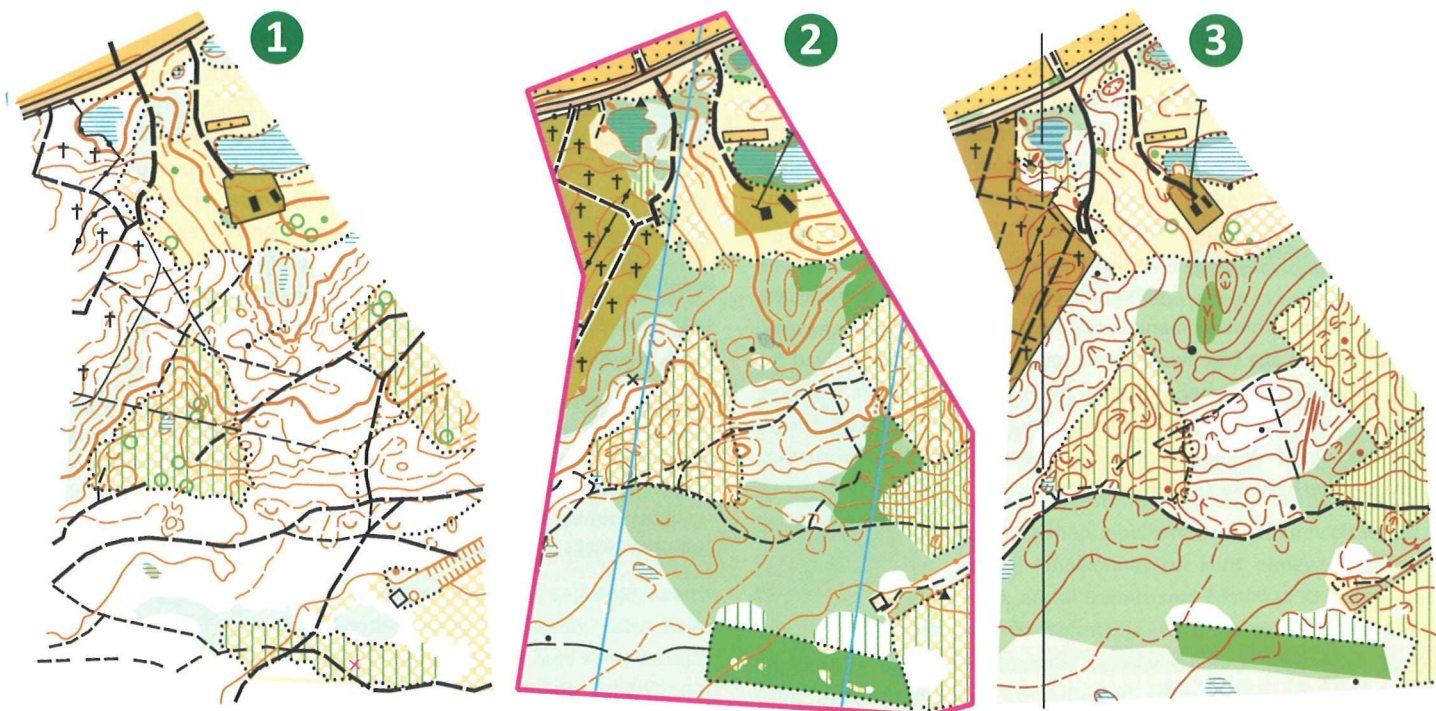
Näiliselt suur erinevus võistlustööde 2 ja 3 põhja-lõuna suuna osas on suuremalt jaolt tingitud eri nurga all olevast joonisest esitatud pdf-failis. Kui joonised samasse koordinaadistikku viia, jääb magnetpõhjajoonte suuna erinevuseks 3,5 kraadi. Magnetpõhja suunda täpselt mõõta oli paraku raske nii kaardistajal kui ka kontrollijal, sest kaardistatava ala aluskaardil ei ole ühtegi kindlalt äratuntavat usaldusväärset piisavalt pikka ja sirget objekti.

Kaardistamisvõistluse juhend nõudis lähtumist ISOM2000 märkidest. Hindamisel lähtusin ISOM2000 inglisekeelse versiooni sõnastusest¹.

Nagu välikaardistamisel ikka, on paljusid kohti ja üksikobjekte võimalik mitut moodi kujutada, ning ka juhendit saab erinevalt tõlgendada. Kui välikontrollija mõnda oma kaardistust uuesti üle vaatab, on paranduste tihedus mõnikord suuremgi. Välikaardistamine on mingis osas subjektiivne ja maastiku kaardil kujutamine on mingil määral kunstilooming. Kunstiloomes ei ole absoluutset tõde ja see ei ole isegi eesmärgiks. Ka iga üksikhindaja on mingis suunas kallutatud. Seega ei tule kõiki järgmises tabelis olevaid märkusi otseselt vigadeks lugeda. Paljud märkused osundavad hindaja eelistusele kohtades, kus kaardistused erinevad. Kaarditöö väärtust peaks hindama laiem kasutajate ring.

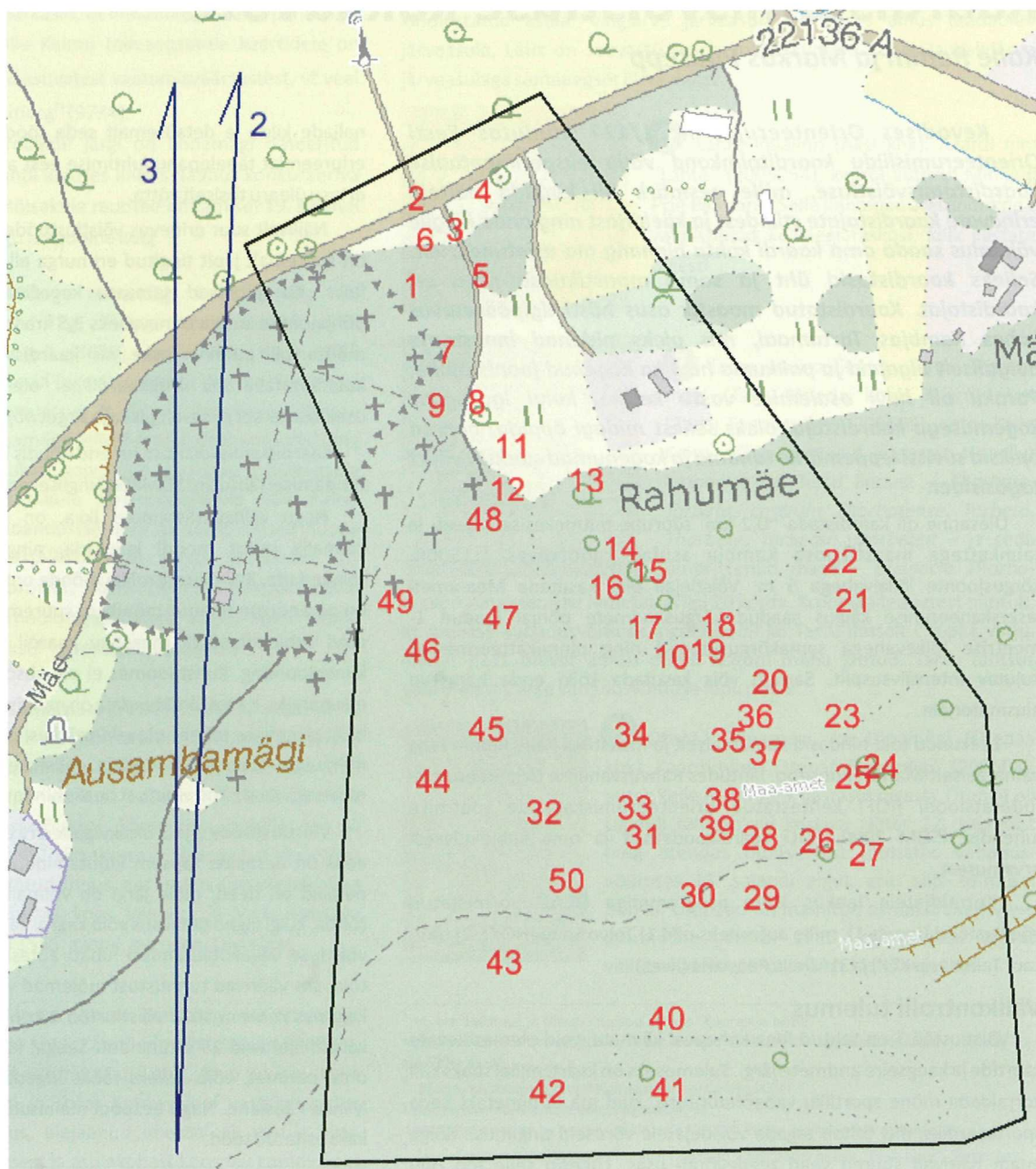
Võistlustööde 2 ja 3 üksikvigade arv on üsna lähedane. Võistlustöö 3 eelis on detailide täpsem kujutamine, eriti reljeefivormide osas. Just detailid on need, mille järgi on võimalik kohta maastikul kindlalt ära tunda, kuigi liigne detailsus võib kaardi kasutamist hoopis takistada. Kuna võistluse väljakuulutamisel lubati autasustada (kõiki) väljapaistvamaid töid, siis väärivad tunnustust mõlemad välikaardistused. Märkusi kokku kogunes rohkem siiski võistlustöö 2 kohta – 35; võistlustöö 3 kohta oli kontrollijal vaid 25 etteheidet. Seega: kui ikka on tarvis nimetada vaid ühte parimat, võib selleks tööks lugeda võistlustöö nr 3, mille esitas Minija Pääslane. Nagu eespool mainitud, väärivad tunnustust ka teised kaks esitatud tööd.

¹ <http://www.orienteerumine.ee/kaart/isom-2000.pdf>

Joonis 1.

Võistlustööd ja nende tähistamiseks kasutatud numeratsioon. Loetavuse huvides on edaspidi kõikide orienteerumiskaartide mõõtkava 1:5000.

Joonis 2.

Märkuste paiknemine kaardistatud ala piiride suhtes ning kaardile kantud põhja-lõuna joonte suund kaardistajatel 2 ja 3.

Järgnevad üksikmärkused käivad kohtade kohta, mis on numbritena kaardil (joonis 2). Tabeli päises olevad numbrid 2 ja 3 tähistavad võistlustoid 2 ja 3. Üldmärkused ei ole nummerdatud.

NR	Märkus	2	3
	Leppemärgid (viirutused, lohud, ristid) ei ole kaardile kantud põhja-lõuna suuna joonte järgi orienteeritud.	X	
1	Tavaline pajudega soo, raskesti läbitav taimestiku, mitte veeseisu või ebakindla pinnase tõttu. ISOM2000 märk 309 nõuab musta piirjoont.		X
2	Lähestikku (1–2 m vahega) paiknevad puud tuleks kaardistada ühe märgiga. ISOM2000 nõuab, et märkide 418, 419, 420 kasutamisel oleks kaardi legendis ära näidatud nende tähendus. Praegu jääb arusaamatuks erinevus märkidega 419 ja 420 tähistatud objektide vahel. Selles kohas on igatahes puud, mitte põõsad. Kaardil 2 on need üldse puudu.	X	X
3	Horisontaal ei peaks teed ületama. Teest lääne pool langust praktiliselt ei ole.	X	
4	Kui seda serva üldse järsakuna kaardistada, siis peaks järsak tulema maantee serva. Kaardil on järsaku põhjapoolne osa soo servas. Järsaku joon peaks näitama järsu nõlva ülaserava asukohta.		X
5	Alaline kitsas kruusatee, mida on olnud tavaks kaardistada pideva joonega (märk 504), leppemärk 505 tähistab pinnasteed (<i>vehicle track</i>). Mõõnan, et selle leppemärgi ISOM2000 määratlus on veidi ebaõnnestunud (503 <i>minor road</i> on laiem kui 504 <i>road</i>) ning võimalik liikumiskiirus ei ole selge kriteerium. Sellel teel saaks üsna kiiresti sõita, kui see oleks pikem ja sirgem. Teekate ei takista autosõitu.	X	
6	Pigem kivikülv, mitte kivihunnik, sest kivid on suuremal alla laiail ega ole üheski punktis üle 1 m kõrged.	X	
7	Ei vääri nii tihedat rohelist. Pealegi ei kata tihe nõges ja vaarikas kogu viirutatud ala.	X	
8	Autode ümberkeeramiskoht kalmistu servas on mõõtkavalise laiusega.	X	
9	Radade asend omavahel ja kalmistu serva suhtes on ebatäpne.	X	X
10	Seljandiku lõunanõlva metsa joostavus on selgelt parem kui seljandiku harjal ja põhjanõlval.		X
11	Selge metsa esileulatav osa võiks olla samuti punktiiriga servatud.		X
12	Võiks lisada ebatasase ala.	X	X
13	Ebatasane ala on puudu.		X
14	Vähemalt otse august lääne pool ei ole mets nii tihe, et vääraks märki 410.		X
15	Auk puudub.	X	
16	Formaalselt merepinnast mõõtes võib horisontaal tõesti õige olla, aga maastikul liikuv inimene märkab, et künka pikitelje suund on väär.	X	
17	Lagedat ei ole. Puistu esimeses rindes on häil, mis on täidetud 4–5 m kõrguse sarapuuvõsaga.	X	
18	Sadulakoht väga ebamäärane, ei ole selgem ega madalam lääne pool olevast sadulakohast.	X	
19	Seljandiku lõunanõlval võiks poolhorisontaal kujutatud olla. On suhteliselt suur ja selge nõlv.		X
20	Pooljoone katkestuskoht jääb raja märgi alla.		X
21	Raiesmik on vähemalt keskosas täitsa lage.	X	
22	See koht langeb pigem lääne poole, mitte ida poole.		X
23	Kaks teeuret, millest läänepoolne ei vääri põhjaosas märki 109, küll aga on vähemalt idapoolne keskosas üle meetri sügav.	X	X
24	Küngas on mõõtkavalise suurusega.		X
25	Võiks lisada ebatasase ala.	X	X
26	Alla 1 m kõrgune kivi tihedas võsas ei vääri kaardistamist.		X
27	Tee klass peaks olema 506, mitte 507. Hädavajadusel oleks see isegi sõiduautoga sõidetav.	X	
28	Orvand on pinnavormina sügavam.	X	
29	Pinnavormina selge küngas. Horisontaali kõrgust võib veidi nihutada, et iseloomulikke pinnavorme selgemini esitada, sest võistleja ei hakka maapinna absoluutkõrgust loodima.	X	
30	See lohk võiks pigem olla mõõtkavaline.	X	
31	Oru lõpus võiks pigem olla eraldi lohk.	X	
32	Teerada täiesti hääbunud. Võib lugeda maastiku muutuseks.		
33	Uus krossirada puudu. Võib lugeda maastiku muutuseks.		
34	Loetamatu tähendusega reljeefivorm raja märgi all.	X	
35	Selge orvand puudu.	X	
36	Kivi ja orvandi vahel on nina.	X	X
37	Kui seda kivi üldse kaardistada, siis peaks ta olema tsipa lõuna pool (kuna ka horisontaali tuleks nihutada). Sellise kivi võiks ka kaardistamata jätta. Oli hulk vaeva, et seda kändudest eristada.		X
38	Siin võiks olla valge mets (märk 405) ja tiheda tormimurru koht märgiga 410.	X	X
39	Selge küngas kaardilt puudu.	X	
40	Siin võiks olla valge mets (märk 405).	X	
41	Lagedamad kohad on tõesti olemas, aga kuusekultuuri lõunaserv on hajus ega vääri piirjoont.	X	X
42	Joostav metsaveojälg puudu.		X
43	Soo on puudu. See soo on isegi ilma välitööta tehtud võistlustöö. Tasub uurida varasemaid kaarte.		X
44	Lohk idaosas laiem (ümaram).	X	
45	Kaardistamist vääriv auk puudu.	X	X
46	Onni taga kaks eraldi orvandit. Onni ennast võib lugeda ajutiseks objektiks.	X	
47	Väikesed külgorvandid ei asetse vastastiku. Teises võistlustöös on need üldse puudu.	X	X
48	Orvand tõuseb kõrgemale.	X	
49	Kalmistu serva ja tee vahe aheneb silmanähtavalt.	X	
50	Siin piirkonnas võiks olla pigem esimese astme roheline (märk 406). Sarapuul varjab küll suvel nähtavuse, kuid ei takista väga palju jooksmist. Märk 408 peaks tähistama umbes kahe kuni viiekordset läbimisaega (kiirus 20-60%), võrreldes selle piirkonna normaalmettsaga.	X	X

Kameraalne hinnang

Kameraalselt hinnati kaartide OCAD- ning PDF-failide vastavust võistluse juhendis ette antud tingimustele, st EOLi kaardikoodeksile ning ISOM 2000-le.

Kaardikoodeks

Eesti Orienteerumisliidu kaardikoodeksi viimane versioon pärineb 2010. aastast ja määrab muu hulgas ära kaardi kohustuslikud kirjad, elemendid ja andmed. Kõik esitatud tööd pidasid sellest nõudest üldjoontest kinni. Ainukesed reaalselt puudu olevad kirjad ja elemendid olid töös 2, millelt puudus kaardi asukoha maakond (Tartumaa) ning kus kaardinurgast puudusid mitmed andmed, nt kaardi number ja kaardistuse tellija. Töö nr 3 kaardinurgast oli puudu kaardistaja nimi (Minija Pääslane) ning kirjade suurus ei vastanud koodeksis ette nähtud suhteartvudele.

ISOM 2000

Rahvusvaheline kaartide valmistamise standard ISOM 2000 on tähtsaim orienteerumiskaartide kohta avaldatud juhend, millest peavad, vastavalt EOLi kaardikoodeksile, lähtuma ka kõik Eestis valmistatud ning ametlikeks võistlusteks kasutatavad orienteerumiskaardid (v.a sprindi-, SO-, RO- ja rogainikaardid). ISOM 2000 määrab ära iga nähtuse kujutamiseks ettenähtud leppemärgid, nende värvi, mõõdud, minimaalsed suurused, kombinatsioonid jm. Samuti nõuded kaardi generaliseerimisele ja loetavusele.

Leppemärkide korrektsuse (mõõtmed, värv) kontrollimiseks oli kõige lihtsam viis kasutada OCADi tarkvara, kus tuli avada tühi 1:15000 mõõtkavas korrektsete leppemärkidega kaardifail ning importida sellesse võistlustööd, andes käsu kaasa tuua ainult tühja faili leppemärkidest erinevad leppemärgid. Juhul, kui importimisel tekkis leppemärkide valikusse uusi märke, mida oli kasutatud ka maastikunähtuste kujutamisel, võrdlesin nende omadusi ISOM 2000-s nõutuga. Tööd 2 ja 3 olid loonud või importinud teistest failidest oma töösse küll uusi leppemärke, kuid kõikidel kaartidel kasutatud leppemärgid olid vastavuses nõuetega.

Paraku oli leppemärkide õigesti kasutamisega probleeme:

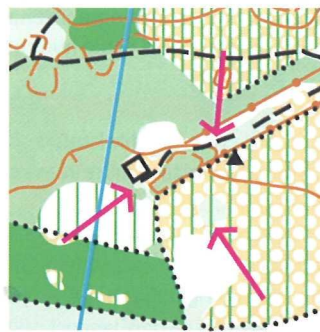
Kõikidel kaartidel oli vähemalt korra või paar eksitud kahe sama värvi objekti minimaalse lubatud vahe vastu: pruunil ja mustal värvil on selleks 0,15 mm. Samakõrgusjoonte puhul tähendab see ligilähedaselt seda, et kahe joone vahele peab mahtuma veel kolmas joon. Rohelisel on lubatud vahe veelgi suurem. Kuigi arvutijoonisel võib objektide vahe olla veel tajutav, ei pruugi see trükitehniliselt enam loetavaks jääda (joonis 3).

Ei oldud kinni peetud leppemärkidega kujutatud nähtuste lubatud minimaalsest suurusest. Näiteks leidis palju allapoole lubatud miinimumi jääva suurusega poollagedaid (ISOM 404, minimaalne suurus 16 mm²), tööl nr 2 aga ka rohelisi alasid (ISOM 406, 408 ja 410, minimaalne suurus 1 mm²). Töö nr 3 kagunurgas asuv vare oli joonistatud lubatust pisemana (ISOM 530, lubatud minimaalne küljepikkus 0,8 mm).

Töös nr 2 esines eksimusi leppemärkide kombineerimisel: korduvalt kattis kehva jalgealust tähistav roheline püstviirutus lubamatult ka halba joostavust tähistavaid rohelisi pindobjekte (joonis 3).

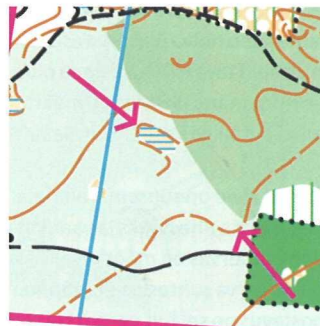
Abihorisontaale kasutati vääriti töödes nr 2 ja 3. Töös nr 2, leidis paaris kohas kahe samakõrgusjoone vahel kaks erinevat tasandit näitavat abihorisontaali ning mõlemas oli üks abihorisontaal joonistamata jäetud, mistõttu polnud sadula kõrgusest võimalik selget ettekujutust saada (joonised 4 ja 5).

Ühelgi tööl ei olnud ISOM 2000-s nõutud leppemärkide seletust, milles oleks kirjeldatud kaartidel kasutatud leidnud rohelise ringi ja rohelise punkti (ISOM 419 ja 420 – taimestiku pisiobjektid) ning musta rist (ISOM 540 – pisiobjekt) seletust, nagu ISOM 2000 nõuab. Üldjoontes on nende puhul küll teada, et kujutatud on puid ja põõsaid ning inimtekkelisi objekte, kuid ISOM 2000 eeskiri nõuab nende märkide tähenduse selgitamist iga kaardi või võistluse puhul, ning võistlejate kaitseks tuleb nõuetest kinni pidada.

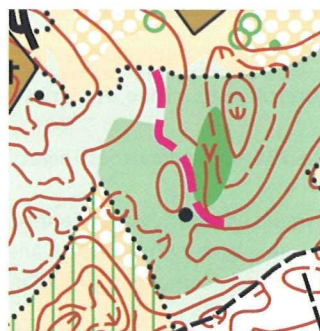
Joonis 3.

Eksimused töös nr 2. Põhjasuunast alates päripäeva: pruuni värvi objektid puutuvad kokku; lubamatu leppemärkide kombinatsioon; musta värvi leppemärkide vahel puudub loetav vahe.

Joonis 4.

Eksimused abihorisontaalide kasutamisel töös nr 2.

Joonis 5.

Puuduv abihorisontaal töös nr 3.

Kokkuvõte

Negatiivse ja positiivse kriitikaga oleks võimalik pea lõpmatult jätkata, täpselt nagu iga teisegi (orieenteerumiskaardi) puhul. Mitmed teemadki jäid läbi vaatamata, kuid ajakirja maht ning kontrollijate võime kõiki kirjasõnas edasi anda seavad piirid. Kaardistusvõistluse korraldajad loodavad, et osavõtt eksperimendist andis kaardistajatele juurde uusi oskusi, teadmisi ja arusaamu ning indu edaspidigi orienteerumiskaarte teha.

Parimaks tööks on sel korral mõlema hindaja poolt enim poolehoidu leidnud töö nr 3, mille valmistas **Minija Pääslane**. Minijale ning teisel välitööl käinud osalejale **Uku-Laur Tallile** on Eesti Orienteerumisliidu poolt auhinnaks ajakirja Orienteeruja 2013. aasta tellimus ning kõigile osalejale mõnetunnine koolitus programmiga OCAD kokkuleppelisel ajal.

Saadetud võistluskaartide täisversioonid on nähtavad ja alla laetavad ajakirja veebilehelt www.orienteerumine.ee/ajakiri/index.php

Korraldajad tänavad osalejaid ning soovivad kõigil huvilistel, vaatamata võistluse lõppemisele, Kambjas kaardistamisega kätt proovida!

Teerajaorienteerumine õige nime ja koha otsinguil

Sixten Sild

Teerajaorienteerumine (TRO) on varsti 20 aastaseks saav orienteerumisalala, mis on Rahvusvahelise Orienteerumise-föderatsiooni (IOF) poolt ellu kutsutud tagamaks orienteerumisspordi harrastamise võimalust ka kõigile neile, kelle liikumisvõime on piiratud. Algselt invaspordina harrastatud ala on tänaseks päevaks arenenud tõsiselt-võetavaks mõttespordiks, milles peetakse EM- ja MM-võistlusi. Võisteldakse kahes klassis: paraolümpia- ja avatud klassis. Viimases on teretunud osalema kõik soovijad sõltumata soost, vanusest, füüsilisest võimekusest vms. MM-võistlused toimuvad enamasti koos OJ MM-idega. Eestit esindas 2011. a MM-võistlustel Prantsusmaal Soomes elav Eesti kodakondne Aleksei Laisev, kes tuli avatud klassis 64 osavõtja seas tublile 18. kohale, vaid koha võrra tagapool parimast lätlasest Zita Rukšānest. Läti ja Leedu on sellel alal „arenenud riigid“, Eesti aga selgelt „arengumaade“ hulka kuulub.

EOL ja Läti o-liidu ühise Eesti-Läti projekti raames toimus mullu Eestis kaks teerajaorienteerumise koolitust (Valgas ja Tartus) ning läbi nende on Eestisse tekkinud kümnekond inimest kes omavad piisavat kompetentsi vähemalt algajate võistluse korraldamiseks. Võrus on mullu ja tänava sügisel korraldatud kohalikele huvilistele TRO seminar ja võistlus, mille initsiaatoriks oli Võrumaa Puuetega Inimeste Koja tegevjuht Väino Marjak. Tänavu olid sealjuures rajameistriteks tunnustatud asjatundjad Lätist – Jānis Bergs ja Zita Rukšāne. Külalisvõistlejatena osalesid ka kolm võistlejat lõunanaabrite leerist ning paraolümpia klassis võitiski võistluse nende MM-koondislane Valdis Strods.

Oktoobri lõpus toimus Eesti TRO-rindel oluline läbimurre kui kolm võrukest võtsid ette võistlusreisi Lätimaale ning osalesid kahel võistlusel Dobeles ja Salduses. Pioneerideks olid Heli ja Kristina Haug ning Väino Marjak. Algus on seega tehtud ja nüüd on aeg julgelt edasi liikuda. TRO vajab Eestis eestvedajaid, Võru kogemus on juba näidanud, et harrastajad on olemas kui vaid keegi kaarte, treeninguid ja võistlusi korraldaks. Selles osas on jäme ots esialgu orienteerujate kui kaardistajate ja oskusteabe omanike käes.

TRO sobib väga hästi osana o-klubide seltskondlikele üritustele, kuna see on sugude ja vanuste ülene ühine põnev harrastus ja eksivad need, kes peavad seda „ratastooli-invaliidide igavaks eralõbuks“. TRO-ga alustamisel on parimaks eelduseks hea sprindikaardi olemasolu. Selle abil saab esimese lihtsa TRO-treeninguvõistluse korraldada kasvõi samal päeval kui see idee pähe tuleb. Keerukamate radade tarvis on reeglina vaja sprindikaarte rajaplaneerimise käigus veel oluliselt täpsustada. Tegemist on tavaorienteerumisega võrreldes tõesti lausa täppisteadusega ja seepärast ei ole võimatu, et käesolevas artiklis nimetame seda ala Eestis viimast korda teerajaorienteerumiseks. See nimetus on otsetõlge ingliskeelsest originaalst „trail orienteering“, kuid mitmes riigis kasutatakse hoopis teisest sõnatüvest tulenevat nimetust, mis võiks eesti keeles olla täpsus- või täppisorienteerumine. Nende kahe variandi vahel aitavad valiku teha loodetavasti keeleinimesed. Võrdluseks, samast sõnast „täpsus“ tulevad nimed näiteks soome keeles - „tarkuus-suunnistus“ ja rootsi keeles - „Pre-O“ ehk „precisionsorientering“. Eestis on ala asjatundjad tänavu kaldunud eelistama uut nimetust, kuna see peegeldab palju paremini selle spordiala sisu. Lätis lähivad arvamused ala nimetuse osas esialgu lahku, on nii vana kui ka uue pooldajaid.

Avaldame edaspidi selle põneva vabas õhus harrastatava mõttespordi lühitutvustuse estofiilist lõunanaabri Jānis Bergs'i sulest.

Teerajaorienteerumise (Täpsus-/Täppisorienteerumise) põhiprintsiibid.

Olulisemad erinevused teistest orienteerumisspordi distsipliinidest (orienteerumisjooks, suusaorienteerumine, rattaorienteerumine).

Teerajaorienteerumise võistlustel ei ole hea tulemuse saavutamisel määravaks füüsiline jõud ega kiirus, seetõttu saavad neil võistlustel edukalt startida nii rahuliku jalutamise austajad kui ka erivajadustega inimesed. Kuna selles orienteerumisdistsipliinis ei klassifitseerita osavõtjaid vanuse, liikumisviisi ega soo järgi, siis on naistel siinkohal suurepärased võimalused tõestada oma üleolekut meestest.

Teerajaorienteerumises määratakse võistlejate tulemus navigeerimistäpsuses kogutud punktide järgi.

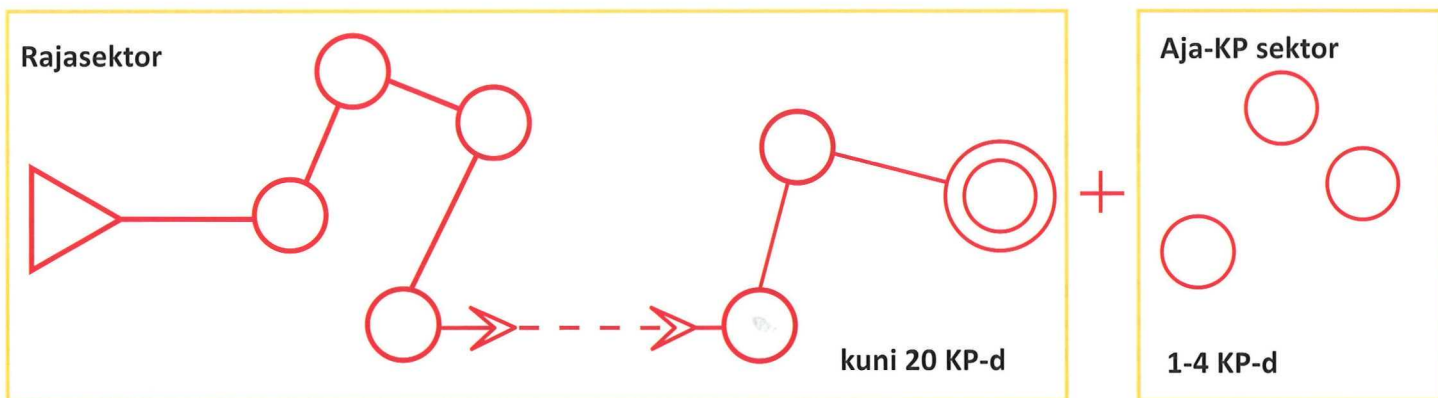
Janis Bergs juhendab aja-KP-s Heli Haugi.

Võru võistluse võitja, Läti paraolümpia koondislane Valdis Strods.

Teerajaorienteerumise võistlused toimuvad kahes sektoris:

1. Rajasektoris, kus tulemuseks on kogutud punktide summa;
2. Aja-KP (AKP) sektoris, kus tulemuseks on võistleja õige vastuse andmise kiirus sekundites ja kogutud punktid. Kui AKP sektoris on 2 – 4 KP-d, siis sekundid summeeritakse (vt joonis 1).

Joonis 1.

Teerajaorienteerumise võistluse lõpptulemus saadakse summeerides raja- ja aja-KP sektoris kogutud punktid.

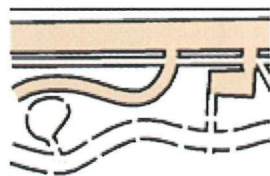
Kui kahel või enamal võistlejal on ühesugune kogutud punktide arv, siis saab kõrgema koha võistleja, kellel on AKP sektoris väiksem sekundite summa.

Võistleja kohustused ja ülesanded teerajaorienteerumisvõistlustel

Rajal läbib võistleja KP-d kaardil etteantud järjekorras.

Võistleja tohib liikuda vaid sellistel teedel ja radadel, mis on kaardil kujutatud kahe musta joonega (pidev või katkendlik), mille vahel on pruun värv.

Võistleja tohib liikuda vaid sellistel teedel ja radadel, mis on kaardil kujutatud kahe musta joonega (pidev või katkendlik), mille vahel on pruun värv.

Liikumiseks lubatud teed ja rajad

Liikumiseks keelatud rajad

Teistel radadel (st radadel, mis on kaardil kujutatud musta värviga) liikumine on RANGELT KEELATUD ja neid võib kasutada orientiiridena AINULT navigeerimiseks ja positsioneerimiseks.

RANGELT KEELATUD on liikuda mööda treppe!

Kaardil näidatud KP piirkonda jõudnult peab võistleja navigeerimispunkti vaadeldes (vt joonis 2) määrama milline mitmest maastikul nähtavast punktist vastab kaardile kantud KP-rõnga keskkohale ja legendile. (vt joonis 2)

KP-tähise juurde minna võistleja EI TOHI!

KP-tähiste tunnustähed määrab võistleja ainult navigeerimispunkti:

Kõige vasakpoolsem KP-tähis on „A”, sellest paremale vaadates järgmine on „B”, sellest parempoolne „C” jne. (vt joonis 2)

Iga KP piirkonnas olevate tähiste arvu saab võistleja teada punkti legendis näidatud tähtede järgi:

- A – üks KP-tähis;
- AB – kaks KP-tähist;
- AC – kolm KP-tähist;
- AD – neli KP-tähist;
- AE – viis KP-tähist.

Oma valiku kinnitab võistleja kompostrimärkega spetsiaalsel kontrollkaardil.

Kui mitte ühegi KP-tähise asukoht ei vasta KP-rõnga keskpunktile kaardil ja legendile, siis teeb võistleja märke kontrollkaardi ruudus tähega Z (tuleneb ingliskeelsest sõnast „zero” - null).

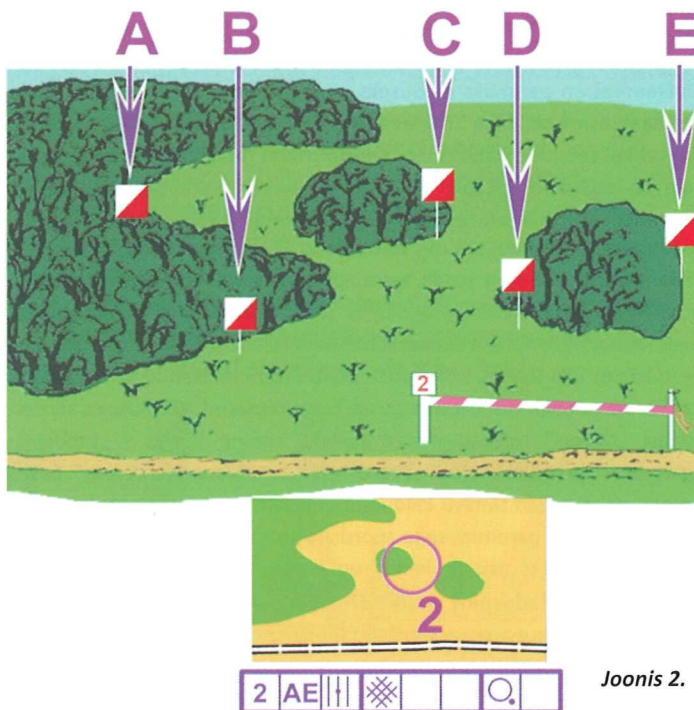
Võru TRO-võistlus on täies hoos.

Foto: Sixten Siild

Võistleja navigeerimispunkti õiget vastust nuputamas.

Foto: Jänis Birgis

Joonis 2.

Start

Teerajaorienteerumisvõistluste stardipaiga ülesehitusel ja kohtunike tööl stardis ei ole olulisi erinevusi võrreldes OJ, SO ja RO stardiga.

Stardipaik peab asuma sellisel väljakul või laial teel, kus ratastooliga või muude liikumisvahenditega võistlejatel ei oleks liikumisel mingeid raskusi ega ebamugavusi.

Kogu vajalik info ja stardi protokollid tuleb paigutada sellisele kõrgusele, et see oleks hästi nähtav ratastoolis ja väikest kasvu võistlejatele.

Rada

Teerajaorienteerumise rajameister peab raja planeerima nii, et kogu selle pikkuses saaks raskusteta liikuda iga osaleja, sh ka need, kes liiguvad ratastoolis või kasutavad edasiikumiseks abivahendeid (*karke, keppi vms*).

Teerajaorienteerumise raja pikkus ei tohi optimaalse teevalikul ületada 3500 m.

Rajal koosneb iga KP piirkond järgnevalt:

 navigeerimispunkt (NP);

 1–5 KP-tähist;

 Märkevahend (*komposter NP juures*).

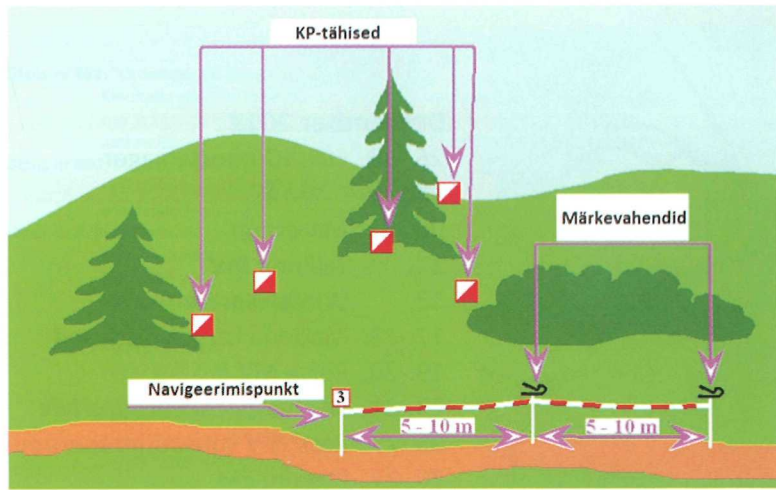
NP sisustatakse KP piirkonnas lähima tee, teeraja või väljaku sellises kohas, kuhu pääseb raskusteta ligi iga võistleja (ka ratastooliga), et sellest punktist määratleda KP-tähiste tunnustähed.

KP-tähised (*ka valedes asukohtades*) peavad maastikul olema 1 m kõrgusel maapinnast, konkreetset maastikul ja kaardil oleval orientiiril, selle juures või orientiiride vahel, mitte aga suvaliselt.

KP asukohakirjeldus (*legend*) peab olema kooskõlas kaardile trükitud rõnga keskkohaga.

Kõik maastikule paigutatud KP-tähised peavad olema navigeerimispunkti hästi nähtavad. Kogu tähis ei pea küll näha olema, kuid vähemalt 1/3 sellest peab hästi näha olema.

Märkevahendid peavad olema tee peal või ääres, umbes 5–20 m pärast navigatsioonipunkti, järgmise punkti liikumise suunas.

Joonis 3.

Märkevahendid ei tohi olla NP-le ja üksteisele lähemal kui 5 m. NP-st viimase märkevahendini peab olema tõmmatud lint (vt joonis 3).

Rahvavõistluste ja algajatele korraldatavate ürituste puhul on lubatud, et märkevahendid asuvad otse NP-s.

Kõigil võistlejatel, sh ka neil kes liiguvad ilma abivahenditeta, on RANGELT KEELATUD teelt või rajalt lahkuda ja KP-tähist juurde minna.

Teede ja radade ristidel ja ühinemistel on RANGELT KEELATUD „nurki lõigata“ (*st minna üle teisele teele või rajale*).

Ouline on meelde jätta, et õige vastuse andmiseks ei piisa enamasti

EOL-i plaanidest

Käesoleva aasta lõpuks on kavas kinnitada Eesti teerajaorienteerumise reeglid. Nendes sätestatakse juba täpsemalt spordiala nüansid ning see võimaldab igal huvilisel kasvõi omal käel harrastamist alustada.

Autor on meelsasti valmis vastama huviliste küsimustele ja vahendama asjatundjate kontakte Eestis ja välismaal.

Foto: Väino Marjak

Võru võistluse osalejad ja korraldajad.

Detsember 2012

26.-30. EOL SO noortelaager Sihva Suusa-O EOL, OK Kobras

Jaanuar 2013

06.-13. MK-etapp Uus-Meremaa O-jooks IOF
 12. Tallinna MV Harku Suusa-O SRD SK
 13. Winter Xdream Ebavere Seiklus SK Xdream
 12.-13. Madona karikavõistlused Madona, Läti Suusa-O OK Arona
 19.-20. Põlva MV Rosma Suusa-O OK Kobras
 23.-27. Seiklusspordi Euroopa MV Poola Seiklus ISS
 26.-27. Eesti MV suusaorienteerumises Pannjärve Suusa-O RSK Jõhvikas/Suusahullud
 26.-27. Rogaini EM Hispaania Rogain IRF

Veebruar 2013

02.-03. Eesti MV suusa-o teade Saverna Suusa-O OK Kobras
 11.-17. SO EM, juunioride MM, veteranide MM, noorte EM Madona, Läti Suusa-O IOF
 17. Tartu Maraton Otepää-Elva Suusatamine Klubi Tartu Maraton

Märts 2013

02.-03. 12. Eestimaa talimängud Haanja Suusa-O OK Võru
 03.-10. SO MM Kasahstan Suusa-O IOF
 24.-30. SO sõjaväelaste MM Prantsusmaa Suusa-O CISM

**Seikluslikku vana aasta lõppu
ja põnevad uut o-aastat!**

2012.11.16

Otsus nr 890: Kinnitatakse ajakirjas "Orienteeruja" reklaami avaldamise hinnad
Kinnitatakse ajakirjas "Orienteeruja" reklaami avaldamise hinnad 2013. aastal järgmiselt:

1. Reklaami avaldamine (sisemised leheküljed)
 - suurus A7, 15 EUR
 - suurus A6, 30 EUR
 - suurus A5, 60 EUR
 - suurus A4, 120 EUR
2. Reklaami avaldamine (tagakülj)
 - suurus A4, 200 EUR
3. EOL kalenderplaani võistlustele kehtib hinnasoodustus 25%

2012.11.10

Otsus nr 889: Esitatakse suusaorienteerumise 2013. aasta eelarve kinnitamiseks EOL üldkogule
2012.11.09

Otsus nr 888: Kinnitatakse EOL üldkogu päevakord ja kokukord 17.-18. novembril 2012 Põlvamaal, Taevaskoja Turismi- ja Puhkekeskuses.

Otsus nr 887: Teha EOL üldkogule ettepanek kinnitada EOL 2013. aasta liikmemaksuks 125 EURi

Otsus nr 886: Kinnitatakse EOL üldkogul, 17.-18. novembril 2012 Taevaskoja Turismi- ja Puhkekeskuses, autasustatavate nimekirja

2012.11.01

Otsus nr 885: Kinnitatakse suusaorienteerumise ettevalmistuskoondised 2013. aastaks:

Täiskasvanud A-koondis: Even Toomas (Värskas OK Peko), Tiit Toomas (Värskas OK Peko), Daisy Kudre (Värskas OK Peko) **B-koondis:** Priit Randman (Rakvere OK), Tarvo Klaasimäe (Rakvere OK), Joonas Oja (Rakvere OK), Tõnis Erm (TAOK), Sander Linnus (Värskas OK Peko)

Juuniorid ja noored: Piret Pärnik (Värskas OK Peko), Evely Kaasiku (OK JOKA), Martin Alnek (OK Ilves), Doris Kudre (Värskas OK Peko), Andres Saal (Otepää SK), Kristjan Linnus (Värskas OK Peko), Rimmo Rõõm (OK Ilves), Vootele Jagomägi (OK Ilves), Silvia Luup (OK Võru)

Alus: suusaorienteerumise koondise treener-esindaja ettepanek

2012.10.12

Otsus nr 884: EOL 2012. aasta sügisese üldkogu kokkukutsumine ja esialgne päevakord

Otsus nr 883: Kinnitatakse 2013. aasta suusaorienteerumise Eesti MV volinikud ja žüriid
Kinnitatakse EOL volinikud ja žüriid koosseisud järgmistele EOL-i võistlustele:

1. Eesti MV SO sprindi- ja tavarajal, 26.-27.01.2013, Alutaguse Puhkekeskus, korraldajad RSK Jõhvikas ja MTÜ Suusahullud
Volinik: Raivo Rõõm (OK Ilves) Žürii esimees: Raivo Rõõm, žürii: Raul Kudre (Värskas OK Peko), Kuno Rooba (Rakvere OK)
2. Eesti MV SO sprinditeade, 02.02.2013, Saverna, korraldaja OK Põlva Kobras
Volinik: Sixten Sild (OK Võru) Žürii esimees: Sixten Sild, žürii: Raivo Rõõm (OK Ilves), Vallo Vaher (OK JOKA)

Otsus nr 882: Kinnitatakse 2013. aasta suusaorienteerumise Eesti MV korraldajad ja alad

Otsus nr 881: "Orienteeruja" väljaandmine 2013.aastal

Kinnitatakse ajakirja "Orienteeruja" 2013. aastal väljaantavate numbrite arvuks neli ja aastatellimuse maksumuseks 10 EUR-i. Välismaale tellimiseõl on aastatellimuse maksumuseks 18 EUR-i. Üksiknumbri müügihinnaks on 3 EUR-i.

Otsus nr 880: EOL kandidaat EOK esindajate kogusse

Eesti Orienteerumisliit esitab Eesti Olümpiakomitee juhtorganite valimisel EOK esindajate kogu liikme kandidaadiks Timmo Tammemäe

Otsus nr 879: 1. Kinnitatakse järgmised IOF 2013.aasta World Ranking Event võistluste korraldustootlused:

SkiO WRE 2013, Eesti suusaorienteerumise MV, tavarada, korraldajad RSK Jõhvikas/MTÜ Suusahullud;
MTBO WRE 2013, Eesti rattaorienteerumise MV, lühi- ja tavarada, korraldajad Värskas OK Peko;
FootO WRE 2013 -

- 1) Baltic Championships, tavarada, korraldajad EOL ja OK Võru;
- 2) Tallinn O-week sprint, sprint, korraldaja SK100;
- 3) Tallinn O-week middle, lühirada, korraldaja SK100;

2. EOL tasub WRE võistluste korraldustasu IOF-ile MTBO WRE võistlustel ühe võistluspäeva ulatuses ja SkiO WRE võistlustel ning FootO WRE võistlustel Baltic Championships täies ulatuses

2012.10.05

Otsus nr 878: Kinnitatakse Eesti juunioride- ja noortekoondis Baltic Junior Cupile

2012.10.02

Otsus nr 877: Eesti Orienteerumisliit esitab Eesti Olümpiakomitee juhtorganite valimisel EOK täitevkomitee liikme kandidaadiks Leho Haldna

Otsuseid ja nende juurde kuuluvaid lissid vaata
<http://www.orienteerumine.ee/eol/otsused.php>

EOL juhatuse liikmed aastatel 2011-2013 ja tööjaotus toimkondades

Urmas Klaas (president)

Sixten Sild (juhatuse esimees) – Meedia-, suusa- ja rattaorienteerumise toimikond

Raul Hindov (juhatuse aseesimees) – Reeglite toimikond

Alar Assor – Noorte- ja algõpetuse toimikond

Peep Otsstavel – Päevakute toimikond

Eduard Pukkonen – Rogaini toimikond

Markus Puusepp – Kaarditoimikond

Mihkel Järveoja * – Orienteerumisjooksu toimikond

Aleksandr Shved * – IT toimikond

* 2012. a sügisese üldkogul valitud asendusliikmed

Juhatus e-posti aadress on juhatas@orienteerumine.ee

TOETAJAD

Orienteerumiskauba OÜ

ORIENTEERUJA

2013. aastal ilmub 4 numbrit.

Kaastöid ootame toimetuse e-posti ajakiri@orienteerumine.ee

NB! Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei retsenseerita ega tagastata. Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaamide sisu eest!

www.orienteerumine.ee

Reklaami avaldamine

Sisemised leheküljed (värviline)

- suurus A7 - 15 EUR
- suurus A6 - 30 EUR
- suurus A5 - 60 EUR
- suurus A4 - 120 EUR

Tagakülj (värviline)

- suurus A4 - 200 EUR

EOL kalenderplaani võistlustele kehtib hinnasoodustus 25%
Võistlusmaastike sulgemise teadete avaldamine on tasuta.

NIKE HYPERSHIELD ESITLED

SUPERIOR PROTECTION

EXEPTIONAL VISIBILITY

NIKE WINTER XDREAM 2013

REGISTREERIMINE WWW.XDREAM.EE

13. JAANUAR
EBAVERE

3-LIHKMELISED VÖISTKONNAD - SAMMU, SUUSATA VÕI SÕIDA!

winter
dream

sysprint